

de bergrede in het licht van de vedanta-leer

Deze tekst is uitsluitend voor persoonlijk gebruik. Commercieel gebruik is niet toegestaan. Evenmin is het toegestaan de tekst te wijzigen, bewerken, geheel of gedeeltelijk te publiceren, of anderszins te vermenigvuldigen. Toegestaan is het kopiëren van citaten of kleine tekstgedeelten voor studie- en discussiedoel-einden.

© Copyright 2004 - Stichting Ars Floreat

www.arsfloreat.nl

info@arsfloreat.nl

swami prabhavananda

**de bergrede
in het licht van de
vedanta-leer**

uitgeverij de driehoek / amsterdam

copyright en vertaling:
stichting school voor filosofie / amsterdam

oorspronkelijke titel / original title:
the sermon on the mount according to vedanta

vedanta society of southern california
www.vedanta.org & www.vedanta.com

omslagontwerp: robert nix

isbn 90 6030 237 0

niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm, of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

no part of this book may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the publisher.

Inhoud

Inleiding		7
Hoofdstuk een	De Zaligsprekingen	12
Hoofdstuk twee	Het zout der Aarde	32
Hoofdstuk drie	Weerstaat den Boze niet	58
Hoofdstuk vier	Weest dan gijlieden volmaakt	68
Hoofdstuk vijf	Het Onze Vader	85
Hoofdstuk zes	God en de Mammon	100
Hoofdstuk zeven	Recht is de weg	115

Inleiding

Dit boek is gebaseerd op een aantal lezingen die ik over de Bergrede heb gegeven. Deze zijn herzien en tevens uitgebreid. Voor mij betekent de Bergrede de kern van Christus' boodschap. In dit boek wordt de Bergrede dan ook woord voor woord gevolgd, zodat Christus' woorden in hun gehele samenhang beschouwd kunnen worden en de eenheid van Zijn boodschap ontdekt kan worden.

Ik ben geen Christen, ik ben geen theoloog en evenmin heb ik de interpretaties van de Bijbel gelezen van de grote christelijke kerkvaders. Ik heb het Nieuwe Testament bestudeerd zoals ik de geschriften van mijn eigen traditie, de Vedanta, heb bestudeerd. De Vedanta-leer die uit de Veda's (de oudste geschriften van de Hindoes) voortspuit, zegt ons dat alle godsdiensten waar zijn voor zover zij tot een en hetzelfde doel leiden - het tot werkelijkheid maken van God. Mijn godsdienst aanvaardt en vereert daarom alle grote profeten, onderwijzers van de mensheid en de verschillende gedaanten waarin de Ene God zich in de verschillende godsdiensten voordoet. Al die verschillende gedaanten zijn immers, volgens de Vedanta, slechts de manifestatie van de ene, zelfde waarheid die de grondslag van alles is.

Toen ik nog een jonge monnik was, vertoefde ik in het gezelschap van de klooster-leerlingen van Sri Ramakrishna, die de stichter is van onze religieuze orde. Deze heilige mensen waren zich ervan bewust dat zij in Gods aanwezigheid verbleven en zij leerden ons de verschillende methoden waardoor deze uiteindelijke en

gezegende staat van mystieke vereniging - samadhi, zoals het in de Vedanta-traditie genoemd wordt - bereikt kan worden. Ik heb getracht de leer van Christus te benaderen vanuit datgene wat ik in deze heilige mensen heb mogen zien en vanuit het begrip dat ik van hen verkreeg door aan hun voeten te verblijven. Daarom val ik dikwijls terug op de woorden van Sri Ramakrishna en zijn leerlingen teneinde de waarheid van de Bergrede verder te kunnen verklaren.

Swami Brahmananda, mijn leermeester, was een van deze discipelen van Sri Ramakrishna. Ofschoon hijzelf de bijbel niet bestudeerd had, onderwees hij vanuit zijn eigen geestelijke ervaring op bijna dezelfde wijze als Christus, en dikwijls gebruikte hij bijna dezelfde woorden. Mijn leermeester had Christus in een geestelijk visioen gezien en hij vierde ieder jaar het kerstfeest door speciale aanbidding van Christus. Deze gewoonte wordt tot vandaag de dag in alle kloosters van de Ramakrishna Orde in acht genomen. Op die dag worden vruchten, brood en lekkernijen volgens de Hindoetraditie als offergaven aangeboden. Dikwijls is er dan ook een lezing over Christus, of wordt het kerstverhaal of de Bergrede voorgelezen.

Het eerste Kerstfeest dat ik aldus meemaakte, was van grote invloed op mij omdat ik daar ontdekte wat Christus voor mij betekende. De viering vond plaats te Belur Math, bij Calcutta in 1914. Daar is het centrum van onze Orde gevestigd. Ik was juist enige dagen tevoren in het klooster getreden. Op Kerstavond kwamen wij tezamen voor een altaar waarop een afbeelding van de Madonna en het Kind was geplaatst. Een van de oudste monniken leidde de ceremonie en bood de offergaven aan in de vorm van bloemen, wierook en voedsel. Velen van Sri Ramakrishna's discipelen waren bij die plechtigheid aanwezig, waaronder mijn leermeester, die aan het hoofd van onze Orde stond. Terwijl wij stil waren, sprak mijn leermeester: 'Overweeg Christus die in u is, en voel Zijn levende aanwezigheid.' De ruimte werd vervuld van een intense geestelijke atmosfeer. Onze geest werd opgeheven en wij wer-

den meegenomen naar een ander bewustzijnsniveau. Voor de eerste keer begreep ik dat Christus ons evenzeer toebehoorde als Krishna, Buddha en de andere verlichte leermeesters die wij vereerden. Als een Hindoe was mij reeds van jongs af aan geleerd om alle godsdienstige idealen en leermeesters te respecteren en om dezelfde goddelijke inspiratie te herkennen in alle verschillende godsdiensten. Daarom had ik het nooit vreemd gevonden Christus als een goddelijke manifestatie te beschouwen. Maar om tot een levende en persoonlijke ervaring van Zijn werkelijkheid te komen, had ik de tastbare verhoging van bewustzijn nodig die het resultaat was van de aanbidding op die gedenkwaardige Kerstavond van 1914.

Reeds gedurende vele jaren bestond er een nauwe geestelijke band tussen Christus en de Orde waartoe ik behoor. Deze band vindt zijn oorsprong bij de stichter van onze Orde, Sri Ramakrishna, die reeds gedurende zijn leven als goddelijke incarnatie werd vereerd en sinds zijn dood in 1886 in India een steeds groeiende erkenning als incarnatie van God heeft verkregen. Van de vele grote heiligen en verlichte leermeesters die er in de geschiedenis van de Vedanta zijn geweest, bracht Sri Ramakrishna als geen ander het feit naar voren van de universaliteit en eenheid van de godsdiensten. Hij onderging en beproefde niet alleen de verschillende disciplines van de vele secten en afdelingen van het Hindoeïsme, maar tevens beoefende hij die van de Islam en van het Christendom. Langs ieder van die paden kwam hij tot de opperste verwerkelijking van God. Aldus was hij in staat vanuit het gezag van directe ervaring te verklaren: 'Er zijn zo vele godsdiensten en zo vele wegen die naar een en hetzelfde doel leiden.' Omstreeks 1874 ging Sri Ramakrishna zich daadwerkelijk interesseren in het Christendom. Een leerling die de Meester in de tuin van de tempel te Dakshineshwar bezocht, onderwees hem in de Bijbel in het Bengalees. Op een dag toen Sri Ramakrishna in het huis van een andere leerling zat, zag hij daar een afbeelding van de Madonna en het Kind. Terwijl hij verzonken was in de beschouwing van deze afbeelding, zag hij deze plot-

seling tot leven komen en stralen. Een extatische liefde voor Christus vulde Sri Ramakrishna's hart en hij zag een visioen van een christelijke kerk waar gelovigen wierook en kaarsen brandden voor het beeld van Jezus. Gedurende drie dagen bleef Sri Ramakrishna onder de invloed van deze ervaring. Op de vierde dag, toen hij een wandeling in het bos rond Dakshineswar maakte, zag hij iemand met een sereen uiterlijk op zich afkomen wiens blik strak op hem gericht was. Uit het diepste van Sri Ramakrishna's hart kwam het inzicht naar boven dat die persoon Jezus was, die Zijn bloed voor de verlossing van de mensheid gaf. Hij is niemand anders dan Christus, de belichaming van liefde. De Zoon der Mensen omhelsde Sri Ramakrishna vervolgens en werd een met hem waarop Sri Ramakrishna in samadhi werd opgenomen, de toestand van transcendentaal bewustzijn. Aldus werd Sri Ramakrishna overtuigd van de goddelijkheid van Christus.

Kort na de dood van Sri Ramakrishna kwamen op een winteravond negen van zijn jonge discipelen voor een heilig vuur bij elkaar teneinde de plechtige geloften af te leggen om gedurende hun verdere leven God als monniken te dienen. Hun leider, de toekomstige Swami Vivekananda, vertelde zijn broeders het verhaal van Christus' leven en vroeg hen zelf een Christus te worden en zich geheel te wijden aan de verlossing van de wereld in een houding van zelfverloochening zoals Christus dat had gedaan. Later ontdekten de monniken dat die avond de Kerstavond van dat jaar was geweest - een zeer gunstige gelegenheid voor het afleggen van hun geloften.

Aldus is Christus sinds het ontstaan van onze Orde door onze Swami's geeerd en vereerd als een van de grootste verlichte leermeesters. Vele monniken van onze Orde halen Christus aan om geestelijke gedachten en ideeën te verklaren en te illustreren. Want zij zien een wezenlijke eenheid tussen zijn boodschap en die van de zieners en wijzen uit de Hindoe-traditie. Evenals Krishna en Buddha preekte Christus niet alleen een zedenleer of een sociale hervorming; zijn gees-

telijke boodschap was zo zuiver dat hij doordrong tot de kern van de geest. Hij zegt ons dat God gezien en dat goddelijke volmaaktheid bereikt kan worden. Teneinde mensen in staat te stellen dat hoogste doel van het bestaan te bereiken, onderwees hij de onthechting, het opgeven van wereldlijkheid, het beschouwen van God en het zuiveren van het hart door liefde voor God. Deze eenvoudige en diepe waarheden, die herhaaldelijk in de Bergrede worden vermeld, vormen de basis van zijn boodschap. Ik zal trachten dat in de bladzijden die hierop volgen, aan te tonen.

Swami Prabhavananda

De Zaligsprekingen

Mattheus 5:1-12

Voordat Jezus' tijd gekomen was om de mensen de Bergrede te geven, reisde hij door geheel Galilea. *"En Zijn gerucht ging van daar uit in geheel Syrie"* zoals Mattheus (4:24) schrijft. Het nieuws verspreidde zich dat er een buitengewone leraar was opgestaan en de menigten kwamen tezamen om hem te zien, zoals zij dat in het Oosten reeds vele duizenden jaren plachten te doen en nog steeds doen wanneer een God-mens in hun midden komt. *"En vele scharen volgden hem na, van Galilea en van Decapolis en van Jeruzalem en van Judea en van over de Jordaan."* (Matth. 4:25). En Jezus onderwees de menigte zoveel hij kon; maar zijn Bergrede, die zijn hoogste leer omvat, bestemde hij voor zijn discipelen, voor diegenen die daar geestelijk rijp voor waren. Hij nam hen mee naar een berghelling waar zij niet gestoord konden worden door diegenen die minder dan de hoogste waarheid wensten.

5 : 1, 2

En Jezus, de schare ziende, is geklommen op een berg, en als Hij nedergezeten was, kwamen Zijn discipelen tot Hem. En Zijn mond geopend hebbende, leerde Hij hen, zeggende:

Iedere geestelijke leider, of hij nu een goddelijke incarnatie is of een verlichte ziel, maakt gebruik van een tweevoudige leer - de ene is bestemd voor de menigte en de andere voor zijn discipelen. Een olifant heeft twee soorten tanden: de slag-tanden, die hij gebruikt als

verdedigings- of aanvalswapen wanneer hij in moeilijkheden verkeert, en de tanden waarmee hij eet. De geestelijke leermeester effent de weg voor zijn boodschap met algemene leerstellingen en lessen; als het ware met zijn slagtanden. De innerlijke waarheid van de godsdienst onthult hij echter alleen aan de discipelen die hem het naast staan. Godsdienst is inderdaad iets wat men kan overbrengen. Een waarlijk verlichte leraar kan op ons de kracht overbrengen, die het goddelijke bewustzijn, dat versluierd in ons aanwezig is, ontsluit. Maar de akker moet vruchtbaar en de grond bewerkt zijn voordat het zaad gezaaid kan worden.

Wanneer de mensen Sri Ramakrishna 's zondags kwamen bezoeken, sprak hij altijd in algemene zin, hetgeen hen tot voordeel was. Maar wanneer zijn naaste discipelen zich om hem heen verzamelden, vergewiste hij zich ervan, zoals ik van een van hen vernam, dat niemand anders hem kon horen terwijl hij hun de heilige waarheden van de godsdienst uiteenzette. Hij deed dit niet omdat de waarheden zelf geheim zouden zijn, want die zijn immers opgetekend en iedereen kan ze lezen. Maar wat hij deze discipelen meegaf was meer dan in woorden vervatte leerstellingen: hij bracht hun bewustzijn op een hoger niveau.

Christus onderwees op dezelfde wijze. Hij gaf de Bergrede niet aan de menigte, maar aan zijn discipelen voor zover die in staat waren zich hiervoor open te stellen. De menigte is nog niet in staat om de waarheid omtrent God te begrijpen. In feite wil de menigte zich er niet voor open stellen. Mijn leermeester, Swami Brahmananda, zei dikwijls: "Hoevelen zijn er rijp voor? Het is inderdaad juist dat velen naar ons toekomen. Wij hebben een schat te vergeven. Maar zij willen slechts aardappelen, uien en eieren!"

Een ieder van ons die deze schat werkelijk wenst te bezitten, die de waarheid zoekt, kan van de Bergrede een les leren en een discipel worden. Zoals wij in onze stu-

die van de Bergrede zullen zien, noemt Christus de voorwaarden waaraan wij moeten voldoen om een discipel te worden, en waarop wij onszelf moeten voorbereiden. Hij leert ons de weg en de manier om ons hart te zuiveren, zodat de waarheid van God binnenin ons volledig geopenbaard kan worden.

3

Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen.

In deze eerste zaligspreking spreekt Christus over de voornaamste eigenschap die de discipel moet bezitten voordat hij in staat is te aanvaarden wat zijn verlichte leraar hem te bieden heeft. Hij moet arm zijn van geest; met andere woorden: hij moet nederig zijn. Als iemand trots is op zijn geleerdheid, zijn rijkdom, zijn schoonheid, zijn afkomst of wanneer hij een vooropgezet idee heeft ten aanzien van geestelijk leven en de manier waarop hem dat onderwezen zou moeten worden, is zijn geest niet ontvankelijk voor de hogere elementen van de leer. In de Bhagavad Gita lezen wij: "De verlichte zielen die de waarheid gerealiseerd hebben, zullen u in de kennis van Brahman onderwijzen; als ge voor hen neerknielt, ondervraag hen dan en dien hen als een leerling."

Er bestaat in India een verhaal over iemand die tot een leraar kwam en hem vroeg zijn leerling te mogen worden. De leraar, die over geestelijk inzicht beschikte, zag in dat de man nog niet klaar was om onderwezen te worden. Daarom vroeg hij hem: "Weet ge wat ge te doen hebt om een discipel te worden?" De man zei dat hij dat niet wist, en vroeg de leraar het hem te vertellen. "Welnu", sprak de leraar, "ge moet water halen, hout sprokkelen, koken en heel veel zwaar werk verrichten. Bovendien zult ge moeten studeren. Zijt ge bereid om dat allemaal te doen?" De man antwoordde: "Nu weet ik wat een discipel te doen staat. Vertel mij nu nog wat de leraar moet doen."

"O, de leraar zit neer en geeft op zijn rustige wijze een

onderwijzing in de geest." "Nu begrijp ik het", sprak de man. "In dat geval wil ik liever geen discipel worden. Waarom maakt ge mij geen leraar?"

Wij willen allemaal leraar zijn, maar alvorens leraar te worden, moeten we leren discipel te zijn. We moeten leren nederig te zijn.

4

Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden.

Zolang wij denken dat wij rijk zijn of veel kennis bezitten, kunnen wij geen geestelijke vooruitgang maken. Maar wanneer wij voelen dat wij arm van geest zijn, wanneer wij erover treuren dat wij Gods waarheid niet gezien hebben, alleen dan kunnen wij vertroost worden. Ongetwijfeld zullen wij allemaal weleens in rouw gedompeld zijn of treuren, maar waarom? Om het verlies van wereldse genoegens en bezittingen. Maar dat is niet het treuren waar Christus over spreekt. Het treuren dat Christus zalig noemt, is heel zeldzaam, want het rijst op uit een gevoel van geestelijk verloren zijn, van geestelijke eenzaamheid. Het is een treuren dat noodzakelijk is voordat God ons te hulp komt en ons vertroost. De meesten van ons zijn tamelijk tevreden met het oppervlakkige leven dat wij leiden. Misschien dat ergens in de geest wij ons er wel van bewust zijn dat wij iets missen, maar toch houden wij met alle macht vast aan de hoop dit gemis te kunnen opvullen door middel van de zintuiglijke objecten van deze wereld.

Sri Ramakrishna placht te zeggen: "De mensen storten rivieren vol tranen omdat hun geen zoon wordt geboren, of omdat zij geen rijkdom kunnen verwerven. Maar wie laat ook maar een traan vallen vanwege het feit dat hij God niet heeft gezien?" Deze foutieve waardebeoordeling is het resultaat van onze onwetendheid. Ten aanzien van de aard van deze onwetendheid zei de indische filosoof Shankara dat het subject, datgene wat

kent, (het Zelf, of de Geest) even tegengesteld is aan het object of datgene wat gekend wordt (het niet-zelf of materie) als licht tegengesteld is aan duisternis. Toch is door de invloed van maya, de onbegrijpelijke macht van onwetendheid, het subject zozeer met het object verward geraakt, dat de mens zijn eigen Zelf, zichzelf, gewoonlijk vereenzelvigt met het niet-zelf. Het is heel gemakkelijk voor het intellect om in te zien dat het ware Zelf verschillend is van het lichaam, evenals wij verschillen van de kleren die wij dragen. Toch zeggen wij wanneer het lichaam ziek is: "Ik ben ziek". Met ons intellect kunnen wij ook begrijpen dat het ware Zelf van de geest verschilt. Toch, wanneer wij een golf van geluk of ellende ondergaan, zeggen wij: "Ik ben gelukkig" of "Ik ben armzalig". Op deze wijze vereenzelvigen wij ons met onze familie en onze vrienden en al wat hen overkomt, schijnt ons zelf te overkomen. Wij vereenzelvigen ons ook met onze bezittingen. Als wij onze rijkdom verliezen, voelen wij ons totaal verloren. Deze onwetendheid is ieder mens eigen. Zij kan slechts verdreven worden door de directe kennis van God. Wanneer wij beginnen te treuren zoals Christus dat wenste, wanneer wij zelfs maar een traan voor God laten, bereiden wij de weg voor die leidt tot de uiteindelijke zekerheid van die goddelijke kennis.

Het soort treuren dat Christus zalig noemt, wordt in de *Navolging van Christus* als volgt omschreven (hoofdstuk 13): "O Heer, mijn God, wanneer zal ik geheel met U verenigd zijn en in Uw liefde opgaan en mijzelf volkomen vergeten. Gij in mij en ik in U en geef dat wij samen zo verenigd blijven." Dit is het stadium waarnaar wij moeten streven, wanneer wij voelen dat niets ons vrede kan geven behalve het zien van God zelf. Dan zal God de menselijke geest naar zich toetrekken evenals een magneet een speld naar zich toetrekt en dan zullen wij vertroost worden.

5

Zalig zijn de zachtmoedigen; want zij zullen het aardrijk beerven.

Onwetendheid en verblinding zijn de kenmerken van de niet-gevormde geest. Deze onwetendheid wordt versterkt en onderhouden door ons gevoel van een ego - ons idee dat wij een afgescheiden bestaan van elkaar en ook van God leiden. Als wij de geest wensen te bevrijden van de verblinding en begoocheling waarin hij zich gehuld heeft, moeten wij dit egoïsme, dat ons van alles afscheidt, te boven komen. Daarom: Zalig zijn de zachtmoedigen. Maar waarom zegt Christus dat zij het aardrijk zullen beerven? Op het eerste gezicht lijkt dit moeilijk te begrijpen. Onder de yoga-aforismen van Patanjali (yoga betekent vereniging met God en tevens de weg of het pad dat tot die vereniging leidt) is een aforisme dat met deze zaligspreking overeenkomt (boek 2:37): *“Degene die standvastig is in het niet-stelen wordt heer en meester over alle rijkdom.”* Wat wordt met dit niet-stelen bedoeld? Het betekent dat wij de zelfzuchtige verblinding moeten opgeven die zegt dat wij in staat zijn dingen te bezitten, en dat iets op aarde uitsluitend ons, als individu, kan toebehoren. Wij zouden kunnen denken: “Maar wij zijn goede mensen, wij stelen niet! Alles wat wij hebben, hebben wij met onze eigen handen verdiend, het behoort ons rechtmatig toe.” De waarheid is dat niets ons ooit toebehoort. Alles behoort God toe. Wanneer wij ook maar iets in deze schepping als het onze beschouwen, eigenen wij ons een bezitting van God toe.

Wat is deze zachtmoedigheid dan? Het betekent te leven in overgave aan God, zonder de gedachte aan “ik, mij en mijn”. Dit betekent geenszins dat wij ons zouden moeten losmaken van rijkdom, familie en vrienden. Wat wij moeten doen is het idee overboord gooien dat zij ons zouden toebehoren. Zij behoren aan God toe. Wij moeten onszelf zien als dienaren van God, aan wier zorg Hij zijn schepselen en bezittingen heeft toevertrouwd. Zodra wij deze waarheid begrijpen en wij onze individuele eisen, die uit afgescheidenheid geboren zijn, laten varen, vinden wij dat in de ware zin des woords uiteindelijk alles aan ons toebehoort.

Wereldveroveraars die trachten de wereld te overheersen door middel van geweld, oogsten nimmer iets anders dan zorgen, ellende en hoofdpijn. Armzaligen die grote rijkdommen verzamelen, zijn slechts aan hun eigen goud vastgebonden; zij bezitten het nooit werkelijk. Maar degene die zijn gevoel van gebondenheid heeft laten varen, zal de voordelen ondervinden die bezittingen hem kunnen bieden zonder de misere en ellende die het willen bezitten met zich brengt.

Vele mensen weten geen raad met deze zaligspreking van Christus, want zij zijn van mening dat degene die zachtmoedig is, nooit iets in deze wereld zal kunnen bereiken. Zij zijn van mening dat men in het leven geen geluk kan verwerven, tenzij men zich agressief opstelt. Wanneer hen gezegd wordt hun ego op te geven en in plaats daarvan zachtmoedig te worden, zijn zij bevreesd dat zij alles zullen verliezen. Maar dat is niet juist. In de woorden van Swami Brahmananda: "De mensen die in en met de zintuigen leven, denken dat zij van het leven genieten. Maar wat weten zij over genot? Alleen zij die vervuld zijn van goddelijke gelukzaligheid kunnen werkelijk van het leven genieten." De waarheid van deze uitspraak kan echter nooit door middel van argumenten bewezen worden. Men moet het zelf ervaren, alleen dan is het mogelijk overtuigd te worden.

Degene die Christus' leerstelling ten aanzien van zachtmoedigheid oprecht volgt, zal al spoedig de praktische kant ervan inzien. Hij zal ontdekken dat toorn en wroeging overwonnen kunnen worden door zachtheid en liefde. De chinese mysticus Lao Tze sprak hierover: *"Van de dingen die zacht en vloeiend zijn in de wereld, is niets vloeibaarder dan water. Maar tevens kan niets zich met het water meten ten aanzien van het afbreken van datgene wat sterk en krachtig is. Het zachte overwint het harde. Stijfkoppigheid en hardheid zijn de bondgenoten van de dood. Zachtheid en tederheid zijn de bondgenoten van het leven."*

Wanneer wij door zachtmoedigheid te betrachten, ons

ego aan God offeren, zal ons alles ten deel vallen. Dan zullen wij het aardrijk beerven.

6

Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden.

Welke is die gerechtigheid, waarvan Christus wil dat wij ernaar hongeren en dorsten? Het is de gerechtigheid die in een aantal passages in het Oude Testament bijna synoniem is met bevrijding - in andere woorden met verlossing uit het kwade en vereniging met God. Deze gerechtigheid heeft dus niet de betekenis die wij er gewoonlijk aan toekennen in de zin van zedelijke of sociale deugdzaamheid en goede kwaliteiten, geen relatieve goedheid die tegengesteld is aan het kwade, of relatieve deugdzaamheid die tegengesteld is aan ondeugd, maar absolute rechtschapenheid, absolute goedheid. De honger en dorst naar gerechtigheid waar Christus over spreekt, is een honger en dorst naar God zelf.

Wij hebben reeds opgemerkt dat de meesten van ons niet werkelijk naar God verlangen. Als wij onszelf enigszins observeren en analyseren, kunnen wij vinden dat onze belangstelling voor God lang niet zo sterk is als onze belangstelling voor allerlei wereldlijke objecten. Maar zelfs het kleinste verlangen om de goddelijke werkelijkheid te leren kennen, is het begin dat ons verder kan brengen. Wij moeten beginnen met aan onszelf te werken. Wij moeten er voor vechten om onze liefde voor de Heer te ontwikkelen, en wel door met gebed, verering en meditatie onze herinnering aan Hem te versterken. Naarmate wij deze geestelijke discipline meer beoefenen, wordt ons geringe verlangen om Hem te bereiken steeds intenser totdat het uitgroeit tot een knagende honger en een verscheurende dorst.

Wanneer men Sri Ramakrishna de vraag stelde, hoe men God moet bereiken, placht hij te antwoorden:

“Roep Hem aan met een hart vol verlangen, dan zult ge Hem zien. Na de rozevingerige dageraad komt de zon; evenzo volgt het visioen van God op het verlangen naar Hem. Hij zal zichzelf aan u openbaren als ge Hem liefhebt met de vereende kracht van de volgende drie vormen van gehechtheid: de gehechtheid van een armzalig mens aan zijn rijkdom, de gehechtheid van een moeder aan haar pasgeboren kind en de gehechtheid van een trouwe echtgenote aan haar echtgenoot. Een intens verlangen is de meest zekere weg tot het zien van God.”

Wij moeten leren al onze gedachten en al onze energie bewust op God te richten. Wij moeten een gigantische gedachtengolf in de geest opwekken die alle verlangens en hartstochten die ons van ons geestelijk doel afleiden, verzwelgt. Wanneer de geest op deze manier op een punt gericht wordt en zich op God concentreert, zullen wij van gerechtigheid vervuld worden.

Er is een verhaal van een discipel die zijn leermeester vroeg: “Heer, hoe kan ik God bereiken?” De leermeester antwoordde: “Ga mee, dan zal ik het u laten zien.” Vervolgens nam hij de discipel mee naar een meer waarin zij beiden een duik namen. Plotseling duwde de leermeester het hoofd van de discipel onder water. Enige momenten later liet hij hem weer los en vroeg: “Wel, wat voelde je?” De discipel antwoordde hijgend: “Ik snakke naar adem.” Toen sprak de leraar: “Wanneer je net zo intens naar God snakt, zul je niet lang meer op Zijn verschijning behoeven te wachten.”

7

Zalig zijn de barmhartigen; want hun zal barmhartigheid geschieden.

Een van de yoga-aforismen van Patanjali komt overeen met deze zaligspreking (boek 1, 33): *“De geest bereikt onverstoorbare rust door het beoefenen van welwillendheid, mededogen, barmhartigheid, door vreugde te scheppen in deugdzaamheid en geen acht te*

slaan op het kwade." Barmhartig te zijn is een van de noodzakelijke voorwaarden voordat wij de waarheid van God kunnen ontvangen. Afgunst, jaloezie en haat zijn enige van de algemene zwakheden die men reeds bij zijn geboorte in zich draagt. Zij zijn ten nauwste verbonden met ons gevoel van een ego dat uit onwetendheid voortspruit. Hoe kunnen wij deze zwakheden te boven komen? Door een tegengestelde gedachtengolf te doen oprijzen. Wanneer iemand gelukkig is, moeten wij niet afgunstig zijn; in plaats daarvan zouden wij moeten proberen onze vriendschap en verbondenheid met hem of haar te verwerkelijken en samen gelukkig te zijn. Wanneer iemand ongelukkig is, moeten wij ons daarover niet verheugen; wij moeten medeleven tonen en barmhartig zijn. Wanneer een mens goed is, wees dan niet afgunstig. Wanneer hij slecht is, haat hem dan niet; wees onaangedaan ten aanzien van degenen die kwaad willen. Iedere gedachte die uit haat geboren wordt, zelfs de rechtvaardige haat jegens het kwade, moet noodzakelijkerwijze een golf van haat en slechtheid in onze geest doen oprijzen, waardoor onze onwetendheid en rusteloosheid alleen maar toenemen. Het is onmogelijk aan de Heer te denken of Hem lief te hebben zolang deze golf nog niet voorbij is. Als wij God wensen te vinden, moeten wij God-gelijk worden in barmhartigheid.

Mijn leermeester placht te zeggen: "Wat is het verschil tussen de mens en God? Als je de mens ook maar een keer kwetst, zal hij al je vroegere genegenheid en vriendelijkheid jegens hem vergeten en zal hij slechts denken aan de ene keer dat je hem in de steek liet. Maar als je God vergeten bent en honderden keren tegen Hem zondigt, zal Hij toch al je fouten vergeven en Zich de enkele keer herinneren dat je werkelijk tot Hem gebeden hebt. Zonde bestaat alleen in de ogen van de mens; God kijkt niet naar de zonden van de mens."

8

Zalig zijn de reinen van hart; want zij zullen God zien.

In iedere godsdienst vinden wij twee grondbeginselen: aan de ene kant het ideaal zelf dat verwezenlijkt moet worden en aan de andere kant de methode waarop dat ideaal verwezenlijkt zou moeten worden. Ieder heilig geschrift in de wereld vertelt ons dat God bestaat en dat het doel van het leven van de mens is om Hem te leren kennen. Iedere grote geestelijke leraar heeft onderwezen dat de mens God moet bereiken en daardoor geestelijk herboren moet worden. In de Bergrede wordt het bereiken van dit ideaal uitgedrukt als volmaakt zijn in God: *"Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is."* (Matth. 5:48). De methode die Christus ons leert om dit te verwezenlijken, is de zuivering van het hart, want deze leidt tot die volmaaktheid.

Wat is dat voor een zuiverheid die wij moeten hebben alvorens God zich aan ons openbaart? Wij kennen allemaal wel mensen die wij wat hun zedelijk gedrag betreft zuiver zouden noemen, maar toch hebben zij God niet gezien. Waarom niet? Zedelijkheid, de voortdurende beoefening van de morele deugden, is inderdaad nodig als een voorbereiding voor geestelijk leven en daarom is het fundamenteel in iedere godsdienst. Maar toch stelt het ons niet in staat om God te zien. Het is als een fundament van een huis; het is niet de bovenbouw.

Hoe kan men de zuiverheid testen? Tracht op dit moment aan God te denken. Wat vinden wij dan? De gedachte aan Zijn aanwezigheid komt in ons op, misschien zelfs als een bliksem-schicht. Vervolgens worden wij op vele manieren afgeleid en dan denken wij aan alles in de schepping behalve aan God. Deze afleidingen tonen ons dat de geest nog steeds onzuiver is en daarom nog niet klaar om God te zien. Deze onzuiverheden bestaan uit de vele verschillende indrukken die de geest gedurende vele levens, van geboorte tot geboorte, heeft opgezameld. Deze ideeën hebben wij zelf geschapen en vervolgens opgeslagen in ons "onderbewustzijn" en zij zijn het gevolg van onze eigen gedach-

ten en handelingen. In hun totaliteit vertegenwoordigen zij de persoonlijkheid en het karakter van ieder mens. Deze indrukken moeten volledig worden opgelost voordat de geest ooit als zuiver beschouwd kan worden. Paulus doelt op deze revisie van de geest wanneer hij in zijn brief aan de Romeinen zegt (12:2): *“Maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds.”*

Volgens de yoga-leer zijn er vijf bronnen aan te wijzen voor deze ideeën in de geest. In de eerste plaats is er onwetendheid ten aanzien van onze goddelijke oorsprong. God woont in ons en om ons heen, maar wij zijn ons er niet van bewust. In plaats van God te zien, zien wij een schepping bestaande uit vele namen en vormen en wij geloven dat die de werkelijkheid zijn, evenals de man, wanneer hij in het schemerdonker een touw op de grond ziet liggen, zou kunnen denken, in het schemerdonker van zijn onwetendheid, dat het touw een slang is. Ten tweede is er ons eigen, afgescheiden ego dat door deze onwetendheid geschapen en geprojecteerd is. Dit ego maakt dat wij onszelf als afgescheiden zien van God en van elkaar. Verder is het de oorzaak van zowel gehechtheid als afkeer; door het ene worden wij aangetrokken, door het andere afgestoten. Beide zijn hinderpalen op de weg die naar God leidt. Ten vijfde is er ons vasthouden aan het leven, hetgeen Buddha *tanha* noemt en waar Christus op doelt wanneer hij zegt: *“Want zo wie zijn leven zal willen behouden, die zal hetzelfde verliezen.”* (Markus 8:35). Dit vasthouden aan het leven of vrees voor de dood heeft een ieder, goed of slecht, van nature meegekregen. Alleen de verlichte ziel kent geen onwetendheid, geen afgescheiden ego, geen gehechtheid, geen afkeer en geen vrees voor de dood. Bij hem zijn de ideeën verdwenen.

Zelfs als God ons op dit moment geestelijke verlichting zou geven, zouden wij weigeren het te aanvaarden en zelfs als we God voortdurend gezocht hebben, zouden wij tijdelijk in paniek kunnen raken wanneer wij op het

punt staan Hem te zien. Instinctmatig houden wij vast aan ons leven aan de oppervlakte en aan het oppervlakkige bewustzijn en zijn wij bang dat op te geven, zelfs als het zou betekenen dat wij door het op te geven in oneindig bewustzijn zouden belanden. In vergelijking met dit bewustzijn lijken onze gewone gewaarwordingen, zoals de Bhagavad Gita zegt, plaats te vinden in dichte duisternis en diepe slaap.

Swami Vivekananda, de apostel van Sri Ramakrishna, was van jongsaf aan een zuivere ziel met een diep verlangen naar God. Toch ondervond ook hij angst. Toen hij voor het eerst zijn toekomstige leermeester ontmoette, raakte Sri Ramakrishna hem aan en zijn geestelijke blik verwijdde zich. Toen riep Vivekananda uit: "Wat doet u met me? Ik heb ouders thuis!" En Sri Ramakrishna zei: "Ach, gij ook!" Hij zag dat zelfs deze grote ziel onderworpen was aan het universele vasthouden aan het oppervlakkige bewustzijn. Er zijn vele manieren om het hart te zuiveren. Zoals wij zullen zien, onderwijst Christus ons erin in de gehele Bergrede. Het voornaamste principe in alle methodes is de toewijding aan God. Hoe meer wij aan God denken en onze toevlucht bij Hem zoeken, des te meer kunnen wij Hem liefhebben en des te zuiverder zal ons hart worden.

Het principe om ons leven op God te richten, wordt door alle heilige mensen uit de joodse, christelijke en hindoe tradities onderschreven. "God is ons een Toevlucht en Sterkte", zegt de Psalmist (46:2). In de Navolging van Christus lezen wij: "Gij zijt mijn hoop, Gij zijt mijn vertrouwen, Gij zijt mijn kracht. . . Buiten U is alles krachteloos wat ik zie." Swami Brahmananda onderwees zijn discipelen hetzelfde: "Blijf de pilaar van God vasthouden." In India bestaat een spel waar de kinderen een stok die stevig in de grond is geplaatst, allereerst vastgrijpen en er dan heel snel omheen lopen zonder te vallen. Op dezelfde wijze kunnen wij inzien dat zolang wij ons aan God vastklampen, de ervaringen van plezier en pijn door hun eigen aard onstandvastig zijn en naarmate wij ons meer en meer aan God

vastklampen en Hem toegewijd zijn, verliezen onze harts-tochten en verlangens, die de aanblik van God in de weg staan, hun kracht.

Een manier om de geest tot rust te brengen en in zuiverheid te groeien is te trachten in te zien dat we reeds zuiver en goddelijk zijn. Dit is in het geheel geen misleiding. God schiep ons naar Zijn beeld en gelijkenis; zuiverheid en goddelijkheid behoren daarom van het begin af aan tot onze natuur. Als wij ons leven lang uitroepen dat wij zondaren zijn, zullen wij onszelf langzamerhand verzwakken. Sri Ramakrishna placht hiervan te zeggen dat wanneer men voortdurend herhaalt: "Ik ben een zondaar", men ook werkelijk een zondaar wordt. Het is van groot belang het geloof en vertrouwen op te brengen waardoor men in staat is te zeggen: "Ik heb Gods heilige naam bezongen. Hoe kan er enige zonde in mij zijn?" Sri Ramakrishna houdt ons voor: "Beken uw zonden aan de Heer en beloof ze niet meer te herhalen. Zuiver uw lichaam, geest en tong door Zijn naam te zingen. Hoe meer ge u naar het licht beweegt, des te verder raakt ge verwijderd van de duisternis."

9

Zalig zijn de vreedzamen; want zij zullen Gods kinderen genaamd worden.

Alleen wanneer wij verlicht worden door de kennis van God die ons tot eenheid brengt, kunnen wij werkelijk Zijn kinderen en vreedzaam worden. Natuurlijk is het waar dat wij altijd Zijn kinderen zijn, zelfs wanneer wij in onwetendheid verblijven. Maar in onwetendheid is ons ego "onrijp" en zoekt het slechts zichzelf en niet God.

Wij kunnen geen vrede brengen tenzij wij onze eenheid met God en met alle dingen verwezenlijkt hebben. Wanneer wij in de staat van transcendentaal bewustzijn verkeren (de volmaakte staat, de goddelijke vereniging die *samadhi* genoemd wordt), bezit de verlichte ziel geen ego, geen afgescheiden staat; haar ego

is dan versmolten met de Godheid zelf. Wanneer de ziel tot een lager niveau van bewustzijn terugkeert, is zij zich weer bewust van haar individualiteit; maar dan heeft zij een "rijp" ego gekregen dat geen gebondenheid voor zichzelf of voor anderen meer veroorzaakt. Ter illustratie van dit rijpe ego gebruikt men in India wel de vergelijking van een verbrand stuk touw; het heeft nog wel de vorm van touw, maar kan niets meer binden. Zonder dit ego zou het voor een God-mens niet mogelijk zijn om in de menselijke gedaante te leven en te onderwijzen. Toen ik nog een jonge monnik was, zei een leerling van Sri Ramakrishna eens tegen mij: "Er zijn tijden dat het voor mij onmogelijk is om te onderwijzen. Waar ik ook kijk, ik zie alleen maar God, die zoveel maskers draagt en in zoveel verschillende vormen speelt. Wie is dan de leraar? Wie moet dan onderwezen worden? Maar wanneer mijn geest niet meer in die staat verkeert, zie ik de fouten en zwakheden van de mens en tracht ik die te verwijderen."

De Srimad Bhagavatam bevat een passage die luidt: *"Degene in wiens hart God zichtbaar is geworden, brengt vrede, opgewektheid en vreugde waar hij ook gaat."* Dat is de vreedzame waar Christus over spreekt in deze zaligspreking. Het doet mij denken aan een leven dat ik gezien heb - het leven van mijn leermeester, Swami Brahmananda. Al wie in zijn nabijheid kwam, voelde een geestelijke vreugde opwellen. Waar hij ook ging, altijd bracht hij een feestelijke atmosfeer met zich mee."

In een van onze kloosters was een aantal jonge novicen, die nog niet opgeleid waren en de schoolbanken nog maar pas hadden verlaten. Toen zij een korte tijd met elkaar waren opgetrokken, begonnen hun oude gewoonten zich weer te doen gelden, zodat de jongens zich in groepjes verdeelden die elkaar bestreden. Een van de oudere monniken van onze orde besloot om deze situatie uit te zoeken. Hij ondervroeg iedereen en ontdekte al gauw de verschillende leiders van de groep-

jes. Toen schreef hij aan Swami Brahmananda, die destijds aan het hoofd van onze orde stond, dat deze jongens niet geschikt waren voor het kloosterleven en dat zij verwijderd moesten worden. Mijn meester antwoordde: "Doe niets. Ik zal zelf komen." Toen hij in het klooster was aangekomen, deed hij niets en ging over tot zijn normale dagelijkse bezigheden. Hij stelde slechts een regel in, te weten dat alle jonge novicen regelmatig iedere dag in zijn aanwezigheid moesten mediteren. In korte tijd vergaten de jongens hun onenigheid. De hele atmosfeer in het klooster werd erdoor verbeterd. Tegen de tijd dat Swami Brahmananda het klooster verliet, na twee of drie maanden, heerste er volmaakte harmonie. Niemand behoefde verwijderd te worden. Geest en hart van de novicen waren getransformeerd.

Toen ik voor het eerst ons klooster in Belur bezocht, waren twee jongens met elkaar aan het vechten. De abt, Swami Premananda, zag dit en hij vroeg Swami Brahmananda om de jongens weg te sturen. Mijn meester antwoordde hem: "Broeder, zij zijn hier niet als volmaakten binnengekomen. Zij zijn juist naar u toegekomen om die volmaaktheid te bereiken. Doe iets voor hen!" Swami Premananda antwoordde: "Ge hebt gelijk." Hij riep het hele klooster bij elkaar en bracht ons naar Swami Brahmananda. Met gevouwen handen vroeg hij zijn meester om ons te zegenen. Swami Brahmananda hief zijn hand boven onze hoofden op en een voor een knielden wij voor hem. Sprekend uit eigen ervaring, kan ik slechts zeggen dat die zegening leek op koel bronwater, dat verfrissing brengt aan een koortsig lichaam. Het veroorzaakte een niet te beschrijven gevoel van innerlijke verhevenheid. Al onze problemen vielen van ons af en werden vergeten en onze harten vulden zich met liefde. Op deze wijze worden wij beïnvloed door de aanwezigheid van iemand die werkelijk vreedzaam genoemd kan worden. Wanneer onze harten door zijn aanwezigheid worden opgeheven, valt ieder verlangen om te vechten en onenigheid te maken van ons af, omdat wij ons dan overgeven aan de liefde tot God.

10

Zalig zijn die vervolgd worden om der gerechtigheid wil; want hunner is het Koninkrijk der hemelen.

11

Zalig zijt gij, als u de mensen smaden, en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u spreken, om Mijnentwil.

12

Verblijdt en verheugt u; want uw loon is groot in de hemelen; want alzo hebben zij vervolgd de profeten, die voor u geweest zijn.

Wereldse mensen begrijpen de waarde van geestelijk leven niet. Dikwijls lachen zij om iemand die het geestelijk leven zoekt; soms verachten zij hem zelfs en trachten zij hem te kwetsen. Maar de godsdienstige mens reageert hier niet op. Zijn geest is vast op God gericht; daardoor voelt hij de eenheid in alle dingen en in iedere situatie, ziet hij onwetendheid en is barmhartig. Maar of hij nu aan kritiek bloot staat of op andere wijze gekwetst wordt, hij blijft standvastig in de waarheid en hij zal zich niet laten verleiden wereldse mensen gunstig te stemmen of te plezieren.

Er is een verhaal van een jonge monnik die op reis was. Moe geworden strekte hij zich uit onder een boom en omdat hij geen hoofdkussen had, zocht hij een paar stenen uit om zijn hoofd op neer te leggen. Toen kwamen er enige vrouwen langs die op weg waren om water uit de rivier te putten. Toen zij de monnik daar zagen liggen, hoorde hij hen tegen elkaar zeggen: "Zie, die jonge man is monnik geworden, maar toch kan hij het niet stellen zonder het idee van een hoofdkussen. In plaats van een hoofdkussen moet hij het nu met stenen stellen." Toen zij voorbij gegaan waren, zei de monnik tot zichzelf: "Zij hadden volkomen gelijk met

hun commentaar." Daarom gooide hij de stenen weg en legde zijn hoofd op de grond te rusten. Weldra kwamen de vrouwen terug en zagen dat de stenen weggegooid waren, waarop zij vol minachting uitriepen: "Wat een mooie monnik is dat! Hij voelt zich al beledigd omdat wij zeiden dat hij een hoofdkussen had en kijk nu eens: hij heeft zijn hoofdkussen weggegooid!" Toen dacht de monnik bij zichzelf: "Als ik een hoofdkussen heb, hebben de mensen kritiek op mij; en als ik geen hoofdkussen heb, zijn zij ook niet tevreden. Het is onmogelijk hen tevreden te stellen. Laat ik daarom alleen God tevreden stellen."

Een geestelijk leider zal nooit enige handeling ondernemen om een goede indruk op anderen te maken of om prestige of een goede naam voor zichzelf te verwerven. Soms voelt hij juist het tegenovergestelde: dat als hij terwille van God tegen de stroom van de wereld moet oproeien, hij het doen zal en desnoods helemaal alleen; hij geeft niets om wat anderen van hem denken.

Gewoonlijk, wanneer iemand kwaad over ons spreekt of ons tracht te kwetsen of te beledigen, voelen wij ons instinctief gedwongen ons ego gerust te stellen, in plaats van in het besef van God te verblijven. Zodoende voelen wij ons bijna genoodzaakt om terug te slaan. Maar als wij hieraan toegeven, kwetsen wij niet alleen iemand anders, maar ook onszelf. Want als wij ons overgeven aan toorn en wrok, sluiten wij onszelf af van iedere gedachte aan God. Daarom leren alle grote christelijke leiders ons, zoals ook Christus deed, om niet terug te slaan en geen weerstand te bieden aan het kwade, maar, integendeel, juist te bidden voor hen die ons verachten en ons vervolgen.

Natuurlijk is niet iedereen in staat geen weerstand te bieden. Voor iemand die zich niet voortdurend van God bewust is en het kwade doet, is het een plicht het kwade te weerstaan. Voor zo iemand zou geen weerstand bieden niet een deugd zijn, maar juist een excuus of een uitvlucht voor hypocrisie of lafheid. Voordat ie-

mand in staat is om de andere wang toe te keren, moet hij geestelijk ontwikkeld zijn; hij moet een zekere zuiverheid van hart bereikt hebben. (Dit wordt verder besproken in hoofdstuk 3). Alleen een verlichte ziel die God in alle wezens ziet, is in staat om volmaakt geduld, vergevingsgezindheid en rust te bewaren temidden van alle conflicten en tegenstellingen in het leven.

In de geschiedenis van alle godsdiensten vinden wij zulke verlichte zielen - heiligen en goddelijke incarnaties - die het ideaal van passiviteit en vergevingsgezindheid tot uitdrukking brachten. Een van de grootste en meest bekende voorbeelden is Christus in Zijn gebed aan het kruis: *“Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.”* (Luk. 23:34). In onze tijd gaf Sri Ramakrishna een voorbeeld van ditzelfde ideaal, zoals het volgende voorval illustreert.

Een priester uit Calcutta werd jaloers op Mathur Babu, de beheerder van de Dakshineswar tempel waar Sri Ramakrishna leefde. Mathur Babu was vol zorg voor Sri Ramakrishna en bereid alles te doen om Sri Ramakrishna zo goed mogelijk te verzorgen. Deze priester dacht dat Sri Ramakrishna een toverspreuk over Mathur had uitgesproken teneinde hem onder zijn macht te brengen. Keer op keer vroeg hij Sri Ramakrishna hem de geheime toverformule mede te delen, waarmee hij blijkbaar zo'n succes had. Evenveel keren antwoordde de Meester hem dat hij geen enkel gebruik had gemaakt van occulte krachten, maar desondanks geloofde de priester hem niet. Op een dag, toen Sri Ramakrishna alleen was en geheel was opgenomen in een toestand van samadhi, kwam de priester binnen terwijl niemand daar erg in had en sloeg en trapte hij Sri Ramakrishna tot bloedens toe. Sri Ramakrishna sprak met niemand over dit voorval, totdat de priester de tempel na verloop van tijd om een geheel andere reden verliet. Toen hij Mathur daarna over dit voorval vertelde, riep de ander uit: *“Vader, waarom liet gij mij dat niet eerder weten! Dan zou ik zijn hoofd van zijn romp geslagen hebben!”* Sri Ramakrishna

antwoordde: "Dat is juist de reden waarom ik het niet vertelde . . . Het was niet zijn fout. Hij geloofde oprecht dat ik u in mijn macht had door middel van een toverspreuk. Het is mijn eigen fout, want ik was niet in staat hem ervan te overtuigen dat ik de waarheid sprak."

Christus zegt ons dat de beloning voor hen die om Gods wil vervolgd worden, de hemel is. Op deze manier is de beloning voor de verlichte ziel, die niet reageert op enig kwaad dat hem wordt aangedaan, ogenblikkelijk, want hij weet dat het koninkrijk der hemelen altijd in hemzelf aanwezig is, evenals het buiten hem aanwezig is, zelfs in dit leven. Hij ziet God als Atman, die in zijn eigen hart woont. Hij ziet God als Brahman, die het hele universum doordringt. Hij aanbidt God in ieder schepsel. De mensen kunnen wel denken dat de heilige die vervolgd wordt, lijdt, maar zij begrijpen niet dat zijn geest, die volledig in God is opgenomen, het fysieke bewustzijn en daarmee de zorgen van deze wereld te boven is gekomen, zelfs tijdens zijn leven op aarde. In de woorden van de Bhagavad Gita:

*Zijn geest is dood
Voor de invloeden van buiten;
Maar is levend
Voor de genade van Atman.
Omdat hij Brahman in zijn hart kent,
Is zijn geluk eeuwig.*

Het Zout der Aarde

Mattheus 5:13-37

13

Gij zijt het zout der aarde; indien nu het zout smakeloos wordt, waarmede zal het gezouten worden? Het deugt nergens meer toe, dan om buiten geworpen en van de mensen vertreden te worden.

Wanneer in India een leerling tot zijn leermeester komt, tracht de leermeester hem eerst zelfvertrouwen te geven en een gevoel dat zwakheid, lafheid en mislukking geen deel uitmaken van zijn ware natuur. In het tweede boek van de Bhagavad Gita zijn bijna de eerste woorden die Sri Krishna, een incarnatie van God zelf, tot Arjuna spreekt: "Wat is deze zwakheid? Zij staat ver beneden u. Schud die schandelijke lafhartigheid van u af!"

Evenals men door de glazen deuren van een kast de inhoud ervan kan zien, evenzo kan een leermeester in ieders hart kijken. Maar hij veroordeelt ons niet om welke fout of zwakheid dan ook. Hij kent de menselijke natuur. En omdat hij weet dat wanneer de mens zich zwak en neerslachtig voelt, hij niet in staat is om ook maar iets te bereiken en geen enkele geestelijke groei kan doormaken, geeft hij de mens allereerst zelfvertrouwen mee.

De leermeester ziet de mens niet alleen zoals hij zich op dat moment voordoet, maar ook ziet hij welke talenten

die mens soms tot ontwikkeling kan brengen. Vele jaren geleden bracht een jonge swami, die op het punt stond vanuit India naar Amerika te vertrekken om daar te prediken, een bezoek aan Swami Turiyananda.

Toen deze grote leerling van Sri Ramakrishna de jonge monnik ten zeerste prees, protesteerde de laatste met de woorden: "Maar ik bezit geen van de gaven die gij zo prijst!" Toen antwoordde Turiyananda: "Wat weet ge van uzelf af? Ik zie wat ge zult gaan ontwikkelen!"

Wij allen hebben de kracht om het goddelijke dat verborgen in ons aanwezig is, te manifesteren, maar de leermeester geeft ons vertrouwen in onze eigen kracht om dit te doen.

Tegelijkertijd moeten we ons de zaligspreking "*Zalig zijn de zachtmoedigen . . .*" (Matth. 5:5) herinneren. Zachtmoedigheid en zelfvertrouwen moeten samengaan. Het vertrouwen dat Christus zijn discipelen inprentte door hen "*het zout der aarde*" te noemen, was geen vertrouwen in het lagere zelf, het ego, maar vertrouwen in het hogere Zelf, vertrouwen in God binnenin ons.

Zulk vertrouwen gaat gepaard met afstand doen van het zelf, vrijheid van elk gevoel van ego.

Sri Ramakrishna verklaarde dit feit nader met een verhaal uit de Hindoe-mythologie. Hij vertelde hoe Radha, de eerste onder de herderinnetjes, en die het meeste door Sri Krishna bemind werd, ogenschijnlijk erg zelfzuchtig werd. Toen de andere herderinnetjes zich tegenover Sri Krishna hierover beklaagden, stelde hij hen voor hun verzoek aan Radha zelf voor te leggen. "Ik heb zeer zeker een ego", sprak Radha. "Maar wiens ego is dat dan wel? Het is niet het mijne, want alles wat ik bezit behoort aan Krishna toe." Degene die alles aan God heeft opgedragen, heeft geen ego meer in de gewone betekenis des woords. Hij is niet meer in staat om trots of ijdel te zijn. Die mens heeft een rotsvast geloof in zijn eigen Zelf dat in hem aanwezig is en dat een is met God.

Deze uitspraak van Jezus, *“Gij zijt het zout der aarde . . . ”* herinnert mij aan een uitspraak die mijn leermeester ons placht voor te houden: *“Gij hebt de genade van God, gij hebt de genade van de guru (de geestelijke leermeester), en gij hebt de genade van hen die God toegewijd zijn; maar door een genade te missen kunt ge buiten geworpen worden.”* Welke is die ene genade? Het is de genade van ieders eigen geest, dat wil zeggen de wil om naar volmaaktheid te streven. Als wij ondanks die andere vormen van genade, die ons anders *“het zout der aarde”* zouden doen worden, de genade van onze eigen geest missen, kunnen wij *“van de mensen vertreden worden.”* Wij moeten er hard naar streven om onszelf met hart en ziel aan God over te geven - opdat het goddelijke dat in ons aanwezig is, tot manifestatie gebracht mag worden.

14

Gij zijt het licht der wereld; een stad boven op een berg liggende, kan niet verborgen zijn.

15

Noch steekt men een kaars aan, en zet die onder een korenmaat, maar op een kandelaar, en zij schijnt voor allen, die in het huis zijn;

Een grote leermeester verzamelt zuivere zielen om zich heen en onderwijst hen, niet alleen door middel van de woorden die hij spreekt, maar ook door een feitelijke overdracht van geestelijkheid. Hij schenkt zijn omgeving niet alleen zelfvertrouwen; hij verlicht de harten van zijn leerlingen daadwerkelijk en daarmee maakt hij hen tot het licht der wereld. Want alleen degenen die deze verlichting verkregen hebben door middel van hun vereniging met het licht dat in hun en in ieders hart aanwezig is, kunnen het licht der wereld worden. Alleen zulke verlichte mensen zijn in staat om de gehele mensheid te onderwijzen; alleen zij kunnen de boodschap van een goddelijke incarnatie, zoals Christus, meedelen.

Wanneer Sri Ramakrishna iemand ontmoette die Gods woord wilde prediken, vroeg hij die persoon altijd: "Beschikt ge over de goddelijke opdracht?" Alleen degene die God gezien heeft, kan zijn opdracht ontvangen, dat wil zeggen zijn directe opdracht om te onderwijzen. Iedere godsdienst raakt in verval wanneer die door onverlichte geesten wordt onderwezen. Het heeft geen enkele zin om af te gaan op een diploma of titel in de theologie; boeken kunnen geen verlichting brengen. Men kan alle heilige geschriften bestudeerd hebben en daarnaast nog geschiedenis en filosofie - men kan een grondige kennis bezitten van alle theologische leerstellingen, dogma's en doctrines en een prachtige en geleerde preek geven - toch kan men volslagen onontwikkeld zijn wanneer het op geestelijk leven aankomt. Indien men het leven van anderen wenst te transformeren, moet men eerst zijn eigen kaars aansteken.

Volgens de Vedanta-leer zijn er twee vormen van kennis. De eerste vorm, de lagere kennis, bestaat onder anderen uit academische kennis, zoals de exacte wetenschappen en filosofie. Zelfs kennis van de geschriften rangschikt men onder deze lagere vorm van kennis. De tweede vorm, de hogere kennis, is de onmiddellijke en directe waarneming van God. De mens die door deze vorm van kennis verlicht wordt, heeft geen encyclopedische informatie meer nodig om in staat te zijn de geschriften uit te leggen; die mens onderwijst vanuit zijn eigen, innerlijke ervaring en beleving.

Swami Adbhutananda, een leerling van Sri Ramakrishna, was zo'n verlicht mens. Hij nam onder zijn medeleerlingen een zeer bijzondere plaats in omdat hij geen enkele formele opleiding had gevolgd. Hij was als jongste bediende bij Sri Ramakrishna gekomen en kon toen zijn eigen naam niet eens schrijven. Sri Ramakrishna probeerde hem het Bengaalse alfabet bij te brengen, maar Adbhutananda slaagde er zelfs niet in de eerste letter van het alfabet te lezen. En toch, toen wij het voorrecht genoten hem op latere leeftijd te ont-

moeten, ondervonden wij de wijsheid van deze ongeletterde mens. Eens waren een aantal jonge monniken een moeilijke passage uit de Upanishads aan het bestuderen. Zij konden de passage maar niet begrijpen ofschoon zij hun toevlucht namen tot verschillende commentaren. Tenslotte vroegen zij Adbhutananda om hen die passage uit te leggen. Maar de Swami kende geen Sanskrit zodat de jonge monniken de passage in zijn eigen taal moesten vertalen. Adbhutananda dacht enige ogenblikken na en riep toen uit: "Ik heb het gevonden!" En door middel van een eenvoudige vergelijking verklaarde hij hen de passage die daardoor voor de jonge monniken een zeer bijzondere betekenis kreeg.

Degene die God heeft gezien, heeft geen academische kennis nodig om de godsdienst uit te leggen. Zijn hart is gezuiverd en verlicht en dit licht schijnt naar buiten, waardoor het een ieder verlicht en kracht schenkt. Die mens hoeft niet op zoek te gaan naar leerlingen.

Sri Ramakrishna zei altijd dat wanneer de lotusbloem ontluikt, de bijen er van alle kanten uit zichzelf op afkomen om de honing te verzamelen. "Laat die lotus bloeien!" zei hij altijd tegen zijn leerlingen.

Wanneer een dergelijke verlichte ziel verschijnt en degenen die naar geestelijk leven zoeken zich rondom hem verzamelen, kunnen zij niet anders dan God in hun gedachten opnemen en Hem liefhebben. In de aanwezigheid van zo'n ziel voelen zij dat het bereiken, het realiseren van God gemakkelijk is. Dit was mijn eigen ervaring aan de voeten van Sri Ramakrishna's discipelen. Dan is het niet moeilijk om te begrijpen; de realisatie van God is dan geen mysterie meer. Wanneer men een advocaat een bezoek brengt, denkt men aan juridische aangelegenheden. Wanneer men een dokter bezoekt, denkt men aan allerlei kwalen en de genezing daarvan. Die gedachten komen in ons op omdat die betreffende persoon in die bepaalde atmosfeer leeft. Evenzo is het gesteld met een heilig mens. Het is mogelijk dat ge hem helemaal niet kent, maar dit is de test: wanneer ge in zijn aanwezigheid komt, rijst de ge-

dachte aan God in de geest op - zelfs als die heilige over iets heel anders spreekt.

Natuurlijk, de mens moet op zoek zijn naar de waarheid omtrent God teneinde in staat te zijn een geestelijke atmosfeer op te vangen. Als ge niet in het realiseren van God geïnteresseerd zijt, kan Christus zelf voor u staan en u onderwijzen en toch zult ge hem niet herkennen, noch zijn grootheid bevatten. Dan zult u zich van hem afkeren zoals zovelen tweeduizend jaar geleden deden. Maar als ge naar geestelijk leven en voedsel zoekt en dan in aanraking komt met een verlichte ziel, zult ge niet anders kunnen doen dan God verheerlijken omdat ge in de aanwezigheid van die mens de aanwezigheid van de Hoogste Vader zelf ervaart. Hierover sprak Jezus toen hij tegen zijn discipelen het volgende zei:

16

Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken.

Vervolgens sprak hij:

17

Meent niet, dat Ik gekomen ben, om de wet of de profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen, om die te ontbinden, maar te vervullen.

18

Want voorwaar zeg Ik u: Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet een jota noch een tittel van de wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied.

19

Zo wie dan een van deze minste geboden zal ontbonden, en de mensen alzo zal geleerd heb-

ben, die zal de minste genaamd worden in het Koninkrijk der hemelen; maar zo wie dezelve zal gedaan en geleerd hebben, die zal groot genaamd worden in het Koninkrijk der hemelen.

Jezus doelt hier op de komst van de incarnatie van God, die door Hindoes avatara wordt genoemd en door Christenen de Zoon van God.

Het begrip avatara ontwikkelde zich uit de leer van de Logos die zowel in het westen als in het oosten bekend was bij de filosofen. In het westen waren het allereerst de Grieken die haar ontwikkeld hebben teneinde de afstand tussen God en de mens, tussen het onbekende en het bekende, te overbruggen.

Oorspronkelijk identificeerde men de Logos met een van de fysieke elementen, totdat Plato de Logos voorstelde als het Kosmische Doel, het Hoogste Goed, waaraan alle andere, lagere begrippen, zoals de eerste conceptie van ideeën, relaties, kwaliteiten en waardebepalingen, ondergeschikt zijn. Vervolgens brachten de Stoïcijnen, in tegenstelling tot Plato, de gedachte naar voren dat de Logos de immanente Rede is die in ieder scheepsel en overal aanwezig is. Philo uit Alexandrie, een tijdgenoot van Christus, bracht beide stromingen weer bijeen en combineerde de Stoïcijnse en Platonische visie ten aanzien van de Logos in zijn verklaring van de Hebreeuwse traditie. Hij stelde dat de Logos niet alleen immanent in de schepping aanwezig was, maar ook transcendent, een met God.

Vervolgens gebruikte Johannes de Evangelist, Philo's leer omtrent de Logos als basis voor zijn Evangelie en voegde er een nieuwe visie aan toe, teneinde aan de theologische behoeften van het Christendom te voldoen. Naast het toekennen van een ware persoonlijkheid aan de Logos, benadrukte hij niet alleen het creatieve, maar vooral het verlossende aspect ervan en het feit dat de mens via de Logos tot geestelijke communicatie kan komen. Ook legde hij meer nadruk op het woord Logos als "het Woord" dan als "de Rede", terwijl hij tevens in de Logos een uit-

drukking van de Wil van God zag, een uitstorting van Gods goedheid, kracht, licht en liefde. Om met de woorden van Johannes te spreken: *“In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God . . . (Joh. 1:1). En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader), vol van genade en waarheid.” (Joh. 1:14).* De Logos, de “Eniggeborenen van den Vader”, is vlees geworden in Jezus Christus.

In de Veda's, die de oudste geschriften van de wereld zijn, vinden wij verscheidene passages die bijna identiek zijn met het begin van het Johannes Evangelie: *“In het begin was de Heer van de Schepselen; daarop volgend was het Woord.” “Het Woord is waarlijk Brahman.”* Volgens de Vedanta-leer wordt Brahman, door middel van maya, zijn scheppende macht (die de basis vormt van alle geest en materie), allereerst gemanifesteerd als het Eeuwige en Ongedifferentieerde Woord. Vervolgens ontvouwt zich uit dat Woord geleidelijk aan de gehele zintuiglijke wereld. Volgens de Vedanta-leer is het Woord dus in alle schepselen en dingen belichaamd, zodat een ieder tot de directe realisatie van God kan komen door middel van de goddelijke kracht van het Woord. Maar evenals Johannes geloven ook de Hindoes dat het Woord vlees is geworden in de vorm van een avatara, want een avatara is de afdaling van God in de wereld, terwijl de mens moet opstijgen naar God.

Er is echter een belangrijk verschil tussen de visie van de Vedanta-leer en die van de Christenen ten aanzien van de incarnatie van God: de Christenen geloven slechts in een en daardoor unieke historische gebeurtenis, namelijk dat God slechts eenmaal en voor altijd in Jezus van Nazareth vlees geworden is. De Vedantaleer daarentegen zegt dat God vele malen als mens op aarde nederdaalt, in verschillende tijdperken en in verschillende vormen.

Ter ondersteuning van de zienswijze dat Jezus de enige incarnatie van God op aarde is geweest, halen de Christenen vaak zijn uitspraak aan waarin hij zegt *“Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader, dan door Mij.”* (Joh. 14:6). Maar wanneer wij de uitspraken van andere leermeesters van de mensheid bestuderen, ontdekken wij dat zij allemaal bijna identieke uitspraken hebben gedaan waarbij zij tevens zeiden incarnaties van God te zijn. Sri Krishna zegt bijvoorbeeld: *“Ik ben het Doel van de wijze, en Ik ben de Weg.” “Ik ben het Einddoel, Ik ben de Getuige, de Heer, de Instandhouder, het Tehuis, de Oorsprong, de Minnaar en de Schuilplaats.” “Dwazen gaan blind voorbij Mijn woonplaats hier in menselijke vorm; zij hebben geen enkele weet van Mijn glorie en majesteit, terwijl Ik de Heer ben en hun ziel.” “Ver vul uw harten en geest van Mij, aanbid Mij, bied al uw handelingen als een offer aan Mij aan, buig u in overgave voor Mij neer. Als gij uw hart aldus in Mij gegrondvest hebt en Mij boven alle andere dingen stelt, zult gij in Mijn Wezen opgenomen worden.”*

Evenzo openbaart Buddha ons dat hij de weg is: *“Gij zijt Mijn kinderen, Ik ben uw Vader; door Mij zijt gij verlost uit uw lijden. Ikzelf heb de overkant van de rivier bereikt en help anderen met oversteken; Ikzelf heb de verlossing bereikt en ben nu de Verlosser voor anderen; vertroost zijnde, vertroost Ik anderen en leid hen tot het Toevluchtsoord.” “Mijn gedachten zijn altijd in de Waarheid gegrondvest. Want zie! Mijn Zelf is de Waarheid geworden. Degene die de Waarheid begrijpt zal de Gezegende zien.”*

Wat moeten wij doen? Wiens woorden moeten wij aanvaarden - de woorden van Jezus, van Krishna of van Buddha? De sleutel tot deze vraag is de volgende: Als wij ervan uitgaan dat wat deze Leermeesters “Ik” of “Mij” noemen slechts betrekking heeft op een historische figuur, zullen wij de werkelijke betekenis van hun uitspraken nooit kunnen begrijpen. Wij moeten ons realiseren dat wanneer Jezus, Krishna en Buddha “Ik” of “Mij” zeggen, zij niet doelen op hun ego, hun

lagere zelf, zoals gewone belichaamde zielen doen. Zij bevestigen dan hun goddelijkheid, hun identiteit en hun eenheid met het universele Zelf. Zij vertellen ons dan dat de Vader, de Godheid zelf, bereikt wordt door de genade van de Zoon, de incarnatie van die Godheid. In de Vedanta-traditie zoals die in het Hindoeïsme beleden wordt, is geen enkele tegenspraak in deze uitspraken van de avatara's te vinden - zij behelzen allemaal dezelfde waarheid en rijzen op uit dezelfde goddelijke inspiratie. Op deze wijze aanvaardt het Hindoeïsme alle grote Zonen van God die in de verschillende godsdiensten vereerd worden.

Natuurlijk wordt de autoriteit van de avatara's niet alleen bevestigd en bewezen door hun uitspraak dat zij de Weg tot Verlichting en Bevrijding zijn. In de eerste plaats wordt hun autoriteit aan ons geopenbaard door hun unieke gave en macht om geestelijke energie op anderen over te brengen en het leven van de mensen te transformeren louter door handoplegging, een blik of een wens. Jezus toonde deze macht toen hij over zijn discipelen heen blies en tot hen sprak: *"Ontvangt den Heiligen Geest."* (Joh. 20:22). Sri Krishna manifesteerde deze macht toen hij Arjuna het goddelijke visioen gaf waardoor de discipel de universele gedaante van God kon aanschouwen. Ten tweede wordt de autoriteit van de avatara's zichtbaar door de ont-hulling van hun goddelijkheid door middel van transfiguratie. Jezus verscheen getransfigureerd voor Petrus, Jacobus en Johannes. Sri Krishna verscheen getransfigureerd voor Arjuna zoals beschreven in het elfde hoofdstuk van de Bhagavad Gita. In *"Het Leven en Evangelie"* van Sri Ramakrishna staat ook beschreven hoe de Meester zijn discipelen tot de realisatie van God bracht door hen aan te raken en tevens hoe hij in getransfigureerde vorm aan verschillende van zijn leerlingen verscheen en wel in de speciale vorm van het door ieder van hen gekozen aspect van God.

Maar, zo zou men zich kunnen afvragen, waarom zou God verschillende malen als mens op aarde verschij-

nen? Wat is de bedoeling daarvan? De Vedanta-traditie kan ons hier een antwoord op geven, dat ook door de geschiedenis wordt bevestigd. Daarin wordt gezegd dat spiritualiteit of geestelijk gewaarzijn in een golfbeweging, een voortdurende opkomst en neergang voortgaat. Wanneer het geestelijk leven in de wereld tot verval is gekomen en waarheid en rechtschapenheid verwaarloosd en vergeten zijn, wordt een avatara geboren om de vlam van religie in het hart van de mens weer te ontsteken.

Sri Krishna zegt:

"Telkens wanneer gerechtigheid in verval raakt en ongerechtigheid hoogtij viert, dan, O Arjuna! reincarneer Ik Mijzelf. Om de rechtvaardigen te beschermen, de bozen te vernietigen en de Leer en de Wet te vestigen, word Ik van tijdperk tot tijdperk wedergeboren."

Buddha verscheen als om Krishna's gelofte te vervullen. Ten tijde van Buddha's geboorte stond het geestelijk leven in India op een laag peil. Het bestond geheel en al uit het in acht nemen van rituelen en het brengen van offeranden, omdat de mensen het eenvoudige feit vergeten waren dat godsdienst in de eerste plaats een kwestie van directe ervaring is. Evenzo verdrongen ten tijde van Jezus' komst de uiterlijkheden van de Joodse godsdienst de innerlijke waarden ervan. Jezus kwam om de godsdienst van de Joden weer te zuiveren en nieuw leven in te blazen.

Een incarnatie van God is dus van tijd tot tijd nodig om de eeuwige geestelijke waarden van de godsdienst te bevestigen. Door zijn levend voorbeeld toont deze Incarnatie de mensen hoe zij volmaakt kunnen zijn evenals hun Vader in de Hemel volmaakt is. Aldus wordt de avatara werkelijk de weg, de waarheid en het leven. Het is echter steeds de Opperste Geest die zichzelf in de avatara belichaamt. God is Een, zonder tweede. Hij die als Sri Krishna en als Buddha op aarde kwam, verscheen ook als Christus en als andere avatara's; Hij koos slechts een ander omhulsel. Teneinde te voldoen aan de verschillende behoeften van plaats en tijd in de opeenvolging van tijdperken toont God bij

iedere komst op aarde een nieuw en karakteristiek beeld van de eeuwige waarheid van godsdienst.

Wanneer een avatara op aarde geboren wordt, neemt hij een menselijk lichaam aan met de daarbij behorende beperkingen en tekortkomingen zoals honger, dorst, ziekte en dood. Maar zijn komst verschilt totaal van de geboorte van gewone belichaamde zielen. Om met de woorden van Christus te spreken: *“Gijlieden zijt van beneden, Ik ben van boven.”* (Joh. 8:23). Volgens de Vedanta-leer worden gewone zielen geboren overeenkomstig hun Karma (de gevolgen van hun vroegere daden en gedachten). Zij worden dan geboren in een bepaalde omgeving en met bepaalde karaktereigenschappen die door hun verlangens en houding uit vroegere levens bepaald werden. Op deze wijze zijn zij het product van een lange evolutie of ontwikkeling; zij worden bovendien vastgehouden door de banden van onwetendheid en zij leven onder de magische toverkracht van maya, de versluiierende macht van Brahman die maakt dat de Absolute Waarheid en Werkelijkheid zich voordoet als deze schepping die uit ontelbare namen en vormen bestaat. Zij zijn de slaven van Prakriti, van de oorspronkelijke natuur.

De geboorte van een Krishna, van een Buddha of van een Christus is echter het gevolg van een vrije keuze. Deze mens heeft geen Karma, geen verlangens, noch andere bindingen met het verleden. Hij geeft niet toe aan de heerschappij van maya, integendeel hij brengt maya onder controle, onder heerschappij. Hij verschijnt slechts in menselijke gedaante om het goede te dienen, uit barmhartigheid voor de mensheid. Sri Krishna zegt:

“Ik heb geen begin. Al ben Ik onvergankelijk en tevens Heer van alle wezens, toch is het volgens Mijn eigen wil en macht dat Ik Mijzelf manifesteer.

Telkens wanneer gerechtigheid in verval raakt en ongerechtigheid hoogtij viert, dan, O Arjuna! reincarneer Ik Mijzelf.

Om de rechtvaardigen te beschermen, de bozen te vernietigen en de Leer en de Wet te vestigen, word Ik van tijdperk tot tijdperk wedergeboren.

Hij die de goddelijke waarheid omtrent Mijn geboorte en leven realiseert, wordt niet wedergeboren; en wanneer hij dit lichaam verlaat, wordt hij een met Mij.” (B. Gita, Hfdst. 4).

Vergelijk hiermee de woorden uit het eerste hoofdstuk van het Johannes Evangelie: *“Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven.”* (Joh. 1:12). Een Christus of een Krishna te vereren is hetzelfde als God te vereren. Het betekent echter niet de verering van een mens als God, het is geen persoonsverering. Het is het vereren van God zelf, die het onpersoonlijke en toch weer persoonlijke Bestaan is, door middel van die incarnatie. Het is een aanbedding van Hem als een met de eeuwige Geest, die als de Vader van alle dingen transcendent aanwezig is en tevens immanent in alle harten. In dit verband krijgt de getuigenis van de heilige Paulus over Christus een speciale betekenis. Hij zegt (Kol. 2:9): *“Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk; En gij zijt in Hem volmaakt, Die het Hoofd is van alle overheid en macht.”* Van evenveel belang is de uitspraak in het Johannes Evangelie, waarin staat *“dat hetzelfde Woord dat in den beginne was, vlees is geworden in Christus.”* In deze passage herinnert de schrijver van het vierde evangelie ons eraan dat zijn meester niet slechts een historisch mens was, maar dat hij de eeuwige Christus is, die een is vanaf de beginloze tijd met God. Deze visie lijkt ook door Christus zelf bevestigd te worden wanneer hij zegt: *“Eer Abraham was, ben Ik.”* (Joh. 8:58).

Volgens de Vedanta-leer is het dus heel gemakkelijk Christus als een goddelijke incarnatie te aanvaarden en Hem zonder enige reserve te vereren, evenals men Sri Krishna of iedere andere avatara die men verkiest, zou vereren. Maar het is niet mogelijk in die visie Christus als de enige Zoon van God te aanvaarden. Degenen die erop staan het leven en de leer van Christus als een monopolistische gebeurtenis te beschouwen, zullen al-

tijd grote moeilijkheden ondervinden om zijn leer te begrijpen. Iedere avatara wordt altijd veel beter begrepen in het licht van de andere grote leermeesters van de mensheid en hun leer. Er is geen enkele goddelijke incarnatie ooit op aarde gekomen met het doel de leer of de godsdienst van een andere incarnatie te ontkennen of te bestrijden. Integendeel zij komen juist op aarde om alle godsdiensten te vervolmaken; want Gods waarheid is een eeuwige waarheid. De heilige Augustinus schreef: *“Datgene wat de christelijke godsdienst genoemd wordt, bestond reeds onder de mensen uit de grijze oudheid en heeft in feite nooit opgehouden te bestaan vanaf het begin van het menselijke ras, totdat Christus onder ons vlees is geworden; sindsdien is die ware godsdienst, die reeds bestond en altijd bestaan heeft, de christelijke leer genoemd.”* Als Jezus in de gehele geschiedenis van de mensheid de enige bron van Gods waarheid geweest zou zijn, zou dat onmogelijk de waarheid zelf hebben kunnen zijn want de waarheid ontstaat niet; de waarheid *is*. Maar als Jezus die waarheid slechts ontvouwde en uitlegde, kunnen wij ook naar de anderen kijken die hetzelfde voor hem deden en na hem nog zullen doen. En inderdaad, als wij zijn Leer beschouwen, vinden wij dat hij wil dat wij allen die waarheid zullen ontvouwen: *“En gij zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken.”* (Joh. 8:32). Christus zegt ons dan ook dat Hij niet gekomen is om de eeuwig bestaande waarheid te vernietigen, maar juist om haar te vervullen. Hij deed dit door die waarheid opnieuw te verwoorden en nieuw leven in te blazen door haar op een andere, nieuwe manier te presenteren. De mensen vergeten steeds weer dat de bedoeling van die uitleg en leerstellingen van de goddelijke incarnatie juist is dat deze in het persoonlijke leven van iedereen afzonderlijk verwerkelijkt worden. Daarom houden zij zich met al te grote toewijding vast aan de letter en de uiterlijke vorm van de leer en verliezen zij het contact met de onsterfelijke geest ervan. Dit zijn de schriftge-

leerden en farizeeen, de afgunstige bewakers van een traditie die reeds verouderd is. Daarom zegt Christus:

20

Want Ik zeg u: Tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij, dan der Schriftgeleerden en der Farizeeen, dat gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins zult ingaan.

De schriftgeleerden en farizeeen vergeten het eerste gebod: "Gij zult liefhebben den Heere, uw God, met geheel uw hart, en met geheel uw ziel, en met geheel uw verstand." (Matth. 22:37). Zij zijn erg ethisch ingesteld, rechtschapen op hun eigen manier; maar zij houden zich vast aan vormen en uiterlijke gedragspatronen. Dit leidt tot onverdraagzaamheid, bekrompenheid en moraliserend gedrag. De rechtschapenheid die de rechtschapenheid van de schriftgeleerden en de farizeeen te boven gaat, is juist het tegenovergestelde hiervan. Het is een leer die het in acht nemen van vormen en ritueel niet als een doel op zich beschouwt maar als een middel om het Koninkrijk der hemelen binnen te gaan.

God staat buiten goed en kwaad, die immers slechts relatief zijn. God is het Absolute Goede. Wanneer wij ons bewust met Hem verenigen, stijgen wij uit boven de relatieve rechtschapenheid. Dit feit is maar al te vaak verkeerd begrepen. Het betekent in het geheel niet dat wij immoreel gedrag zouden moeten vergoelijken, want zedelijkheid is juist de basis van iedere geestelijke ontwikkeling. Wanneer wij aan het begin van een geestelijk leven staan, moeten wij ons heel bewust onthouden van het kwetsen van anderen, van valse, onwaarachtige gedragingen, van diefstal, onmatigheid en hebzucht. Wij moeten lichamelijke en geestelijke reinheid betrachten in tevredenheid, zelfbeheersing en het zich herinneren van God.

Maar de werkelijke drang om een waarachtig zedelijk leven te leiden en geestelijke discipline te beoefenen,

komt pas wanneer wij trachten te leven volgens het eerste gebod: als wij leren God lief te hebben en ons werkelijk inspannen om Hem tot een realiteit te maken. Zonder deze innerlijke drang vervalt zedelijkheid langzamerhand tot het uiterlijke vertoon van de schriftgeleerden en farizeeen. Maar indien wij het eerste gebod in acht nemen, volgt het tweede gebod als een vanzelfsprekendheid. Indien wij God liefhebben, kan het niet anders of wij hebben onze naaste lief gelijk onszelf - want onze naaste is ons eigen Zelf.

Door ons te oefenen in zelfbeheersing en te leren onze begeerten te beteugelen, ontwikkelen wij ons geestelijk naar eenwording met het Absolute Goede. De mens die deze hoogste staat bereikt, behoeft niet meer bewust onderscheid te maken tussen kwaad en goed, noch zich te oefenen in zelfbeheersing. Heiligheid en zuiverheid zijn zijn eigen natuur geworden. Hij stijgt uit boven de relatieve rechtschapenheid en treedt het Koninkrijk der Hemelen binnen.

21

Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult niet doden; maar zo wie doodt, die zal strafbaar zijn door het gericht.

22

Doch Ik zeg u: Zo wie te onrecht op zijn broeder toornig is, die zal strafbaar zijn door het gericht; en wie tot zijn broeder zegt: Raka! die zal strafbaar zijn door den groten raad; maar wie zegt: Gij dwaas! die zal strafbaar zijn door het helse vuur.

Het is niet voldoende het gebod 'Gij zult niet doden' op te volgen. Zelfs de gedachte om te doden, of om te haten is even dodelijk als het doden zelf. Wij kunnen voorwenden dat het er niet toe doet wat wij denken, zolang wij maar juist handelen. Maar wanneer het er werkelijk op aan komt, verloochenen wij altijd onszelf,

omdat de gedachte nu eenmaal onze daden beheerst. Wanneer wij dus op de proef worden gesteld als onze geest van haatgevoelens vervuld is, zal die haat naar buiten komen en zich manifesteren door middel van gewelddadigheid, vernielzucht en moord. Op de preekstoel te gaan staan en over liefde te spreken, zal ons niet helpen; dat zal oorlog en wreedheid niet beëindigen, omdat er geen liefde in ons hart is. Liefde zal niet binnenkomen louter en alleen omdat wij zeggen liefde te bezitten of door te trachten op anderen indruk te maken door middel van de schijnbare zoete liefelijkheid van onze aard. Liefde komt alleen tot ons wanneer wij onze innerlijke harts-tochten onder controle gebracht hebben en ons ego beheersen. Dan zal goddelijke liefde in ons groeien en daarmee liefde voor onze medemensen. Gods liefde moet gewonnen worden door zelf-discipline en die hebben wij juist verzuimd te beoefenen. Wij zijn het doel van het leven vergeten, het werkelijken en het zien van God. Dat is onze enige en grote moeilijkheid, en dit is de reden waarom wij, zelfs indien wij dat zouden willen, niet in staat zijn Jezus te gehoorzamen, wanneer hij ons opdraagt onze vijanden lief te hebben. Wij weten niet hoe wij dat moeten doen.

Het is onmogelijk God lief te hebben en onze naaste te haten. Als wij God werkelijk liefhebben, zullen wij Hem in iedereen aanwezig vinden. Hoe kunnen wij dan onze naaste haten? Wanneer wij enig schepsel kwetsen, kwetsen wij onszelf. Wanneer wij helpen, helpen wij onszelf. Alle gevoelens van afgescheidenheid, exclusiviteit en afgunst zijn niet alleen moreel niet te verantwoorden, maar zij komen voort uit pure onwetendheid, want een dergelijke houding is het gevolg van het ontkennen van de aanwezigheid van God, die alom tegenwoordig is.

23

Zo gij dan uw gave zult op het altaar offeren, en aldaar gedachtig wordt, dat uw broeder iets tegen u heeft;

24

Laat daar uw gave voor het altaar, en gaat heen, verzoent u eerst met uw broeder, en komt dan en offert uw gave.

25

Weest haastelijk welgezind jegens uw wederpartij, terwijl gij nog met hem op den weg zijt; opdat de wederpartij niet misschien u den rechter overlevere, en de rechter u den dienaar overlevere, en gij in de gevangenis geworpen wordt.

26

Voorwaar, Ik zeg u: Gij zult daar geenszins uitkomen, totdat gij den laatsten penning zult betaald hebben.

Zolang wij niet werkelijk een worden met God, is het heel normaal dat wij onderling misverstand en ruzie hebben. Wij moeten er echter voor waken deze gevoelens niet in ons hart te bewaren en te koesteren, want dan zullen zij daar als een kankergezwell binnendringen. Christus, die zoals alle waarlijk grote leermeesters de mogelijkheden van het menselijk hart kende, leert dat wij ons zo snel mogelijk met onze broeder moeten verzoenen, zelfs voordat wij God onze offergaven aanbieden. Een ieder die de oefening van meditatie toepast, zal onmiddellijk begrijpen hoe waardevol deze opdracht is.

Laten wij veronderstellen dat iemand ons iets misdaan heeft en dat wij ons daarover ergeren. Wat gebeurt er wanneer wij dan gaan mediteren of bidden? Gebed en meditatie concentreren de aandacht en daarmee de geest en versterken de emotie. Het gevolg is dat de molshoop van ergernis een berg van boosheid wordt.

Wij gaan ons dan afschuwelijke dingen inbeelden ten aanzien van degene die ons onrecht heeft aangedaan, en bemerken dat we niet meer in staat zijn om te bidden, te mediteren en God te benaderen, totdat wij ons werkelijk en oprecht met onze broeder verzoend hebben. Er is maar een manier om ons volkomen verzoend te voelen. Dat is wanneer wij God in alle schepselen zien en Hem daarom in iedereen en ieder ding liefhebben. Als ge in onenigheid met uw broeder leeft, bid dan voor hem alsof ge voor uzelf bidt - bid dan dat beiden in begrip en in toewijding aan God mogen groeien. Dan zal onze geest onmiddellijk gesterkt worden. Maar als wij de boosheid in ons hart laten bestaan, zullen wij zowel onszelf als onze broeder kwetsen.

Zowel de buddhistische als de Vedanta-traditie leert ons dat de mens de plicht heeft eerst voor anderen te bidden alvorens hij voor zichzelf bidt. Alvorens zichzelf aan God aan te bieden, wordt hem gevraagd allereerst gevoelens van welgezindheid jegens allen op aarde te koesteren. Een dergelijke stap is van groot belang op het pad tot het verwerven van liefde voor onze naaste en voor God.

“Weest haastelijk welgezind jegens uw wederpartij, terwijl gij nog met hem op den weg zijt...” Christus leert ons hiermee dat wij onze tijd en energie niet moeten verdoen met geruzie en gevoelens van afgunst, maar dat wij ons zo snel mogelijk weer moeten bevestigen in de gedachte aan God. Het doel van het leven is de verwerkelijking van God; daarom moeten wij trachten in het bewustzijn van Zijn aanwezigheid te blijven en de onderbrekingen zo kort mogelijk te houden. De Upanishads leren ons: *“Geef ieder ijdel gepraat op; weet dat Atman alleen werkelijkheid is.”*

De begeerte om te discussieren en te twisten is een kenmerk van het ego. Als wij God wensen te vinden, is het noodzakelijk het ego in te tomen en nederig te zijn - niet voor onze wederpartij maar voor God die in hem

aanwezig is. Onderwerp u nooit aan een machtige tegenstander uit angst voor de mogelijke gevolgen van onenigheid. Dat zou op lafheid neerkomen. Maak echter onderscheid tussen principes en meningen. Er is een gezegde in India dat luidt: "Zeg 'Ja, ja' tegen een ieder, maar blijf zelf stevig op uw stoel zitten." Ga geen compromis aan ten aanzien van idealen en principes. Maar wanneer het op meningen aankomt, heb dan begrip voor andersluidende opinies en aanvaard hen als ze dat waard zijn. Swami Turiyananda placht te zeggen: "Stijfkoppigheid is geen teken van kracht. Stijfkoppigheid verbergt slechts de eigen zwakte. Diegene is sterk die even buigbaar is als staal en toch niet breekt. Diegene is sterk die met velen in harmonie kan leven en acht slaat op de mening van anderen, ook als deze verschilt van de zijne." Als wij onverdraagzaam zijn ten aanzien van andermans meningen en stijfkoppig op ons eigen standpunt blijven staan, zullen wij de gevolgen daarvan moeten dragen, totdat wij 'den laatste penning zullen betaald hebben.'

27

Gij hebt gehoord, dat van de ouden gezegd is: Gij zult geen overspel doen.

28

Maar Ik zeg u, dat zo wie een vrouw aanziet, om dezelve te begeren, die heeft alrede overspel in zijn hart met haar gedaan.

29

Indien dan uw rechteroog u ergert, trekt het uit, en werpt het van u; want het is u nut, dat een uwer leden verga, en niet uw gehele lichaam in de hel geworpen worde.

30

En indien uw rechterhand u ergert, houwt ze af, en werpt ze van u; want het is u nut, dat een

uwer leden verga, en niet uw gehele lichaam in de hel geworpen worde.

31

Er is ook gezegd: Zo wie zijn vrouw verlaten zal, die geve haar een scheidbrief.

32

Maar Ik zeg u, dat zo wie zijn vrouw verlaten zal, anders dan uit oorzake van hoererij, die maakt, dat zij overspel doet; en zo wie de verlatene zal trouwen, die doet overspel.

Hier spreekt Jezus over de noodzaak van zelfbeheersing, van beheersing van de hartstochten en in het bijzonder van lust. Het zich louter onthouden van wellustige handelingen is niet genoeg; ook wellustige gedachten moeten onder controle worden gebracht.

Natuurlijk zijn er vele leermeesters die zullen zeggen: "Ja, wij stemmen er helemaal mee in dat een innerlijke controle op de hartstochten werkelijk nodig is. Onze jonge mensen moeten zich in zelfbeheersing oefenen." Maar slechts weinigen van die leermeesters zijn in staat uit te leggen waarom zelfbeheersing noodzakelijk is. Dat is de reden waarom zoveel jonge mensen met hun vragen blijven zitten en daardoor soms zelfs gaan vermoeden dat leermeesters plezier om het plezier zelf verwerpen omdat zij zelf te oud zijn om er nog aan mee te doen. "Wat doet het ertoe wat wij doen", zeggen jonge mensen dikwijls, "zolang wij er niemand anders kwaad mee doen?" Zij menen dit dan eerlijk en oprecht.

Het heeft geen enkele zin te trachten hen uit te leggen dat het plezier dat zij zoeken slecht of verdorven is, of dat het verkeerd is gelukkig te zijn, omdat zij dat nooit zullen geloven. Instinctief voelen zij dat dat een leugen is. Wanneer hen op de zonde gewezen wordt, zullen zij

dat negeren. Wanneer hen, in plaats van te zeggen dat zij zondigen, duidelijk wordt gemaakt dat God in een ieder van hen aanwezig is, als hen het ideaal van de verwerkelijking van God wordt voorgehouden en hen wordt aangetoond dat de strijd om zelfdiscipline of zelfbeheersing hard, maar de moeite waard is en nauwelijks verschilt van de disciplines die sportmensen moeten ondergaan; als hen bovendien getoond wordt dat zij zichzelf, wanneer zij doorgaan zichzelf te versnipperen, van de grootste vreugde in het leven afsnijden, een vreugde die veel groter is dan alle wereldse genoegens - dan spreekt men een taal die zij begrijpen. Zij kunnen er sceptisch tegenover staan, maar sommigen zullen tenminste 'de gok wagen' en het pad van geestelijk leven inslaan.

Het principe van maat houden, van zelfbeheersing is in het Westen zo verkeerd begrepen dat bijna iedereen meent dat het iets negatiefs is, een 'doe dit niet en doe dat niet'. 'Wees niet onmatig' zo zeggen de kerken ons: 'onmatigheid is een zonde'. Op deze wijze heeft het idee van matigheid al zijn aantrekkingskracht verloren voor de meeste mensen die zich instinctief al afzetten tegen ieder 'doe dit niet of doe dat niet'.

Op deze wijze wordt het principe van matigheid gekoppeld aan en aangezien voor onderdrukking, ellende en lafheid, terwijl de onmatigheid steeds aantrekkelijker begint te worden en in verband wordt gebracht met ideeën als vrijheid, plezier en moed. Als deze afschuwelijke en destructieve misvatting niet wordt rechtgezet, zal zij uiteindelijk de gehele maatschappij vergiftigen. Tenzij jongens en meisjes gewezen worden op het essentiële verband tussen matigheid en geestelijk leven, zullen zij langzamerhand hun krachten en de mogelijkheid tot geestelijke ontwikkeling verliezen en daarmee zeer veel van hun scheppend vermogen en bewustzijn.

Matigheid is geen onderdrukking; matigheid verzamelt energie om die voor betere doeleinden te gebruiken. Matigheid is geen doel op zichzelf, maar wel een

absoluut noodzakelijk middel om de geest te bevrijden van de voortdurende afleiding door begeerte en hartstocht en om hem vast te houden in het bewustzijn van God. Wanneer sexuele energie onder controle wordt gebracht, wordt het geestelijke energie. Degene die zichzelf beheerst en matigheid kent, zal snel en moeiteloos groeien in geestkracht.

Veel mensen denken dat zij de grootste vreugde die de wereld te bieden heeft, zullen verliezen door matigheid te betrachten. Het vreemde is echter dat zij in werkelijkheid niets zullen verliezen. Naarmate de sexuele energie bewaard en getransformeerd wordt, zullen zij in zichzelf een nieuwe en veel grotere vreugde voelen opkomen; dat is de vreugde van steeds dichterbij de vereniging met God te komen.

In de Bhagavad Gita wordt de geestelijke staat van de mens die zichzelf beheerst, als volgt beschreven:

“Alleen hij bereikt vrede, in wien de begeerten vloeien zoals rivieren in de oceaan die, hoewel zij boordevol water is, toch eeuwig dezelfde blijft; niet degene die door begeerte wordt meegesleurd.

De mens die begeerte opgeeft, die zonder het gevoel van ‘ik’ en ‘mijn’ leeft en geen verlangens heeft, bereikt vrede.”

Bhagavad Gita (Hfdst. 2)

De wereldlijke mens kan menen dat de vrede van de wijzen op de vrede van het graf lijkt. Maar het tegendeel is waar: die vrede is juist een ervaring van opperste en blijvende vreugde of gelukzaligheid. In vergelijking daarmee zijn de kortstondige ogenblikken van geluk in de zintuiglijke wereld zonder waarde en zonder smaak. Als wij blijvende vrede en geluk wensen te vinden, moeten wij ons tot God wenden. Hoe meer wij ons tot Hem wenden, des te minder zal het verlangen om onze zintuigen te bevredigen zich doen gelden. Dan zullen kuisheid en alle andere deugden zich als vanzelfsprekend in ons leven ontplooien.

Volledige, levenslange onthouding is slechts bestemd

voor wie over een zeer bijzondere toewijding aan God beschikken, zoals de discipelen van Christus. Zij waren monniken en hun Meester bereidde hen voor op de taak leermeesters der mensheid te zijn. Daarom legde hij er de grootste nadruk op dat zij onthouding moesten betrachten in gedachten, woord en daad. Zij moesten iedere hinderpaal op hun weg uitrukken, iedere begeerte in hun geest en iedere verleiding afwijzen. Maar omdat Christus wist dat zijn leer van totale onthouding niet door iedereen gevolgd kon worden, zei hij tevens: *“Allen vatten dit woord niet, maar dien het gegeven is. Want er zijn gesnedenen, die uit moeders lijf also geboren zijn; en er zijn gesnedenen, die van de mensen gesneden zijn; en er zijn gesnedenen, die zichzelf gesneden hebben, om het Koninkrijk der hemelen. Die dit vatten kan, vatte het.”* (Matth. 19:11)

Wellust bestaat in de geest en kan slechts overwonnen worden door de geest onder controle te brengen, maar niet op negatieve wijze. In de geest wellustige gedachten koesteren, terwijl men uiterlijk de schijn van matigheid en onthechting ophoudt, is geen zelfbeheersing. Het is niets anders dan onderdrukking. Evenmin kan zelfkastijding de geest zuiveren; het verzwakt slechts het lichaam. Ware zelfbeheersing of innerlijke controle, wordt slechts verkregen als mensen zich ‘besnijden’ omwille van het Koninkrijk der hemelen, als zij onthouding betrachten omdat zij weten dat wereldse genoegens smakeloos en leeg zijn vergeleken met de vreugde van God.

33

Wederom hebt gij gehoord, dat van de ouden gezegd is: Gij zult den eed niet breken, maar gij zult den Heere uw eden houden.

34

Maar Ik zeg u: Zweert ganselijk niet, noch bij den hemel, omdat hij is de troon Gods;

35

*Noch bij de aarde, omdat zij is de voetbank Zijner voeten;
noch bij Jeruzalem, omdat zij is de stad des groten
Konings;*

36

*Noch bij uw hoofd zult gij zweren, omdat gij niet een haar
kunt wit of zwart maken;*

37

*Maar laat zijn uw woord ja, ja; neen, neen; wat boven deze
is, dat is uit den boze.*

Sri Ramakrishna placht te zeggen dat God bij twee gelegenheden lacht. Hij lacht wanneer twee broeders het land onderling verdelen en dan zeggen: "Dit stuk is van mij en dat van jou." God lacht omdat Hij bij zichzelf denkt: "Dit gehele universum behoort Mij toe, en zij zeggen ten aanzien van zo'n kleine kluit aarde 'dit deel is van mij en dat deel van jou'. God lacht ook wanneer een arts de moeder die om de ernstige ziekte van haar kind weent, zegt: "Wees niet bezorgd. Ik zal het kind weer beter maken." De arts realiseert zich niet dat niemand het kind kan redden als God wil dat het zal sterven.

Christus zegt ons hier hetzelfde. Ofschoon de mens zelfs niet in staat is een haar wit of zwart te maken, denkt hij toch in zijn onwetenschap dat hij degene is die doet. Daarmee bevestigt hij zijn ego, zijn afgescheidenheid en vergeet dat de kracht waar hij gebruik van maakt zowel in zijn denken als in zijn handelen geheel en al afhangt van de kracht van God zelf en dat het Gods hemel, Gods troon en Gods aarde is die hij zich wederrechtelijk toeigent. Daarom zegt Christus ons "*Zweert ganselijk niet*", want wanneer wij een eed afleggen bevestigen wij daarmee ons ego, onze afgescheidenheid.

De wijzen maken nooit plannen en zeggen nooit: 'Ik zal dit doen of dat doen.' Omdat zij nu eenmaal hun ego aan God hebben overgegeven, is hun eerste gedachte: 'Zo God het wil...' Hun nederigheid spruit voort uit de wetenschap dat God en Zijn almacht door ons heen werken, dat God de oorsprong is van alle doen en dat wij slechts Zijn instrumenten zijn. Voor heilige en wijze mensen is dit een gegeven uit eigen ervaring. Een heilige man vertelde mij eens dat hij gedurende enige tijd in een staat van bewustzijn verkeerde waarin hij zich er zeer levendig van bewust was dat iedere stap die hij deed geleid werd door de kracht van God zelf.

'Niet ik, niet ik, Maar U, O Heer!' Hoe meer wij op deze gedachte gaan vertrouwen, des te meer zullen wij de gedachte aan ons ego, onze afgescheidenheid, opgeven en des te groter zal de mate van vrede zijn die wij dan kunnen ervaren.

Weerstaat den Boze niet

Mattheus 5:38-47

38

Gij hebt gehoord, dat gezegd is: Oog om oog, en tand om tand.

39

Maar Ik zeg u, dat gij den boze niet wederstaat; maar, zo wie u op de rechterwang slaat, keert hem ook de andere toe;

40

En zo iemand met u rechten wil, en uw rok nemen, laat hem ook den mantel;

41

En zo wie u zal dwingen een mijl te gaan, gaat met hem twee mijlen.

42

Geeft dengene, die iets van u bidt, en keert u niet af van dengene, die van u lenen wil.

43

Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand zult gij haten.

44

Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief; zegent ze, die u veroloecken; doet wel dengenen, die u haten; en bidt voor degenen, die u geweld doen, en die u vervolgen;

45

Opdat gij moogt kinderen zijn uws Vaders, Die in de hemelen is; want Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.

46

Want indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat loon hebt gij? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde?

47

En indien gij uw broeders alleen groet, wat doet gij boven anderen? Doen ook niet de tollenaars alzo?

De hoogste waarheid die ons door de grote geestelijke leermeesters van de mensheid wordt voorgehouden, is dat wij onze vijanden moeten liefhebben en geen weerstand moeten bieden aan het kwade.

Buddha zei bijvoorbeeld:

“Als een slecht mens u de ledematen stuk voor stuk zou afzagen met een dubbele zaag, zelfs dan zijt ge, wanneer ge u overgeeft aan toorn, niet gehoorzaam aan Mijn leer. Zelfs dan is het uw taak om de kalmte van uw hart te bewaren en nooit een slecht woord over uw lippen te laten komen, maar altijd te verblijven in barmhartigheid en mildheid, zonder ook maar een spoor van haat in uw hart te koesteren, maar degene die u foltert in de stralenkrans van uw liefdevolle gedachten te omvatten en van daaruit de gehele wereld in uw liefde op te nemen - dat zijn grote en onmetelijke gedachten, waar geen spoor van haat of boosheid in te bekennen is.”

Ofschoon het niet-weerstand bieden in bijna iedere godsdienst gepreekt wordt, is het voor de meeste mensen bijna onmogelijk een dergelijke houding te begrijpen en in acht te nemen. Belangrijk is dat Jezus na het leren van het niet-weerstand bieden, laat volgen: *"Weest dan gijlieden volmaakt..."* Met andere woorden: deze waarheid in ons eigen leven te volgen, leidt ons tot volmaaktheid. En inderdaad, alleen degene die volmaakt geworden is, die dus de eenheid met God tot werkelijkheid heeft gemaakt en in staat is de Goddelijke Substantie in alle wezens te zien, kan de andere wang toekeren en in de universele liefde verblijven. Voor degene die volmaaktheid bereikt heeft, is het niet-weerstand bieden een natuurlijke en spontane uiting van zijn Godservaring. Waar is dan nog plaats voor het kwade? Wie is dan nog een vijand?

Wij kennen voorbeelden van heilige mensen die in onze tijd dit niet-weerstand bieden beoefenden. Op een dag was mijn leermeester Swami Brahmananda bezig een strenge discipline te beoefenen in Brindavan, de plaats waar Sri Krishna zijn jeugd had doorgebracht. Toen hij alleen en in meditatie verzonken was, kwam een vreemdeling hem een warme, nieuwe deken brengen. Enige momenten later kwam er een ander langs die de deken weer meenam. Swami Brahmananda bewoog in geen van beide gevallen. Hij glimlachte slechts, terwijl hij het Grote, Goddelijke Spel observeerde.

Pavhari Baba was een heilige die in de negentiende eeuw in India leefde. Op een dag verraste hij een dief die juist bezig was iets uit de ashram te stelen. De dief schrok en rende weg, terwijl hij de bundel gestolen goederen op de grond liet vallen. De heilige nam de bundel op, liep de dief achterna, legde de bundel vervolgens voor diens voeten neer en vroeg hem met gevouwen handen de goederen te aanvaarden. Omdat hij geheel bevrijd was van iedere gedachte van afgescheidenheid of bezit, voelde Pavhari Baba dat alles aan God toebehoorde; en hij zag God in alle wezens, zelfs

in de persoon van de dief. Later is de dief een van Pavhari Baba's discipelen geworden.

Volmaakte lijdzaamheid is zeldzaam omdat slechts weinigen zich ervoor inspannen dat hoge geestelijke niveau te bereiken dat hen ertoe in staat zou stellen dat te beoefenen. Er bestaat onder de mensen een grote verscheidenheid in de staat van hun geest wat betreft aard en niveau. Zelfs wanneer alle mensen gelijke kansen zouden krijgen - wat maar al te vaak niet gebeurt - zullen zij zich toch niet op dezelfde wijze en in dezelfde mate kunnen ontwikkelen, vanwege de verschillen in hun temperament en interesses. Verscheidenheid en eenheid in verscheidenheid zijn de componenten van de universele wet van de schepping. Neem de verscheidenheid weg en de wereld zou ten einde komen. De feiten van geboorte en dood en van het leven zelf weerleggen elke theorie van gelijkheid en uniformiteit. Het leidt geen twijfel dat alle mensen dezelfde mogelijkheden verdienen. Maar wanneer het op goed en kwaad aankomt, moeten de verschillen tussen de mensen in aanmerking worden genomen: iedereen moet een bepaalde situatie op zijn eigen wijze kunnen benaderen.

Deze verschillen stellen de mensen in hun onderlinge relaties voor belangrijke problemen. Paul Elmer More trachtte in zijn artikel 'The Religious Ground of Humanitarianism' deze problemen op te lossen door onderscheid te maken tussen wereldlijke en geestelijke deugden. Hij schrijft: "Het toepassen van geestelijke wetten op aardse handelingen is zowel een ontheiliging als een ontkenning van de godsdienst en brengt daarmee verwildering en verwarring in de maatschappelijke structuur." Hij zegt verder dat wanneer wij mensen ontmoeten die niet geïnspireerd zijn door godsdienstige deugdzaamheid, wij niet in staat zijn om in onze relatie tot hen deugden als nederigheid en niet-weerstand bieden in hun hoogste vorm te beoefenen. Want als wij dat zouden doen, zou de structuur van de maatschappij zelf te gronde worden gericht. In de plaats van deze deugden stelt hij de Aristotelische

deugden of de hoofddeugden van rechtvaardigheid, matigheid, bedachtzaamheid en moed.

De Vedanta-leer gaat nog verder dan Dr. More in het erkennen van ethische- en gedragsverschillen. Het is een fundamenteel principe van de Vedanta-leer dat de ene Realiteit, of God, in de harten van alle schepselen woont. Maar God wordt in alle schepselen op verschillende wijzen en in verschillende mate gemanifesteerd. Evenmin leven alle schepselen op dezelfde wijze in God. Dit is de reden waarom de Vedanta-leer het feit aanvaardt dat de menselijke samenleving verschillende niveaus kent. Swami Vivekananda verwoordde de gevolgen van dit feit als volgt:

“Twee wegen staan voor ons open - de weg van de onwetenden, die denken dat er slechts een weg naar de waarheid leidt en dat alle andere wegen verkeerd zijn - en de weg van de wijzen die erkennen dat bij de mensen taak en gedrag verschillend kunnen zijn naar gelang ieders geestelijke instelling of niveau van bestaan. Het is belangrijk te weten dat er niveaus in functie en gedrag zijn en dat wat op het ene niveau een taak of functie is, op het volgende niveau of in andere omstandigheden niet dezelfde taak of functie behoeft te zijn, of zelfs kan zijn.”

In plaats van een scherp onderscheid te maken tussen wereldlijke en geestelijke deugden, zoals More doet, toont de Vedanta-leer ons het bestaan van verschillende niveaus binnen de deugden, deugden die verschillen naar gelang de verschillende aard en toestand van de mensheid. Dit betekent echter nog niet dat dan ook het universele ideaal van lijdzaamheid en afkeer van geweld aangepast zou moeten worden aan de individuele karaktereigenschappen en het temperament van de mensen. Het hoge geestelijke doel van het leven moet immers door iedereen in het oog worden gehouden. Toch moeten wij tegelijkertijd erkennen dat er verschillende niveaus van bestaan zijn waardoor een ieder in staat kan worden gesteld vroeger of later, en stap voor stap, het hoogste goed te bereiken.

Lijdzaamheid wordt door de Vedanta-traditie dus als hoogste deugd beschouwd, maar niet iedereen wordt geacht in alle omstandigheden volgens dit ideaal in zijn hoogste vorm te leven. Integendeel, de Vedanta leert ons dat het voor sommigen noodzakelijk is om het kwade te weerstaan en hierdoor in morele kracht toe te nemen totdat men een punt bereikt waarop men het ook kan verdragen, waarop men lijdzaam is. Neem de mens die geen weerstand biedt omdat hij zwak of lui is en die eenvoudigweg weigert zich enige inspanning te getroosten. Is er enige verdienste in een dergelijke lijdzaamheid? Neem vervolgens een ander die weet dat hij een verschrikkelijke slag kan toebrengen als hij dat zou willen, maar het toch niet doet, en in plaats daarvan zijn vijand zegent. Om met de woorden van Vivekananda te spreken: "Degene die uit zwakheid geen weerstand biedt, begaat een zonde. Daarom levert zijn lijdzaamheid hem geen enkel voordeel op. Iemand anders begaat echter juist een zonde door weerstand te bieden." Dit wil dus zeggen dat wij de kracht om weerstand te bieden moeten vergaren; hebben wij die eenmaal verworven, dan moeten wij er onmiddellijk afstand van doen. Alleen dan wordt lijdzaamheid een deugd. Als wij daarentegen zwak en lui zijn en onszelf in de waan laten dat wij gedreven worden door de hoogste motieven, verdienen wij geen lof. Over de vorm van lijdzaamheid die uit kracht voortkomt, zegt Swami Vivekananda het volgende: "....deze vorm van lijdzaamheid is de hoogste manifestatie van kracht waarover wij kunnen beschikken. Wat 'het kwaad weerstaan' genoemd wordt, is slechts een stap op de weg naar volmaakte lijdzaamheid."

Eens voer een jonge discipel van Sri Ramakrishna, die naar zijn meester op weg was, vanuit Calcutta met een veerboot de rivier de Ganges over. De andere passagiers op de veerboot lieten zich in ongunstige zin uit over Sri Ramakrishna en zeiden dat hij geen asceet was maar een hypocriet die volop van alle gemakken van het leven genoot. Toen de discipel dit hoorde, protesteerde hij luidkeels, maar de passagiers sloegen geen

acht op hem en gingen voort Ramakrishna te bekritisieren. Toen werd de discipel erg boos. Hij sprong op en dreigde de boot te zullen laten zinken. De passagiers zagen de atletisch gebouwde gestalte van de jonge man en begrepen dat hij heel goed in staat was zijn dreigementen uit te voeren. Zij werden bang en vroegen om genade. Geen woord werd meer over Sri Ramakrishna gesproken gedurende de rest van de tocht. Toen de discipel dit voorval later aan Sri Ramakrishna vertelde, was de Meester in het geheel niet tevreden. Hij zei tegen de jonge man: "Wees geheel onverschillig voor wat bekrompen mensen zeggen. Denk er toch aan wat een afschuwelijke misdaad je begaan zou hebben onder de invloed van je toorn!" En hij leerde hem nooit meer geweld te gebruiken, onder welke omstandigheden dan ook.

Maar bij een andere gelegenheid was een andere discipel op een veerboot op de rivier de Ganges. Weer lieten sommige van de passagiers zich ongunstig uit over Sri Ramakrishna. De discipel voelde zich teneergeslagen, maar omdat hij mild van aard was, kwam hij tot de overtuiging dat de passagiers geen blaam trof; zij spraken in onwetenschap omdat zij de Meester niet persoonlijk kenden. De discipel meende dat hij er verder niets aan kon doen en hield daarom zijn mond. Toen hij het voorval later aan Sri Ramakrishna vertelde, dacht hij dat de Meester zou lachen. Maar Sri Ramakrishna gaf hem een strenge reprimande. "Wat!" riep hij uit, "En je noemt jezelf mijn discipel, terwijl je de mensen toestaat in jouw bijzijn kwaad over mij te spreken?"

De reactie van Sri Ramakrishna lijkt in beide gevallen geheel en al in tegenspraak te zijn. Maar de reden hiervan is natuurlijk dat hij in beide gevallen met twee geheel verschillende persoonlijkheden te maken had. In het eerste geval wilde hij de agressiviteit van zijn discipel corrigeren die kennelijk het niveau bereikt had waarop hij in de leer van lijdzaamheid onderwezen kon worden. In het tweede geval wilde hij juist de timide inslag van zijn discipel corrigeren door hem eerst het principe van 'de boze te weerstaan' te leren.

Indien wij ons realiseren dat taak en gedrag verschillen overeenkomstig de individuele aard en omstandigheden van de mensen, kunnen wij tevens inzien waarom Sri Krishna in de Bhagavad Gita Arjuna aanspoort ten strijde te trekken (een feit dat dikwijls verkeerd begrepen wordt), terwijl Christus zijn discipelen in de Bergrede juist aanspoort om lijdzaamheid te betrachten. In de Bergrede geeft Christus de hoogste leer ten aanzien van lijdzaamheid, omdat hij discipelen toespreekt die toegewijde monniken zijn; tevens spreekt hij hen toe in een omgeving van vrede en eenzaamheid. De boodschap van de Gita daarentegen wordt door Sri Krishna gegeven tegen de achtergrond van een slagveld, aan een discipel die een wereldlijke taak heeft en krijgsman van beroep is. Arjuna heeft nog niet de geestelijke verlichting verkregen die hem in staat zou stellen alle handelingen op te geven. Het is zijn plicht te strijden, een plicht die hem is opgelegd door zijn voorbije daden en gedachten. Daarom drukt Sri Krishna zijn leerling op het hart: *“Uw eigen natuur zal u dwingen te handelen.”* De leermeester begrijpt dat hetgeen Arjuna beschouwt als afkeer om te doden niet voortkomt uit een geestelijk ontwaken, maar uit lafheid. Niet door zijn taak en plicht te ontwijken, maar door die te vervullen en door toewijding en zelf-overgave aan God te beoefenen kan Arjuna tenslotte boven de wet van oorzaak en gevolg uitrijzen en de hoogste waarheid verwerkelijken.

Het is waar dat vanuit het standpunt van transcendentie er in feite geen taak, geen functie, geen handeling en geen fysieke wereld van naam en vorm bestaat - alleen Brahman, het Absolute, bestaat. Maar voordat ons bewustzijn weer met Brahman verenigd wordt, moeten wij wel gebruik maken van een stelsel van relatieve waarderingen. Dat is de reden waarom Sri Krishna Arjuna en iedere andere zoeker de weg van handeling leert, die gaat van traagheid of inertie tot aan de uiteindelijke verlichting. Wij moeten op weg gaan vanwaar wij ons bevinden, als wij ons ooit geestelijk wensen te ontwikkelen. Maar de vraag blijft nog steeds dezelfde: hoe moeten

wij de leer van lijdzaamheid toepassen in ons eigen leven? Een toegewijde leerling die getrouw was en een gezin had, vroeg Sri Ramakrishna eens wat hem te doen stond als iemand hem kwaad zou doen. In antwoord hierop vertelde Sri Ramakrishna hem de volgende parabel:

Er was eens een heilige man die een dorp bezocht. De dorpe-lingen waarschuwdten hem een bepaald pad niet in te slaan omdat daar een giftige slang huisde, die reeds vele mensen gedood had. "Hij zal mij niet deren", sprak de heilige en hij vervolgde zijn weg. Zoals te verwachten viel, kwam de slang op hem af en hief al sissend de kop omhoog om aan te vallen; maar toen de slang de heilige man zag, legde hij zich nederig aan zijn voeten neer. De wijze leerde de slang de gedachte aan bijten en doden te laten varen. Geheel in overeenstemming met de instructie die de slang had ontvangen van de wijze en nadat hij door middel van een heilige naam van God was ingewijd in geestelijk leven, kroop de slang weer terug in zijn hol, en de heilige vervolgde zijn weg. Weldra ontdekten de dorpsjongens dat de slang van aard veranderd was. Omdat zij wisten dat de slang nu niet meer gevaarlijk was, sloegen zij hem met stokken telkens wanneer hij uit zijn hol te voorschijn kwam, maar de slang beet nooit terug. Na verloop van tijd werd de slang zo zwak vanwege de vele verwondingen die hij had opgelopen, dat hij zich ternauwernood kon voortbewegen. Heel zelden, en dan nog alleen maar 's nachts, kwam hij uit zijn hol op zoek naar voedsel.

Toen de heilige de volgende keer weer langs het dorp kwam, werd hem gezegd dat de slang dood was. Maar de wijze antwoordde dat dat onmogelijk was. "Hij kan niet doodgaan voordat hij de vrucht van het heilige woord waarmee hij is ingewijd, ontvangen heeft." Daarop ging de heilige naar het hol van de slang en riep hem naar buiten. Bij het horen van de stem van zijn leermeester, kroop de slang, verminkt en verschrikkelijk vermagerd, omdat hij niet meer voldoende

voedsel kreeg, naar buiten. De heilige vroeg hem naar de reden van zijn erbarmelijke toestand. "Eerwaarde heer", antwoordde de slang, "Gij hebt mij opgedragen om geen schepsel meer te kwetsen. Ik heb geleefd van bladeren en vruchten. Dat is wellicht de reden waarom ik zo mager ben." De slang had inmiddels de deugd van vergevensgezindheid verworven en was vergeten dat de dorpsjongens hem bijna hadden doodgeslagen. De wijze antwoordde echter dat voedselgebrek niet de oorzaak van zijn conditie kon zijn, en vroeg de slang nog eens goed na te denken. Toen herinnerde de slang zich dat de dorpsjongens hem geslagen hadden en dat hij hen niet had willen bijten, zodat hij hen stil had laten begaan en hun stokslagen lijdzaam onderging. De slang verwachtte woorden van lof vanwege zijn lijdzaamheid. Maar tot zijn grote verwondering werd de heilige heel boos: "Ge zijt een dwaas!" zo riep hij uit. "Ik zei u niet te bijten. Maar heb ik u ook opgedragen niet te sissen?"

Degene die een gezin te verzorgen heeft en in de wereld moet leven teneinde zijn verplichtingen jegens zijn gezin na te komen, moet af en toe kunnen sissen om zich tegen vijandige handelingen te verdedigen. Degene die goedig is en zich laat beetnemen en bedriegen is een dwaas en geen heilige. Maar hoewel hij zich mag verdedigen en beschermen, moet hij nooit enige wrokgevoelens of kwaadaardige gedachten koesteren. Hij mag sissen, maar hij mag nooit vergifigen. De monnik daarentegen moet naar het beoefenen van lijdzaamheid in zijn hoogste vorm streven.

Degene die God is toegewijd en die volhardt in zijn geestelijke oefeningen, zal uiteindelijk een staat bereiken waarin lijdzaamheid in gedachte, woord en daad een vanzelfsprekendheid is. Met zijn geest in God opgenomen en zijn hart door toewijding gezuiverd, doet hij spontaan wat Christus hem vraagt. Dan heeft hij zijn vijanden lief, zegent degenen die hem vervloeken, is goed voor hen die hem haten en bidt voor hen die hem vervolgen. Dan is hij waarlijk een kind van Zijn Vader die in de hemelen is.

Weest dan gijlieden volmaakt

Mattheus 5:48 - 6:8.

48

Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.

In deze uitspraak geeft Jezus ons het centrale thema van de Bergrede. Hier wordt het uiteindelijke doel van het leven van de mens vastgelegd, dat tevens het doel van iedere godsdienst is: Zoek volmaaktheid! Realiseer God!

Wij hebben een idee wat volmaaktheid zou kunnen zijn wanneer het gaat om fysieke objecten of intellectuele of morele doelstellingen, ofschoon onze individuele maatstaven daarbij kunnen verschillen. Maar wat wordt bedoeld met goddelijke volmaaktheid? Zolang onze geest in de wereld van relatieve begrippen verwijlt - dus binnen de beperkingen van tijd, plaats en beweging - kunnen wij niet weten wat volmaaktheid is, omdat die absoluut is. Wij hebben slechts een vaag idee dat die staat betrekking heeft op een toestand van contemplatie, van blijvende vrede en vervulling. Ieder menselijk wezen wenst vervulling en volmaaktheid te vinden, zowel in zijn relaties tot andere menselijke wezens als in zijn werk en ieder ander aspect van het leven. Maar wanneer hij de doelstellingen bereikt die de wereld hem te bieden heeft, dan is hij nog steeds niet tevreden-gesteld. Hij kan een goed gezin en loyale vrienden hebben, rijkdom bezitten en tevens van een goede gezondheid, van schoonheid en roem genieten, toch zal hij steeds achtervolgd worden door een gevoel van gemis en frustratie.

Natuurlijk is het waar dat wij in deze wereld onze wensen tijdelijk in vervulling kunnen doen gaan. Het is mogelijk in deze wereld enige mate van plezier en succes te verwerven. Maar wij vergeten steeds weer dat deze verworvenheden slechts van tijdelijke aard zijn. Indien wij plezier en succes aanvaarden, moeten wij tevens bereid zijn hun tegendeel, pijn en mislukking, te aanvaarden.

Kapila, een wijze uit het oude India, beschreef de staat van volmaaktheid door middel van een ontkenning als: "het volledig ophouden van ellende". Andere wijzen trachtten dit langs positieve weg te doen als: "sat", onsterfelijk leven; "chit", oneindige kennis, en "ananda", eeuwige liefde en vreugde. Achter iedere menselijke handeling ligt de wens (hoe onbewust en verkeerd gericht die ook moge zijn) om deze staat van Sat-chit-ananda te vinden, met andere woorden, om de hoogste Werkelijkheid, God, te vinden. Maar omdat de meesten van ons zich er niet van bewust zijn dat het vinden van God ons ware levensdoel is, blijven wij steeds weer dezelfde geneugten en hetzelfde lijden doormaken. Wij verspillen onze energie aan kortstondige resultaten door oneindige beloning te zoeken in datgene wat eindig is. Slechts nadat wij ontelbare ervaringen van plezier en pijn hebben doorgemaakt, ontwaakt het geestelijk onderscheidingsvermogen in ons. Dan gaan wij zien dat niets in deze wereld ons blijvende voldoening kan verschaffen en beginnen wij te begrijpen dat de wens naar blijvende gelukzaligheid en volmaaktheid slechts vervuld kan worden in de eeuwige waarheid van God.

Wij hebben het recht naar die volmaaktheid te streven, omdat het onze goddelijke erfenis is. In de woorden van de heilige Paulus: *"Dezelve Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn. En indien wij kinderen zijn, zo zijn wij ook erfgenamen, erfgenamen van God, en medeerfgenamen van Christus..."* (Rom. 8:16).

Maar waar vinden wij volmaaktheid? Waar is God? Volgens de Vedanta-leer is er een goddelijk Beginsel, Brahman, dat aan de gehele schepping van naam en vorm ten grondslag ligt. Brahman is alomtegenwoordig en daarom zowel binnen als buiten ieder schepsel en ding in de schepping aanwezig. Bezien vanuit het gezichtspunt van immanentie, wordt Brahman de Atman genoemd, het Zelf dat binnenin ons aanwezig is. Dit is echter niet meer dan een benaming terwille van ons denken en duidt niet op enig verschil met Brahman, daar Atman en Brahman een en dezelfde zijn. Wanneer de geest door middel van discipline gezuiverd is en daardoor in staat is tot inkeer te komen, dan realiseert de mens zich werkelijk dat zijn ware essentie Atman-Brahman is. Het ontdekken van deze ware essentie, dit ware Zelf of de goddelijkheid die in onszelf verborgen ligt, dat is volmaakt worden. Dit is het doel van alle mystieke oefeningen en disciplines.

Christus zelf leerde ons God binnenin ons te zoeken. In het Evangelie volgens Lukas lezen wij (17:20): *“Het Koninkrijk Gods komt niet met uiterlijk gelaat. En men zal niet zeggen: Ziet hier, of ziet daar, want, ziet, het Koninkrijk Gods is binnen ulieden.”* Sommigen hebben deze uitspraak uitgelegd als zou Christus hiermee doelen op het feit dat Hij op aarde temidden van zijn discipelen heeft geleefd. Maar als wij niet zouden aanvaarden dat deze uitspraak zou slaan op het goddelijke principe dat in ieder mens aanwezig is, hoe zouden wij dan ooit zijn gebed tot de Vader kunnen begrijpen waarin hij zegt: *“Ik in hen, en Gij in Mij; opdat zij volmaakt zijn in een...”?* (Joh. 17:23). Of de vraag van de apostel Paulus aan de Korinthiers: *“Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt, en de Geest Gods in ulieden woont?”* (1 Kor. 3:16)

Wat verhindert ons om in te zien dat God altijd binnenin onszelf aanwezig is? Het is onze onwetendheid - de valse, onware identificatie van onze ware natuur, die de Geest zelve is, met het lichaam, de bewegende, denkende geest, de zintuigen en het intellect. *“En het Licht*

schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft hetzelfde niet begrepen." (Joh. 1:5). Het licht van God schijnt, maar de sluier van onze onwetendheid bedekt dat licht. Deze onwetendheid is een directe en onmiddellijke ervaring en kan slechts verwijderd worden door een andere directe en onmiddellijke ervaring - de realisatie van God. Het verschil tussen onwetendheid en realisatie is, zoals Buddha ons voorhoudt, als het verschil tussen slapen en waken.

In onze onwetendheid is het moeilijk te geloven dat God gerealiseerd kan worden. In feite hebben vele mensen hier een grote weerstand tegen. Toch zijn er door alle eeuwen heen grote zielen geweest die God gezien hebben, met Hem gesproken en hun eenwording met Hem ondervonden hebben. Leermeesters zoals Jezus, Buddha en Sri Ramakrishna hebben God niet alleen gerealiseerd, maar legden er voortdurend de nadruk op dat dit ieders taak is. Een van de wijzen uit de Veda's verklaarde: *"Ik heb dat Grote Wezen vol van stralend licht gekend dat boven alle duisternis staat. Rijst zo ook gij uit boven de dood door de waarheid te kennen."* Evenzo zegt Christus: *"En zult de waarheid verstaan, en de waarheid zal u vrijmaken."* (Joh. 8:32). Het ervaren van die waarheid wordt mogelijk gemaakt door middel van transformatie, of in de woorden van Jezus, door middel van geestelijke wedergeboorte: *"Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien."* (Joh. 3:3)

In een commentaar op deze uitspraak schreef de Duitse mysticus Angelus Silesius: *"Christus moge duizendmaal in Bethlehem geboren zijn, maar als hij niet opnieuw in uw eigen hart geboren wordt, zult ge eeuwig verloren blijven."*

Wat betekent het wanneer Christus opnieuw in onze harten geboren wordt? De Upanishads vertellen ons dat de mens gewoonlijk in drie staten van bewustzijn leeft: de wakende staat, de dromende staat en de

droomloze slaap. In deze drie staten is het niet mogelijk God te zien. Maar boven en buiten deze drie staten bestaat een andere, die door de mystici de vierde staat wordt genoemd. Het is een staat die de begrenzings van tijd, ruimte, oorzaak en gevolg overschrijdt. Het is wat Christus het Koninkrijk Gods noemt. Wat in deze vierde staat ervaren wordt, kan nimmer tegengesproken of weerlegd worden door welke andere ervaring dan ook, hetgeen wel het geval is met bijvoorbeeld de verbeeldingen in onze dromen die weerlegd worden wanneer wij ontwaken. Ofschoon de vierde staat de wereld van de zintuigen en de geest te boven gaat, is zij niet in tegenspraak met de rede. Wanneer die staat het hart verlicht, vindt een blijvende transformatie van het karakter plaats. Dan worden wij wedergeboren in de Geest en bereiken volmaaktheid. In deze transcendentale staat wordt alle gewaarzijn van de wereld en van veelvuldigheid weggevaagd. Alleen Brahman bestaat en de vrede die alle verstand te boven gaat, wordt dan gekend. In India wordt deze staat Samadhi genoemd. Boeddhisten noemen het Nirwana en in de Christelijke traditie wordt zij de mystieke vereniging, of de vereniging met God, genoemd. Slechts weinigen treden dit Koninkrijk Gods binnen, omdat slechts weinigen zich inspannen het te vinden. Zoals de Gita zegt: *“Wie geeft erom naar die volmaakte vrijheid te zoeken? Misschien een mens op vele duizenden.”* Natuurlijk zijn er vele miljoenen Christenen die hun godsdienst regelmatig belijden en even zoveel Hindoes en Boeddhisten. Maar van al die mensen zoeken slechts weinigen hun volmaaktheid in God. De meesten zijn tevreden met een levenswandel op aarde die in meerdere of mindere mate moreel verantwoord is en hopen dan in het hiernamaals beloond te worden voor de goede daden die zij wellicht volbracht hebben. Maar het ideaal van volmaaktheid waar Christus over spreekt, is bijna altijd of geheel vergeten of niet goed begrepen. Het is waar dat vele mensen de Bergrede lezen, maar slechts weinigen trachten de leer die erin vervat ligt, toe te passen. De meeste mensen trekken wel eens in twijfel of men God kan vinden, of volmaaktheid bereikt kan worden; ook

vragen zij zich af wat Christus bedoelde met “de waarheid te kennen”, of met “God te zien”. Maar dit kan ik ervan zeggen: toen Christus zijn discipelen onderwees omtrent deze dingen, bedoelde hij letterlijk dat God in hun eigen leven gezien kon worden. En de discipelen hunkerden naar die waarheid, God te kennen en volmaakt te zijn, gelijk de Vader die in de Hemelen is, volmaakt is. Hoe kan iemand die werkelijk naar de waarheid verlangt ooit bevrediging vinden in theologie, filosofie en alle andere leerstellingen en geloofsbelijdenissen? Sri Ramakrishna placht zijn leerlingen voor te houden: “Ge komt aan in een mango-tuin. Wat heeft het voor nut de bladeren aan de bomen te tellen? Eet de mango-vruchten en stil daarmee uw honger!” Evenzo toonde Christus zijn discipelen hoe zij God konden leren kennen, hoe zij Hem tot werkelijkheid konden maken, nog tijdens hun leven in deze wereld. Hij zei niet dat de goddelijke volmaaktheid slechts bereikt kon worden na de dood van het lichaam.

Als wij naar de andere stichters van de grote wereldgodsdiensten kijken, vinden wij steeds dit ene feit benadrukt: maak God hier en nu tot werkelijkheid! De grote hinderpaal op het pad tot deze verwezenlijking van God is de luiheid, traagheid en het gebrek aan enthousiasme die zich van de menselijke geest hebben meester gemaakt. Buddha noemde het uitstellen van de dingen de grootste zonde op weg naar verlichting. Christus doelde op hetzelfde toen hij zei: *“Niemand die zijn hand aan den ploeg slaat, en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het Koninkrijk Gods.”* (Luk. 9:62)

Er zijn verschillende manieren waarop wij volmaaktheid in God kunnen bereiken. Wanneer iemand haar bereikt, wordt ieder onderdeel van zijn wezen verlicht. Maar bij deze methoden of wegen naar volmaaktheid wordt de aandacht op natuurlijke wijze op bepaalde tendenzen in het karakter van het individu gericht, want het is duidelijk dat sommige mensen geneigd zijn tot nadenken, anderen tot een sterke emotiona-liteit, weer anderen zijn actief of juist beschouwend van aard,

zodat hun geestelijke oefeningen gericht moeten zijn op hun eigen karakter. In de Vedantaleer worden in het algemeen vier wegen erkend die tot het bereiken van of de vereniging met God leiden. Deze wegen, of yoga's, zijn van nut om de weg aan te duiden die tot volmaaktheid leidt, zoals Jezus ons die leert.

In karma yoga, het pad van onzelfzuchtige werken, wordt iedere handeling aan God als een offergave aangeboden. Wanneer de mens de vruchten van zijn handelingen aan God opdraagt, verwerft hij uiteindelijk een zuiver hart, waardoor hij eenheid met God bereikt.

Jnana yoga is het pad van onderscheidingsvermogen. Het betekent onderscheid maken tussen wat eeuwig en wat tijdelijk is. Wanneer door een proces van voortdurend elimineren, analyseren en ter zijde schuiven van alle tijdelijke dingen, Brahman overblijft, bereikt de mens zijn vereniging met het onpersoonlijke aspect van God door middel van meditatie.

Bhakti yoga is het pad van toewijding. Op dit pad laat de mens zijn ego opgaan in zijn ideale beeld van God, door voor die levende werkelijkheid een diepe liefde op te brengen. De meeste gelovigen in de verschillende wereldgodsdiensten volgen dit pad van bhakti yoga.

Raja yoga is het pad van formele meditatie. Het is de methode die de geest concentreert op een punt, op de opperste werkelijkheid richt, totdat de geest volledig in die opperste werkelijkheid is opgenomen. Meestal wordt dit pad alleen bewandeld door degenen die een contemplatief leven leiden. Maar in zekere zin kan men zeggen dat het pad van raja yoga de andere drie paden in zich verenigt, omdat meditatie het offeren van de handelingen aan God, alsmede verering, onderscheid maken en concentratie van de geest op het ideale beeld, kan omvatten. Ofschoon een uitgebalanceerd geestelijk leven de harmonieuze combinatie van de vier paden tezamen vereist, overheerst meestal een van de vier, al naar gelang het karakter.

De leerstellingen van Jezus kunnen dikwijls onder een van deze vier paden gerangschikt worden. Bijvoorbeeld waar Jezus zei: *“Voor zoveel gij dit een van deze, Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan”*, leerde hij in de geest van karma yoga, het vereren van God door middel van dienstbaarheid. Onderscheid maken tussen werkelijkheid en onwerkelijkheid en het opgeven van de onwerkelijkheid maken het wezen van jnana yoga uit. Jezus leerde dikwijls onderscheidingsvermogen en onthechting, bijvoorbeeld: *“Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen”* (Matth. 6:19). En: *“gij kunt niet God dienen en den Mammon”*. (Matth. 6:24). De eerste stappen op de weg van raja yoga, het pad van meditatie, omvatten het zich onthouden van het kwetsen van anderen, van geveinsdheid, diefstal, onmatigheid en hebzucht, en het in acht nemen van reinheid en toewijding aan God. Het beoefenen van deze disciplines helpt om geconcentreerde aandacht van de geest, van meditatie en van een opgenomen worden in de substantie van God, mogelijk te maken. Jezus leert ons deze zelfde disciplines en zelf besteedde hij veel tijd aan meditatie en het opgenomen worden in de substantie van God; daartoe trok hij zich dikwijls in de eenzaamheid terug.

Van alle wegen die tot eenheid met God leiden, benadrukte Jezus echter het meest de weg van toewijding, waarvan hij herhaaldelijk zegt dat dit het eerste en grootste gebod is: *“Dat gij de Heere uw God met geheel uw hart, met geheel uw ziel en geheel uw geest zult liefhebben.”* Jezus' leringen met betrekking tot toewijding omvatten uitspraken waarin hij zichzelf beschouwt als een aan God toegewijde leerling, tot aan uitspraken waarin hij zijn identiteit met de Godheid bevestigt; hierin verschilt hij niet van andere avatara's. Wanneer Christus zijn discipelen leert bidden, leert hij hen God te aanbidden als *“onze Vader die in de hemelen zijn”*. In vele passages in het Johannesevangelie komt Jezus er steeds weer op terug dat de

liefde voor de Zoon ons de liefde van de Vader doet verwerven: *“Indien gij Mij liefhebt, zo bewaart Mijn geboden. En ik zal den Vader bidden, en Hij zal u een anderen Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid”*. (Joh. 14:15, 16) *“Want de Vader Zelf heeft u lief, dewijl gij Mij liefgehad hebt, en hebt geloofd, dat Ik van God ben uitgegaan.”* (Joh. 16:27)

In andere passages verklaart Jezus ondubbelzinnig zijn eenheid met de Vader. *“Ik en de Vader zijn een.”* (Joh. 10:30). *“Die Mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien...”* (Joh. 14:9). Deze eenheid is vervat in leerstellingen over toewijding, zoals: *“Blijft in Mij, en Ik in u. Gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, zo zij niet in den wijnstok blijft; also ook gij niet, zo gij in Mij niet blijft.”* (Joh. 15:4). *“Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.”* (Matth. 11:28)

Vele wijzen hebben het belang van het zich oefenen in toewijding of devotie benadrukt, omdat dat de gemakkelijkste weg is tot realisatie van God. Op deze weg wordt het voor de leerling iets heel natuurlijks zijn ego op te offeren. Hij hoeft geen enkele van zijn emoties te onderdrukken. Het enige waar hij naar streeft, is zijn emoties krachtiger te maken en ze op God te richten. In het hart van de mens is het verlangen aanwezig om lief te hebben en geliefd te zijn, het verlangen naar de genegenheid van een vader, een moeder, een vriend of een beminde. De meesten van ons realiseren zich echter niet dat dit in werkelijkheid een verlangen naar God is, verhuld in de gestalte van iemand of iets anders. Uiteindelijk voelen wij ons in onze menselijke relaties alleen gefrustreerd, omdat de liefde zoals wij die op het menselijk niveau kennen en tot uitdrukking brengen, geen volkomen weerspiegeling is van “het ware ding”.

De Upanishads zeggen ons:

Het staat vast dat een vrouw haar echtgenoot niet liefheeft om hemzelf, maar hem alleen liefheeft terwille van het Zelf.

De echtgenoot heeft zijn vrouw niet lief omwille van

haarzelf, maar heeft haar alleen lief terwille van het Zelf.

En mens heeft zijn rijkdom niet lief om de rijkdom zelf, maar heeft haar alleen lief terwille van het Zelf.

Een mens heeft de priesters niet lief om henzelf, maar heeft hen alleen lief terwille van het Zelf.

Een mens heeft de gemeenschap niet lief om haarzelf, maar heeft haar alleen lief terwille van het Zelf.

Een mens heeft de goden niet lief om henzelf, maar heeft hen alleen lief terwille van het Zelf.

Een mens heeft de schepselen niet lief om henzelf, maar heeft hen alleen lief terwille van het Zelf.

Een mens heeft niets lief om dat ding zelf, maar heeft het alleen lief terwille van het Zelf.

(Brihadaranyaka Upanishad, boek 4)

Wij voelen ons tot Gods liefde aangetrokken, maar begrijpen die verkeerd. Om die liefde werkelijk te begrijpen en om ons verlangen naar liefde in vervulling te doen gaan, is het noodzakelijk dat wij onze liefde op God richten, die de liefde zelf is.

Dit betekent niet dat menselijke liefde verkeerd zou zijn en vermeden moet worden. Door middel van menselijke liefde worden eigenschappen als barmhartigheid en onzelfzuchtigheid ontwikkeld en tevens doen wij ervaring op ten aanzien van geestelijke ontwikkeling. Wij moeten ons zeker geen menselijke genegenheid ontzeggen; die genegenheid wordt op een geestelijk hoger plan gebracht naarmate zij minder zelfzuchtig gegeven wordt, zonder reserve of verwachting er iets voor terug te krijgen.

Degene die de weg tot vereniging met God wil gaan, moet zich realiseren dat alle bestaande godsdiensten een en dezelfde Werkelijkheid aanbidden. Een gebed in de Hindoe-traditie luidt: "Zij noemen U bij zovele namen. Zij verdelen U, als het ware, in verschillende namen. Toch manifesteert Gij in ieder van die namen Uw almacht.... Gij bereikt degene die U aanbidt door middel van elk van die namen."

God heeft een oneindig aantal aspecten of mogelijkheden van uitdrukking. Hij kan zich aan de toegewijde mens voordoen als de persoonlijke of onpersoonlijke God, met of zonder vorm. Daarom moet de mens nimmer een van de godsdienstige wegen of tradities die tot God leiden, bekritisieren. Maar dit betekent niet dat wij vandaag het ene en morgen het andere goddelijke ideaal kunnen volgen. De tere plant van geestelijk leven moet beschermd worden totdat hij een stevige boom is geworden. Opdat zijn geest in God opgenomen mag worden, beoefent degene die het pad van bhakti yoga volgt een speciale toewijding voor een bepaald aspect of ideaal van God. Wanneer deze liefde voor dit ideaal zijn hart verlicht, begrijpt hij dat dit Ideaal of dit Aspect in feite hetzelfde is als datgene wat de anderen onder een andere naam aanbidden; dan zal hij God in al zijn aspecten aanbidden.

Velen die het pad van devotie volgen, kiezen een van de goddelijke incarnaties als hun Ideaal, die zij als een met hun eigen Zelf en met de transcendentale Werkelijkheid aanbidden. Swami Vivekananda zegt hiervan: "...volmaakte mensen worden vanzelf in ieder land als God aanbeden. Zij zijn de meest volmaakte manifestatie van het eeuwige Zelf. Dat is dan ook de reden waarom de mensen incarnaties als Christus of Buddha aanbidden. Het is waar dat gij en ik en ieder ander, arm en rijk, grootmoedig en kleinzielig, deze God belichamen, ja zelfs Hem weerspiegelen. De trillingen van het licht zijn overal aanwezig. Toch kan de alomtegenwoordige God niet worden gezien, tenzij Hij weerkaatst wordt door het licht van deze grote lichten der mensheid zoals de profeten, de zonen van God, de goddelijke incarnaties en de andere belichamingen van God. Onze heilige geschriften zeggen: "Wanneer wij hen aanbidden, worden deze grote kinderen van het Licht, die zelf het Licht uitstralen en het Licht zelf zijn, een met ons en wij met hen."

Op deze wijze leiden de grote profeten en zonen van God de mensheid tot bevrijding en vrijheid wanneer zij

door de mensen vereerd worden. Zij zijn zich er altijd van bewust dat dit hun zending is en verkondigen dit aan iedereen. Jezus zegt: *“Ik ben het licht der wereld; die Mij volgt zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben.”* (Joh. 8:12). Sri Krishna zegt: *“Vestig al uw plichten in Mij, Die uw toevluchtsoord ben. Vrees niet langer, want Ik zal u van zonde en gebondenheid bevrijden.”* Sri Ramakrishna zegt: *“Ik ben de veilige plaats. Geef mij uw opdracht, dan zal ik u van alle gebondenheid aan het verleden bevrijden.”*

Zijn toevlucht zoeken bij een dergelijke leermeester is hetzelfde als zijn toevlucht zoeken bij God. Dat betekent dat wij ons leven op Hem moeten richten. De genade van God rust reeds op ons; maar om die genade te ervaren, moeten wij gezuiverd worden. En om het hart te zuiveren, moeten wij een geestelijke discipline volgen. In de eerste plaats, wanneer de tumultueuze zinnen en de beweeglijke geest afdwalen, moeten wij trachten ons de Heer te herinneren en Hem te aanschouwen. Een van de Vedanta-geschriften zegt: *“Door zuiver voedsel te vergaren, wordt het hart gezuiverd.”* Voedsel heeft hier de betekenis van alle indrukken die wij door middel van de vijf zintuigen kunnen opvangen. Het geheim van deze geestelijke discipline is dus om alles met de aanwezigheid van God te omvatten.

In de tweede plaats moeten wij deugdzaamheid beoefenen zoals de geschriften ons voorhouden; deugden zoals barmhartigheid, zachtmoedigheid en kuisheid.

In de derde plaats moeten wij een vaste periode reserveren voor gebed en aanbidding. Aanbidding betekent zich het Ideale Beeld van de Godheid als het doel van onze liefde voor ogen te houden en vervolgens in die levende aanwezigheid de stroom van onze gedachten voortdurend op God te richten, zoals olie die langdurig van het ene vat in het andere wordt gegoten. Gebed moeten wij, om met de woorden van de heilige Paulus te spreken, *“steeds weer aanbieden”*.

Het beoefenen van deze disciplines roept een voortdurende herinnering aan God op in het hart. De mens die deze weg bewandelt, bewaart de gedachte aan de Heer altijd in zijn hart. Op die manier wordt hij langzamerhand van alle begeerten verlost. Slechts een verlangen blijft over: God lief te hebben en in volledige overgave aan Zijn Wil te leven. Deze zuivere en onzelfzuchtige toewijding wordt gevolgd door het opgaan in de substantie van God, zodat tenslotte vereniging met Hem volgt. Dan worden liefde, minnaar en geliefde een. De uitwerking van deze opperste liefde wordt door de wijze Narada beschreven in zijn aforismen over bhakti yoga: *“Door het verwerven van deze opperste liefde wordt de mens volmaakt, onsterfelijk en van vrede vervuld. Hij begeert niets, hij kent geen smart, is niet afgunstig en schept geen genoegen in zintuiglijke voorwerpen, maar wordt overweldigd door de gelukzaligheid van Atman, en verheugt zich daarin.”* Degene die dit enkelvoudige bewustzijn ervaart, treedt het Koninkrijk der hemelen binnen en wordt volmaakt, evenals de Vader in de hemelen volmaakt is.

6 : 1

Hebt acht, dat gij uw aalmoes niet doet voor de mensen, om van hen gezien te worden; anders zo hebt gij geen loon bij uw Vader, Die in de hemelen is.

2

Wanneer gij dan aalmoes doet, zo laat voor u niet trompetten, gelijk de geveinsden in de synagogen en op de straten doen, opdat zij van de mensen geerd mogen worden. Voorwaar zeg Ik u: Zij hebben hun loon weg.

3

Maar als gij aalmoes doet, zo laat uw linkerhand niet weten, wat uw rechter doet;

Opdat uw aalmoes in het verborgen zij; en uw Vader, Die in het verborgen ziet, Die zal het u in het openbaar vergelden.

Hier spreekt Jezus over een handeling en haar beloning, over oorzaak en gevolg. In de Vedanta wordt dit uitgedrukt als de wet van karma. De wet van karma houdt in dat "wie goed doet, goed ontmoet". Of dat goede ook afkomstig is van degene die het goede allereerst ontving, doet niet terzake. Als ik goed doe, zal ik ook goed ontvangen. Dat is de wet. Paulus schrijft hierover in de brief aan de Galaten: "...want zo wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien." (6:7). Maar om volmaaktheid te bereiken, moeten wij ons bevrijden van alle gehechtheid, van elke begeerte naar het resultaat, de vrucht van onze handelingen. Wij moeten de geest bevrijden van zowel zijn goede als slechte neigingen, want ook goede handelingen scheppen karma. Als wij karma te boven wensen te komen, moeten wij leren onze handelingen en de vruchten ervan aan God op te dragen, zoals de Gita ons leert. Dit is de leer van karma yoga, de weg die tot vereniging met God leidt door middel van het opdragen van onze handelingen aan God.

Op de weg van karma yoga wordt het gehele leven van de mens een nooit eindigende rituele handeling omdat iedere handeling uiteindelijk verricht wordt als een teken van verering en niet met de bedoeling er persoonlijk voordeel mee te behalen. Het aanbieden van het resultaat van onze handelingen aan God is hetzelfde als onthecht zijn. Wij moeten ons ervoor hoeden ons over te geven aan trots en ijdelheid als onze werken succesvol zijn en wij geprezen worden. Aan de andere kant moeten wij als we ons best gedaan hebben ook niet wanhopig worden wanneer wij teleurstellende resultaten bereiken of als ons werk zware kritiek te verduren heeft of geheel en al genegeerd wordt. Vele mensen zullen vol toewijding hun uiterste best doen, maar als hun uit-

eindelijke ideaal niet de vereniging met God zelf is, zullen zij bijna niet aan wanhoop kunnen ontkomen wanneer hun ideaal niet verwezenlijkt en hun levenswerk vernietigd wordt. Slechts degene die God is toegewijd, behoeft nimmer te wanhopen omdat hij het resultaat, de vrucht van zijn handelingen, opgeeft. Hij heeft reeds zijn beloning: God zelf.

Vele mensen leggen het onthecht-zijn uit als onverschilligheid, luiheid en fatalisme. In feite is onthecht zijn het tegenovergestelde van onverschilligheid. Het is juist een positieve instelling die voortkomt uit een gehecht-zijn aan God. Degene die de weg van karma yoga gaat, wijdt zich in werkelijkheid volledig aan datgene waar hij mee bezig is. Zijn hele aandacht is erop geconcentreerd het werk zo goed en volmaakt mogelijk te doen omdat de vrucht, het resultaat ervan, als offergave moet worden aangeboden. Maar tevens moet hij in staat zijn om zich van het ene op het andere moment van zijn bezigheid los te maken. Door onthecht-zijn en onzelfzuchtige dienstbaarheid te beoefenen bevrijdt de mens zich van het wiel van oorzaak en gevolg, van handeling en beloning. Op deze wijze bereikt hij het Oneindige.

5

En wanneer gij bidt, zo zult gij niet zijn gelijk de geveinsden; want die plegen gaarne, in de synagogen en op de hoeken der straten staande, te bidden, opdat zij van de mensen mogen gezien worden. Voorwaar, Ik zeg u, dat zij hun loon weg hebben.

6

Maar gij, wanneer gij bidt, gaat in uw binnenkamer, en uw deur gesloten hebbende, bidt uw Vader, Die in het verborgen is; en uw Vader, Die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden.

Christus begint hier zijn aanwijzingen omtrent het bidden. Hij zegt ons dat wanneer wij iets wensen wat minder is dan God, wij dat kunnen verwerven. Als wij een reputatie van heiligheid willen verkrijgen, kunnen wij naar buiten gaan en bidden op een manier dat iedereen het ziet; zo krijgen wij, zonder enige twijfel, onze beloning. Openbaar gebed geeft openbare beloning, erkenning, rijkdom, volgelingen en macht.

Maar ware godsdienst is geen zaak van uiterlijk vertoon. Het is iets heiligs en daarom voltrekt het zich in het verborgene. Daarom waarschuwt Christus ons om geen "show" van onze wijze van verering te maken. Oprechte zuiverheid en geestelijkheid hebben geen publiciteitscampagne nodig. Wanneer wij tot God bidden om Hem zelf - dus niet om door middel van Hem iets anders te verkrijgen, maar alleen om Hem - laten wij ons dan niet laten afleiden door de opinie van de wereld, haar kritiek of bewondering. Begeef u naar een stille plek en vraag om Hem. Dan kunt ge ervan verzekerd zijn dat Hij Zichzelf aan u zal geven. Hij zal u belonen met Zijn eigen Aanwezigheid.

7

En als gij bidt, zo gebruikt geen ijdel verhaal van woorden, gelijk de heidenen; want zij menen, dat zij door hun veelheid van woorden zullen verhoord worden.

8

Wordt dan hun niet gelijk; want uw Vader weet, wat gij van node hebt, eer gij Hem bidt.

God laat zich niet om de tuin leiden. Hij kent onze behoeften en onze diepste gedachten. Hij is de Toehoorder achter het oor, de Denker achter de geest, de Spreker achter de tong. Hij is het Zuivere Bewustzijn en de weerkaatsing daarvan in onze geest geeft ons bewustzijn. Hij weet of onze gebeden geveinsd zijn, of dat het

de smekingen van een oprecht hart zijn. Sri Ramakrishna placht te zeggen: "Wanneer geest en spraak zich in een oprecht gebed verenigen, wordt dit verhoord. De gebeden van degene die slechts met zijn mond bidt: *"Dit alles behoort U toe, O Heer!"*, en die tegelijkertijd in zijn hart de overtuiging heeft dat dit alles eigenlijk hem toebehoort, hebben geen uitwerking. Wees geen verrader van uw eigen gedachten!... Bid met een eerlijk en oprecht hart, dan zullen uw gebeden gehoord worden."

Het Onze Vader

Mattheus 6:9-13

9

Gij dan bidt aldus:

Na ons geleerd te hebben hoe te bidden, geeft Christus ons nu een echt gebed, dat wij kunnen gebruiken: het Onze Vader. Wellicht is dit het meest bekende gebed ter wereld en vele mensen gebruiken dit dagelijks. Zoals met alle grote uitspraken, is het niet alleen eenvoudig maar ook zeer diepgaand. Maar als wij alleen maar de letterlijke betekenis ervan vatten, lopen we kans de diepgang te missen. De betekenis van dit gebed wordt vooral duidelijk voor diegenen die een geestelijke discipline beoefenen, daar het in het kort de fundamentele principes aangeeft waarop een geestelijk gezond en heilig leven gebaseerd moet zijn. Iedere zin uit het gebed herinnert ons aan het Ideaal en aan de reeds besproken methoden om dat te bereiken.

De mens maakt voornamelijk gebruik van twee manieren van bidden: het gebed waarbij de mens centraal staat en het gebed waarin God centraal staat. In het gebed waarbij de mens centraal staat wordt God gesmeekt het leven op aarde te verrijken, het lijden te verminderen en rijkdom, succes en comfort te verschaffen. Het gebed waarin God centraal staat, komt echter voort uit geestelijk onderscheidingsvermogen en uit devotie of toewijding. De mens wiens gebeden op God gericht zijn, zoekt Hem alleen omdat hij weet dat het verwerkelijken van God het enige doel van het leven is. In het Onze Vader staat God centraal en Jezus leert

ons hoe wij opgenomen kunnen worden in het bewustzijn van God om daar eeuwige vreugde en vrijheid te vinden. Een ieder die God oprecht zoekt, kan Hem door middel van het Onze Vader benaderen. Daarvoor hoeft hij geen enkel godsdienstig geloof of dogma te onderschrijven. Als hij het principe aanvaardt dat God bestaat en verwezenlijkt kan worden, en als hij Christus' leer in praktijk brengt, zal hij volmaaktheid bereiken. Het gebed begint met de woorden:

Onze Vader, . . .

Christus leert ons met deze woorden hoe we over God moeten nadenken wanneer wij tot Hem bidden. Voor de meesten van ons is God een onpersoonlijk wezen en daardoor te abstract om over na te denken. Terwijl wij voelen dat wij vlees en bloed zijn, met al onze emoties en wensen, lijkt Hij slechts een idee. Daarom benadrukt Christus, zoals we in het vorige hoofdstuk zagen, evenals de andere grote leermeesters, de weg van devotie waarbij God aanbeden wordt als een persoonlijke God, als een persoonlijk wezen. Om ons in staat te stellen de Heer met geheel ons hart, geheel onze geest en geheel onze ziel lief te hebben, zoals Christus dat wil, moeten wij Hem beschouwen als ons eigen Zelf. En teneinde Hem te beschouwen als ons eigen Zelf, moeten wij in een bepaalde relatie met Hem komen te staan.

De verschillende aspecten en stadia van liefde die op het menselijke vlak mogelijk zijn, bestaan ook op het goddelijke vlak. Er is een gebed van de Hindoes dat zegt: *"Gij zijt onze liefhebbende Moeder; Gij zijt onze barmhartige Vader; Gij zijt onze ware Vriend en voortdurende Metgezel. Gij zijt onze enige schatkamer en onze enige wijsheid. Gij zijt alles in alles."* Eerst moeten wij beginnen in een bepaalde relatie tot God te komen staan. Pas later zullen wij gaan begrijpen dat Hij werkelijk alles in alles is.

De leer van bhakti yoga onderscheidt vijf soorten rela-

ties met God: Ten eerste de relatie tussen schepsel en Schepper. Ten tweede de relatie tussen dienaar en Meester of tussen kind en Ouder. Ten derde die tussen vriend en Vriend. Ten vierde die tussen ouder en Kind. Ten vijfde de relatie tussen vrouw en Echtgenoot of minnares en Geliefde.

Deze vijf soorten zijn niet alleen beperkt gebleven tot de Hindoe-traditie; ook de Christelijke traditie is hiermee lange tijd bekend geweest. In de Hindoe-traditie wordt het Kind Krishna aanbeden, de Christenen aanbidden het Kind Jezus. Monniken zien zichzelf dikwijls als dienaren van de Heer. Nonnen zien zichzelf als bruiden van Christus. Christus zelf onderwees ons de houding van vriendschap tot de Heer. In Johannes 15:14-15 zegt Hij: *“Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet wat Ik u gebiede. Ik heet u niet meer dienstknechten; want de dienstknecht weet niet, wat zijn Heer doet; maar Ik heb u vrienden genoemd.”* Maar in het Onze Vader, zoals op zovele plaatsen in Christus’ leer, wordt ons gezegd aan God te denken als aan onze Vader, die wij ten dele met respect, maar hoofdzakelijk met vertrouwen en geloof en liefde beschouwen. Wij staan onder Zijn bescherming. Bij Hem zijn wij veilig.

Die in de hemelen zijt! . . .

Christus zegt ons dat onze Vader in de hemel is. Door alle tijden heen vragen de mensen om een bewijs dat God bestaat. Filosofen en redenaars hebben daarom slimme en spitsvondige constructies bedacht om aan te tonen dat het bestaan van God een “noodzakelijke veronderstelling” is. Toch gaat ieder argument dat het bestaan van God tracht te bevestigen gepaard met een tegenargument van andere filosofen en redenaars die zich er niet mee kunnen verenigen. Uiteindelijk is er slechts een manier om het feit dat God bestaat te verifiëren en dat is om het zelf te ervaren. Alle pogingen om door middel van redeneren en argumenteren tot een bewijs te komen, zijn nutteloos, omdat wat wij dan trachten te doen niets anders is dan het vaststellen dat

ons idee over God bestaat. Daarom, zelfs als wij tot een dergelijk bewijs in staat zouden zijn, hoe zouden wij ooit kunnen garanderen dat ons idee met de werkelijkheid overeenkomt? Wanneer we ver landinwaarts wonen, kunnen wij onmogelijk het bestaan van de oceanen aantonen. Wij kunnen er zelfs niet zeker van zijn dat ons idee over de oceaan met de werkelijkheid overeenkomt. Maar iemand die veel gereisd heeft en zelf de oceaan heeft gezien, zal ons zeggen: "neem die en die weg en ga naar de top van de heuvel, dan zult ge zelf de oceaan kunnen zien en hebt ge verder geen enkel bewijs meer nodig."

Gedurende de lange geschiedenis van de wereld hebben vele leermeesters ons voorgehouden: "God bestaat en ik weet het omdat ik Hem aanschouwd heb." De enige vraag die voor ons overblijft is: zijn wij bereid hen te geloven? Als wij hun leven beschouwen en langzamerhand alles wat er te leren valt over hen te weten komen en daardoor de mening zijn toegedaan dat deze mensen te vertrouwen zijn, dan zal ons eigen geloof in ons hart eveneens gaan groeien. En wanneer wij eenmaal begonnen zijn te geloven, hebben we het alleen aan onszelf te wijten als wij niet tevens het pad gaan bewandelen dat die mensen voor ons bewandeld hebben, zodat ook wij tenslotte de top van de heuvel kunnen bereiken en de oneindige oceaan van gelukzaligheid en vreugde voor ons zien liggen.

Ons wordt gezegd de Vader "in de hemelen" te zoeken. Maar waar is die hemel? Zoals wij reeds in het vorige hoofdstuk zagen, houden zowel de Christelijke als ook de Vedanta-leer ons voor dat het Koninkrijk der hemelen in ons is. Dit betekent geenszins dat de hemel een ruimtelijk bestaan heeft. De hemel staat boven en buiten de ruimte. "In de hemel zijn" betekent God in ons eigen bewustzijn verwerklijken. Maar wanneer we in onszelf beginnen te kijken, zien wij de hemel niet omdat ook de aarde in ons is. Verblind door onwetendheid ten aanzien van onze eigen goddelijke natuur, zien wij slechts aarde. Bewustzijn van aarde is het-

zelfde als het grove, fysieke bewustzijn, dat wil zeggen bewustzijn van tijd, ruimte en relativiteit. Aan de andere kant is de hemel, datgene wat altijd bestaat, het Koninkrijk Gods. Zolang de geest echter nog onzuiver is en gebonden aan voorwerpen van de wereld, zijn wij ons bewust van aarde. Maar wanneer deze zelfde geest gezuiverd wordt door gebed en aanbidding, kan hij de Vader die in de hemelen is, tot werkelijkheid maken. Mijn leermeester placht te zeggen: "Wat anders kan de mens met zijn geestesoog zien dan geest?" De ervaringen van verlichte zielen leren ons dat wanneer men God verwerkelijkt, in de staat van samadhi die het bewustzijn te boven gaat, er geen gewaarzijn van de fysieke wereld meer aanwezig is. Dat is omdat een heilige de beperkingen van ruimte, tijd en relativiteit te boven is gegaan. Maar omdat wij die staat niet in een oogwenk kunnen bereiken, moeten wij beginnen met over God te denken als wonend in ons eigen hart, en daar tot Hem bidden. Wij moeten ons hart tot een tempel van de geest maken waarin wij Hem voortdurend kunnen aanbidden. Hij is binnenin ons, zoek Hem nergens anders.

Uw Naam worde geheiligd.

Christus legt hier de nadruk op de Naam van God, de Logos, het Woord. Zoals wij gezien hebben, is het Woord in een avatara tot vlees geworden. Maar ook heeft de Naam van God zelf de grootste godsdienstige betekenis. Zowel het Oude als het Nieuwe Testament benadrukken het belang van het heiligen van Gods Naam. De psalmen zingen: "O Heere, onze Heere! Hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde! Gij, die Uw majesteit gesteld hebt boven de hemelen." (Psalm 8). "Gelijk uw Naam is, o God! alzo is Uw roem tot aan de einden der aarde" (Psalm 48). "Maakt den Heere met mij groot, en laat ons Zijn Naam samen verhogen." (Psalm 34). Paulus schrijft aan de Hebreeën: "Laat ons dan door Hem altijd Gode opofferen een offerande des lofs, dat is, de vrucht der lippen, die Zijn Naam belijden." (13:15). Aan de Romeinen: "Want

een iegelijk, die den Naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden.” (10:13). En in het Johannes evangelie lezen wij dat Jezus zijn discipelen vroeg in zijn Naam te bidden: “Voorwaar, voorwaar Ik zeg u; Al wat gij den Vader zult bidden in Mijn Naam, dat zal Hij u geven. Tot nog toe hebt gij niet gebeden in Mijn Naam; bidt, en gij zult ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld zij.” (16:23).

In de Hindoe-traditie vinden wij dat daar hetzelfde principe beleden wordt, dat God en Zijn Naam een zijn. In de Vedanta wordt Gods Naam de Mantra genoemd. Er zijn verschillende mantra's die verband houden met het speciale aspect van God dat de mens verkiest te vereren. De leermeester geeft zijn leerling de mantra tijdens de initiatie-ceremonie en vraagt hem deze geheim en in ere te houden en om gedurende de rest van zijn leven op dit aspect van God dat de Mantra vertegenwoordigt, te mediteren. De essentie van het Ideale Beeld van God is voor de leerling in de mantra vertegenwoordigd in de vorm van een klank. Door deze Naam van God te herhalen, wordt de geestelijke kracht die erin ligt opgesloten duidelijk. Wanneer we de Naam steeds weer heiligen, laten we God bezit nemen van ons bewustzijn, zodat tenslotte een gedeelte van de geest Hem altijd zal blijven prijzen, in welke omstandigheid dan ook en ongeacht de aard van onze bezigheden.

Een van de grote heiligen uit India, Sri Chaitanya, leerde zijn volgelingen om vast op deze eenvoudige en effectieve methode te vertrouwen teneinde daardoor de herinnering aan God te bewaren:

*“Bezing de Naam en Glorie van de Heer en laat niet af,
Opdat de spiegel van uw hart gereinigd worde,
Geblust ook het vuur van wereldlijke lusten
Dat als een brandend oerwoud in ons raast.
O Naam, daal af als maanlicht in het lotushart
En doe haar kelk ontsluiten in het kennen van Uzelf.
O Zelf, dat diep verzonken in de zee van Zijn gelukzaligheid,*

*Het bezingen van Zijn Naam niet laten kan,
Zijn nectar proeft bij elke stap,
Zich badend in Zijn Naam, verkwikkend bad voor moede zielen."*

*"Uw Namen, Heer, zijn velerlei,
In elk daarvan ligt al Uw macht besloten.
Voor wie Uw naam bezingt, bestaan geen vastgestelde tijden,
Noch enig ritueel dat hij van node heeft,
Zo alomvattend weet hij Uw genade.
Hoe monsterachtig groot is daarbij mijn armzaligheid,
Dat ik wijl leeg van hart en doelloos in dit leven,
Uw Naam niet heilig weet te eren."*

Ook de katholieke traditie kent de methode van het steeds weer herhalen van de Naam van God, zo is: "Wees gegroet, Maria" een mantra. Het gebed van Jezus zoals dat in de Grieks Orthodoxe Kerk beoefend wordt, is ook een mantra. De toepassing ervan wordt in twee opmerkelijke boeken uiteengezet: "De weg van een Pelgrim" en het vervolg daarop "De Pelgrim vervolgt zijn Weg". Beide boeken geven het verhaal weer van de geestelijke pelgrimstocht van een russische leerling in de negentiende eeuw.

"Het voortdurend innerlijk uitspreken van het Gebed van Jezus is een onafgebroken aanroepen van de Naam van Jezus met de lippen, in de geest en in het hart; terwijl het gebed wordt uitgesproken, vormt de geest zich een beeld van Zijn voortdurende aanwezigheid en bidt de geest om Zijn genade bij iedere bezigheid, altijd en overal, zelfs tijdens de slaap. Het gebed luidt "Heer Jezus Christus, ontferm U over mij". Wanneer men deze oefening toepast en zichzelf daaraan gewent, is het resultaat dat men zo'n diepe vertroosting en zo'n innerlijke drang om dit gebed altijd op te zeggen ervaart, dat men zonder dat gebed eenvoudigweg niet langer kan leven en het altijd uit zichzelf in de geest weerklinkt... Vele zogenaamd verlichte mensen beschouwen dit voortdurend opzeggen van een en het-

zelfde gebed als nutteloos en onbelangrijk. Zij noemen het een mechanisch proces en een gedachteloze bezigheid van simpele zielen. Ongelukkigerwijze kunnen zij daarom nooit het geheim te weten komen dat zich openbaart wanneer wij deze 'mechanische' oefening toepassen. Evenmin weten zij hoe deze voortdurende dienstbaarheid van de lippen ongemerkt een werkelijke hartekreet wordt, die binnendringt in de binnenkamer van het hart en aldus de geest in een staat van verrukking brengt. Dan wordt het een vanzelfsprekende, natuurlijke activiteit voor de geest die licht en voedsel verschaft, terwijl het de geest tenslotte tot vereniging met God zelf brengt."

Hoe ziet de psychologie de werking van dit vertrouwen op een mantra? Veronderstel dat wij het moeilijke karwei moesten oplossen van het schoonmaken van een vuile, halfgevolle inktfles die op een tafel staat en eraan vastzit, zodat de fles niet opgenomen kan worden. Het enige dat wij dan kunnen doen, is voortdurend schoon water in de fles gieten waardoor de inkt en het vuil naar buiten gedreven worden en de fles tenslotte geheel schoon wordt omdat alle inkt en vuil verdwenen zijn. Op dezelfde wijze is het niet mogelijk de geest te bevrijden van al zijn wereldse verlangens en begeerten door de gehele inhoud ervan weg te gooien en daardoor een lege geest over te houden. Het enige dat wij hier kunnen doen is het schone water van de gedachte aan God voortdurend in onze geest te gieten totdat alle vuil weggespoeld is. Door het herhalen van de mantra, de Naam van God, worden geest en hart gezuiverd. Tenslotte ervaren wij de Naam als iets levends en bewusts, als een met God, en wordt verlichting bereikt.

In India ontmoette ik eens een monnik die deze verlichting bereikt had, louter en alleen door deze oefening van het heiligen van Gods Naam. Toen ik nog op school was, bracht ik een bezoek aan Brindavan. Daar hoorde ik van een heilige die dichtbij in het woud woonde en ik besloot hem een bezoek te brengen. Langs een smal pad kwam ik bij een kleine hut op een

open plek in het bos. Weldra kwam de heilige uit zijn hut naar buiten en zette zich op het kleed dat zijn discipel voor hem op de grond had uitgespreid. Hij wenkte mij ook te gaan zitten. De atmosfeer was als het ware tastbaar vervuld van heiligheid. Ik boog mij voor hem neer en vroeg hem: "Eerwaarde Heer, hoe hebt gij deze staat bereikt?" "Nama", antwoordde hij en hij legde mij uit dat hij volmaaktheid bereikt had door het herhalen van nama, de Naam van de Heer. Meer zei hij niet. Enige tijd zat ik zwijgend voor hem neer. Tenslotte boog ik weer voor hem en ging weg. Mijn hart was van vrede vervuld.

10

Uw Koninkrijk kome.

Wanneer een Hindoe een rituele eredienst volgt, is het eerste gebed dat hij opzegt: "Zoals een mens die zijn ogen open heeft, de hemel boven hem kan aanschouwen, evenzo zien de wijzen altijd de Opperste Waarheid, God, het allesdoordringende Bestaan." Zodra onze geest zich opent voor het goddelijke, zullen wij zien dat Gods Koninkrijk hier bestaat. Dit is geen vage hoop voor de toekomst. Gemakzuchtige Christenen zeggen: "O Heer, eens zal ik in de Hemel komen en in Uw aanwezigheid leven." Evenzo zeggen gemakzuchtige Hindoes: "Eens zal ik in een of andere incarnatie God verwerkelijken." Maar Christus houdt ons voor dat Gods Koninkrijk reeds gekomen is; het is in feite altijd bij ons geweest en wij moeten ons dit realiseren. Wanneer wij bidden en mediteren, moeten wij tenminste deze fysieke wereld met onszelf daarbij vergeten en voelen dat alleen God werkelijk bestaat. Door dit te beoefenen zal onze onwetenschap eens oplossen en zullen wij Zijn Koninkrijk werkelijk in ons eigen hart en overal om ons heen aanschouwen.

Uw wil geschiede, gelijk in den hemel alzo ook op de aarde.

Hoe kunnen wij de Wil van God doen? Hoe kunnen wij ooit te weten komen of hetgeen wij doen Gods Wil is of niet? Door de gehele geschiedenis der mensheid heen vinden wij talloze mensen die precies deden waar zij zelf zin in hadden en toch beweerden dat dat juist de Wil van God was. Maar wij kunnen in geen enkele situatie weten wat Zijn Wil mag zijn totdat wij werkelijk geestelijk verlicht worden en totdat God werkelijk tot ons spreekt. Wanneer echter de dag aanbreekt dat wij ons geheel en al met Hem kunnen verenigen zodat we letterlijk van God vervuld worden, dan kunnen wij Zijn instrument worden en Zijn Wil doen. Toch, zelfs in onze huidige staat van onwetendheid kunnen wij vol vertrouwen stellen dat Gods Wil altijd datgene is wat ons nader tot Hem voert. Zodat wij inderdaad kunnen bidden: *“Heer, ik weet niet wat Uw Wil is, maar leidt mij zodat ik haar toch mag uitvoeren. Moge ik een instrument zijn in Uw handen!”*

11

Geef ons heden ons dagelijks brood.

“Ons dagelijks brood” is het brood van de goddelijke genade en wij bidden dat deze genade ons nu geopenbaard mag worden, “vandaag”, op dit moment en voor altijd.

Als kind was ik dol op het verhaal van een jong meisje dat naar het woud ging waar zij, zoals men haar gezegd had, God kon zien. En daar wachtte zij op Hem. Zij was er vast van overtuigd dat Hij vroeg of laat langs zou komen. Zo groeide zij tot vrouw op en werd vervolgens een oude vrouw. In al die tijd was God niet langsgekomen, maar zij bleef vol verlangen wachten, klaar om Hem ieder moment te ontvangen. Tenslotte kwam God werkelijk langs. Hij liep haar voorbij en zij zag Hem zodat haar hele leven gelukkig werd.

Dat is het geloof dat wij nodig hebben: wij moeten weten dat Gods genade ieder moment aan ons geopen-

baard kan worden en intussen moeten wij toch bereid zijn geduldig te wachten. Weinigen hebben geleerd te leven in de stellige verwachting dat de genade ons ieder moment kan beroeren. De meesten van ons vinden dat wij zoveel onzuiverheden hebben, zoveel fouten moeten overwinnen en nog zoveel discipline moeten opbrengen, dat wij God onmogelijk kunnen bereiken, behalve op een verafgelegen tijdstip ergens in de toekomst. Die houding gaat er immers van uit dat wij God kunnen leren kennen door middel van onze eigen inspanning, door middel van onze eigen wil. Dat is allemaal klinkklare nonsens! God is niet te koop voor welke geestelijke oefening dan ook. De wijzen die verlichting hebben bereikt zeggen ons allemaal, dat deze verlichting slechts door middel van de goddelijke genade verworven kan worden.

In de Katha Upanishad lezen wij: *“Het Zelf wordt niet gekend door discussie, haarkloverij of geleerdheid, hoe groot ook; Hij komt tot de mens die Hij liefheeft; en neemt het lichaam van die mens tot Zijn eigen lichaam.”* Evenzo zegt Christus: *“Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren.”* (Joh. 15:16). Dit betekent dat genade noodzakelijk is, maar betekent het ook dat God partijdig is? Toen aan Swami Turiyananda deze vraag eens gesteld werd, antwoordde hij: *“De Heer is niet partijdig. Zijn genade valt op heiligen en zondaren gelijkelijk, evenals de regen op het gehele land valt. Toch brengt alleen het land dat goed verzorgd is, een rijke oogst voort.”* Sri Ramakrishna placht te zeggen: *“De wind van genade blaast altijd. Hijs de zeilen om die bries te vangen.”* Dit betekent dat Gods genade altijd bij ons is; maar om er ontvankelijk voor te worden, moeten wijzelf inspanning en geestelijke discipline opbrengen. Christus zei: *“Zo waakt dan (want gij weet niet, wanneer de heer des huizes komen zal, des avonds laat, of ter middernacht, of met het hanengekraai, of in den morgenstond); Opdat hij niet onvoorziens kome, en u slapende vinde.”* (Markus 13:35, 36). Wij moeten waakzaam zijn en ons inspannen om de geest in gebed en

meditatie op God te vestigen. Maar tezelfdertijd moeten wij weten dat, ongeacht onze eigen inspanning, God zich aan ons kan openbaren door Zijn genade. Wij moeten altijd klaar staan.

12

En vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren.

Een Hindoe of Boeddhist zou voor het woord "schuld" in deze passage "karma" lezen. Het woord staat voor een geestelijke en ook fysieke handeling tezamen met de gevolgen daarvan. Iedere gedachte, iedere handeling die wij verrichten heeft twee gevolgen: ten eerste vormen zij een indruk in de geest; dit betekent dat wij daarmee een zaad zaaien voor het ontstaan van een gelijksoortige gedachte of handeling ergens in de toekomst. Ten tweede brengt die gedachte of handeling, afhankelijk van de aard ervan, geluk of ellende teweeg. Onze handelingen en reacties doen ons altijd verplichtingen of schulden aangaan die ingelost moeten worden. Alleen wijzelf zijn voor deze schulden aansprakelijk. Zelfs zijn wij aansprakelijk voor ons eigen karakter dat immers het gevolg is van het gewoontepatroon in ons denken en in onze handelingen. Wanneer wij onze schuld gaan inzien, gaan wij tevens inzien dat alles wat ons overkomt, of het nu goed is of slecht, het gevolg is van onze vroegere handelingen en dat wij die dus aan onszelf te danken hebben. Dan weten wij tevens dat het zinloos is iemand anders verantwoordelijk te stellen voor onze eigen ellende of ongeluk. Wij hebben juist de neiging iemand of iets anders de schuld te geven van wat er in ons leven verkeerd gaat. In het begin van de schepping zien wij dat Adam Eva de schuld geeft voor hun verstoting uit het paradijs. En Eva geeft op haar beurt de schuld aan de slang. Maar als wij bereid zijn verantwoordelijkheid te dragen voor ons eigen karma en anderen niet de schuld ervan geven, dan zal het ons ook niet moeilijk vallen hen die ons iets verschuldigd zijn, hun schuld kwijt te

schelden en hen die iets van ons wegnemen of ons kwetsen, te vergeven. Alleen wanneer wij zelf deze houding van vergevingsgezindheid in ons hart dragen, kunnen wij vergeving van God verwachten.

Wat bindt ons aan de wet van karma, de wet van oorzaak en gevolg? Ons gevoel van afgescheidenheid, ons ego, dat ons van God afscheidt. In de Svetasvatara Upanishad lezen wij: *“Dit reusachtige universum is als een wiel. Aan het wiel zijn alle schepselen vastgebonden die onderworpen zijn aan geboorte, dood en wedergeboorte. Rond en rond gaat het wiel en nooit stopt het. Het is het wiel van Brahman. Zolang het individu denkt dat hij losstaat van Brahman zal hij rondgewenteld worden aan het wiel, gebonden als hij is aan de wetten van geboorte, dood en wedergeboorte. Maar wanneer het individu door de genade van Brahman zijn eenheid met Brahman realiseert, zal het niet langer meer aan het wiel worden rondgewenteld. Dan bereikt het individu onsterfelijkheid.”*

Teneinde ons van de gebondenheid aan karma te bevrijden, moeten wij de vruchten of resultaten van onze handelingen aan de Heer aanbieden en afstand doen van ons gevoel van een ego. Wij moeten God bidden onze schuld te vergeven zodat wij, door middel van Zijn genade, de wetten van karma te boven mogen komen om dan met Hem verenigd te worden.

13

En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze. Want Uw is het Koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, in der eeuwigheid, amen.

Velen hebben moeite om dit gedeelte van het Onze Vader te begrijpen. Hoe is het mogelijk, zo vragen zij zich af, dat God iemand in verzoeking zou brengen? Sommige geleerden, die tot de slotsom gekomen waren dat

Jezus dit nooit gezegd kon hebben, zijn teruggegaan naar de oorspronkelijke teksten en hebben getracht deze opnieuw te vertalen in de hoop dat zij er dan een betekenis aan zouden kunnen geven die meer overeenkwam met hun eigen begrip aangaande de evangeliën. Maar wie de Vedanta-leer bestudeert, heeft geen moeite met deze tekst en voor hem is het Onze Vader ook in deze versie vol betekenis. Immers, is niet de gehele schepping een reusachtige verzoeking? God zelf is de oorzaak en uitvoerder van de magie van het scheppen, het in standhouden en het vernietigen door middel van maya, dat door middel van zijn kosmische kracht de basis vormt van de gehele schepping van geest en materie. Gefascineerd als de mens is door maya, ziet hij niet dat God, Atman, in zijn eigen hart aanwezig is. In plaats daarvan ziet hij de veelvuldige schepping en verlangt hij van de voorwerpen en de dingen te genieten door middel van zijn zintuigen, die naar buiten zijn gericht. Omdat hij God daardoor vergeten is, wordt hij de slaaf van de verzoeking van Gods maya, zodat hij onderworpen is aan zijn onwetenschap en de verlangens van zijn eigen ego. Het proces dat plaatsvindt wanneer de mens voor de verzoeking van de schepping valt, wordt in de Gita beschreven: *“Wanneer een mens blijft stilstaan bij het zintuiglijke object, dan scheidt hij er een aantrekkingskracht voor; aantrekkingskracht ontwikkelt zich tot begeerte en begeerte baart toorn. Toorn veroorzaakt misleiding; misleiding, verlies van geheugen; door verlies van geheugen wordt het onderscheidingsvermogen vernield; en verlies van onderscheidingsvermogen leidt tot de ondergang.”* (hoofdstuk 2:62, 63).

Wie de Vedanta bestudeert ziet in het Paradijsverhaal een allegorie van de verzoeking van maya. Adam symboliseert de Atman, het goddelijke Zelf; Eva het intellect, de geest van Adam; de slang is maya. Wanneer Eva, het intellect, voor de verzoeking valt, valt ook Adam: ook hij eet van de verboden vrucht. Hij vergeet zijn goddelijke natuur en ziet zich dan ogenblikkelijk voor de dualiteit van goed en kwaad gesteld; in plaats

van het Paradijs ervaart hij de schepping van tijd en ruimte en daarmee van relativiteit.

Sri Ramakrishna aanbad God als de Goddelijke Moeder en in in zijn gebeden erkende hij Gods verzoeking: "Ik neem mijn toevlucht tot Uw gezegende voeten Geef mij, Moeder, dat ik, Uw kind, niet verblind worde door Uw werelddetoverende maya." Dikwijls vergeleek hij de Goddelijke Moeder met een aardse moeder die speelgoed aan haar kind geeft. Een moeder zal zich met haar huishouden bezighouden zolang haar kind gelukkig is met zijn speelgoed. Maar wanneer het kind moe is van het spelen roept het om zijn moeder. Dan legt zij haar werk terzijde, snelt op het kind toe en neemt het in haar armen. Zolang wij tevreden zijn met het drukke gedoe van de wereld, laat de Goddelijke Moeder ons spelen. Maar zodra wij ons van Haar schepping afwenden en om Haar roepen, toont Zij zich vol genade aan ons.

Teneinde aan de banden van maya te ontsnappen en onze vrijheid en daarmee de volmaaktheid te herinneren, moeten wij de naar buiten gerichte zintuigen intomen en tot inkeer komen, ons naar binnen keren, waar God woont. Wij moeten onze toevlucht tot God nemen en bidden om Zijn goddelijke genade. Sri Krishna zegt: *"Hoe moeilijk is het om deze, Mijn maya, te doorbreken...! Maar degene die zijn toevlucht tot Mij neemt, zal boven maya uitstijgen, alleen hij en geen ander."*

Wanneer wij boven maya uitstijgen en God zich aan ons openbaart, zien wij dat "deze schepping uit vreugde en gelukzaligheid voortkomt, erin bestaat en er weer toe terugkeert." Dan ervaren wij de aanwezigheid van God overal, in ieder schepsel en in ieder ding. Dan zien wij werkelijk in dat dit de betekenis is van *"Uw is het Koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, in der eeuwigheid, amen."*

God en de Mammon

Mattheus 6:14-34

14

Want indien gij den mensen hun misdaden vergeeft, zo zal uw hemelse Vader ook u vergeven.

15

Maar indien gij den mensen hun misdaden niet vergeeft, zo zal ook uw Vader uw misdaden niet vergeven.

Totdat wij werkelijk leren vergevensgezind te worden, kunnen wij de zuiverheid van hart niet bereiken die ons in staat zou stellen God te zien. Daarom is vergevensgezindheid van fundamenteel belang voor de mens. Zoals wij hebben gezien, benadrukt Christus in de Bergrede dan ook herhaaldelijk het beoefenen van vergevensgezindheid. Hij leert ons barmhartig en verzoeningsgezind te zijn en fouten te vergeven. Naast de Bergrede bevatten de evangelen vele andere passages waarin Christus, zowel door Zijn leer als door Zijn voorbeeld, het beoefenen van vergevensgezindheid onderwijst. Toen Petrus Hem vroeg: *“Heere! Hoe menigmaal zal mijn broeder tegen mij zondigen, en ik hem vergeven? Tot zevenmaal?”*, antwoordde Christus: *“Ik zeg u, niet tot zevenmaal, maar tot zeventigmaal zevenmaal.”* (Matth. 18:21).

Door Zijn eigen voorbeeld toonde Christus ons dat Hij zelf evenmin enige wrok koesterde jegens hen die ver-

keerd gedaan hadden. Steeds weer zegende Hij hen en zei: *“Ga heen en zondig niet meer.”* *“Uw zonden zijn u vergeven.”* En in Zijn gebed aan het kruis vroeg Hij de Vader om de onwetendheid van de mensen te vergeven, *“want zij weten niet wat zij doen.”*

Alle grote geestelijke leermeesters hebben het belang van vergevingsgezindheid voor een geestelijk leven benadrukt. Buddha sprak: *“Als een mens Mij in zijn dwaasheid kwaad doet, antwoord Ik met de bescherming van mijn oprechte liefde; hoe meer kwaad van hem uitgaat, des te meer zal het goede uit Mij stromen Zuiver uw hart van alle kwaadaardigheid en koester geen wrok, zelfs niet jegens uw vijanden; maar omvat alle wezens met de milddadigheid van uw hart.”* Deze leermeesters zijn het erover eens dat als wij geen vergevingsgezindheid kunnen opbrengen en dus gevoelens van wrok en haat koesteren, wij niet alleen voor anderen ellende bereiden, maar ook voor onszelf. Zij houden ons voor juist tegengestelde gedachtenstromen te laten opkomen, gedachten van liefde en mededogen, zodat wij in vrede kunnen leven met de wereld en onszelf.

Waarom is het voor de meesten van ons zo moeilijk deze leer van vergevingsgezindheid te volgen? Omdat wanneer iemand ons kwaad gezind is, wij daarop reageren met ons gekwetst te voelen. En wat voelt zich dan wel zo gekwetst? Het ego. Vergevingsgezindheid is misschien wel de grootste aller deugden, want als we anderen werkelijk hun schulden kunnen vergeven, stijgen wij uit boven het ego, dat het zien van God juist in de weg staat.

16

En wanneer gij vast, toont geen droevig gezicht, gelijk de geveinsden; want zij mismaken hun aangezichten, opdat zij van de mensen mogen gezien worden, als zij vasten. Voorwaar, Ik zeg u, dat zij hun loon weg hebben.

17

Maar gij, als gij vast, zalft uw hoofd, en wast uw aangezicht;

18

Opdat het van de mensen niet gezien worde, als gij vast, maar van uw Vader, Die in het verborgen is; en uw Vader, Die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden.

In India bestaat een gezegde dat luidt: "Hoedt u voor het volgende: De asceet die met zijn heiligheid te koop loopt; iemand die gesloten en terughoudend is en niet wil spreken; iemand die geen geheim kan bewaren en teveel spreekt; een vrouw met een dubbele sluier; en stilstaand water waar schuim op ligt." Met andere woorden, hoedt u voor datgene wat er anders uitziet dan het werkelijk is. Wie met zijn godsdienstigheid te koop loopt, is in het geheel niet godsdienstig. Als een mens er eerlijk en oprecht naar verlangt God te zien, zal hij beloond worden door zijn Vader, "Die in het verborgen ziet", door de Heer die binnenin zijn hart woont. Zo iemand, die de werkelijke godsdienst binnenin zichzelf vindt, zal te nederig zijn om die godsdienstigheid naar buiten te tonen: aldus bewaart hij het geheiligd in zichzelf.

Bovendien gaan geestelijkheid en somberheid niet samen. De psychologie van yoga leert ons dat het in acht nemen van godsdienstige voorschriften de geest zuivert. En zoals wij in een van de Yoga-aforismen van Pantanjali kunnen lezen, verliest de gezuiverde geest alle traagheid, lethargie en somberheid (tamas) en wordt opgewekt van instelling (sattva). Swami Vivekananda zei hierover het volgende: "Het eerste teken dat iemand godsdienstig wordt, is dat zijn instelling opgeruimd wordt. Als iemand somber gestemd is, kan dat veroorzaakt worden door een slechte spijsvertering, maar zeker niet door godsdienstigheid. Het is de aard

van sattva om opgeruimd te zijn en zich goed te voelen. De mens die in sattva verkeert is altijd omgeven door een goede atmosfeer en wanneer ge van uzelf weet dat ge langzamerhand veel positiever en opgeruimder tegenover de dingen staat, weet dan dat ge de weg van yoga bent ingeslagen. Voor de yogi is alles vol van gelukzaligheid. Ieder menselijk gezicht dat hij ziet, maakt hem blij. Dat is het kenmerk van een deugdzaam mens. Ellende en pijn worden door zonde veroorzaakt en door niets anders. Wat hebt ge te maken met een gezicht dat 'op onweer' staat? ... Als ge slecht gehumeurd zijt, ga die dag dan niet uit, maar sluit uzelf op in de kamer. Welk recht hebt ge die ziekte de wereld in te sturen? God is liefde en gelukzaligheid - juist het tegenovergestelde van somberheid en neerslachtigheid. De mens die met zijn geest bij God verwijlt, wordt door vreugde overstelpt. Daarom staat in een kloosterbrevier te lezen: 'Laten wij vol vreugde de nuchtere dronkenschap van Geestelijkheid tot ons nemen!'

19

Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen;

20

Maar vergadert u schatten in den hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen;

21

Want waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.

Jezus herhaalt hier wat wij reeds hoorden, dat een van de belangrijkste voorwaarden om een geestelijk leven te gaan leiden is om een goed onderscheidingsvermogen te verkrijgen. Dat wil zeggen de mogelijkheid te verwerven om onderscheid te maken tussen wat eeu-

wig en onvergankelijk is en wat tijdelijk en vergankelijk is. Hoe meer deze eigenschap gecultiveerd wordt, des te minder zullen wij dorsten en verlangen naar de vergankelijke geneugten van de wereld der zintuigen en ons juist naar de oneindige en eeuwige schatten van de hemel keren. Spinoza omschreef dit geestelijke onderscheidingsvermogen als volgt: "Want als wij moeten afgaan op wat de mensen doen, zien wij dat zij rijkdom, roem en sensueel genot het hoogste goed in het leven achten. De laatste van deze drie wordt gevolgd door verzadiging en berouw, terwijl de twee andere nooit geheel bevredigd kunnen worden. Hoe meer wij hebben, des te meer wensen wij nog te bezitten, terwijl het verlangen naar roem ons dwingt ons leven in te richten naar de mening en opinie van anderen. Maar als iets niet begeerd wordt, zal men er geen ruzie om maken, noch zal men zich bezwaard voelen als het verloren gaat; evenmin zal er afgunst zijn als iemand anders er bezit van neemt. Om kort te gaan, dan wordt de geest niet in beroering gebracht. Dit alles komt voort uit de begeerte naar het vergankelijke, het tijdelijke. Maar het verlangen naar wat eeuwig en oneindig is, vervult de geest daarentegen met vreugde en gaat niet gepaard met ontevredenheid. Daarom moeten wij er zo naar verlangen en het uit alle macht zoeken."

Het doel van het leven is in de woorden van de Upanishads: *"Het bereiken van duurzame, eeuwige gelukzaligheid temidden van de voorbijgaande genoegens van het leven"*. Die duurzame vreugde of gelukzaligheid is de vreugde van God zelf. Opgenomen te worden in het bewustzijn van God betekent Zijn Koninkrijk binnen te gaan.

Velen begrijpen verstandelijk dat het doel van het leven het verwerkelijken van God moet zijn en dat wereldse genoegens slechts tijdelijk en van voorbijgaande aard zijn. Toch opent ons hart zich niet voor dit begrip omdat wij nu eenmaal de gewoonte hebben gevormd zintuiglijke voorwerpen prettig en plezierig te vinden. En nu moeten wij de nieuwe gewoonte ontwikkelen

om onze vreugde, ons plezier in God te vinden. Iemand zei eens: "Om God te leren kennen, moeten wij vaak aan Hem denken; en wanneer wij zover zijn gekomen dat wij Hem liefhebben dan zullen wij ook vanzelf aan Hem gaan denken, want ons hart verwijlt altijd waar wij menen dat de schat verborgen ligt." Met andere woorden: wanneer wij eenmaal besloten hebben dat wij onze schat in de hemel willen zoeken en niet in de wereld en op de aarde, moeten wij leren ons hart op God te richten. Het doet er niet toe hoe vaak wij zwak zullen blijken te zijn en de herinnering hieraan zullen verliezen; zolang wij doorgaan met onze pogingen zullen wij tenslotte het einddoel bereiken. Een klein kind leert lopen; wanneer je ziet hoe vaak het aanvankelijk valt, vraag je je soms wel af of het kind het ooit zal leren. Maar het kind krabbelt overeind, steeds weer opnieuw, omdat zijn verlangen om te gaan lopen sterk is. En tenslotte kan het kind lopen zonder te vallen. Evenzo kan er op de weg naar geestelijk leven geen sprake zijn van mislukking zolang wij doorgaan met ons in te spannen. En wij zullen het nooit meer opgeven zodra wij er met hart en ziel vast van overtuigd zijn dat God werkelijk onze enige schat is.

22

De kaars des lichaams is het oog; indien dan uw oog eenvoudig is, zo zal uw gehele lichaam verlicht wezen;

23

Maar indien uw oog boos is, zo zal geheel uw lichaam duister zijn. Indien dan het licht, dat in u is, duisternis is, hoe groot zal de duisternis zelve zijn!

Teneinde onze harten op het Eeuwige te kunnen richten en de vergankelijke dingen te laten varen, moeten onze ogen 'eenvoudig' zijn. Wij moeten niet achter alle verschillende dingen aanlopen, maar ons met een doel-

gerichte toewijding op God concentreren. De Gita zegt dat voor het bereiken van verlichting *“de wil op een doel gericht moet worden. Wanneer een mens dit onderscheidingsvermogen mist, zwerft zijn wil uit in alle richtingen en naar ontelbare objecten.”* Zolang de mens nog geen geestelijk onderscheidingsvermogen heeft ‘zal zijn gehele lichaam vol duisternis zijn’. Hij gaat dan voort in onwetendheid te leven en zijn ware Zelf, het goddelijk licht dat in hem aanwezig is, blijft verduisterd. De manier om dat goddelijk licht te onthullen, is het richten van de geest op het Ideale Beeld van God.

Door het richten van de geest wordt al wat door de zintuigen op het bewustzijn valt, gezuiverd. ‘De kaars des lichaams is het oog’, zegt Christus, die het oog vergelijkt met een raam waardoor het licht van de buitenwereld naar binnen valt. Door middel van de vijf zintuigen doen wij onze indrukken op en het totaal van deze indrukken vormt ons karakter. Als wij het goede zien, nemen wij ook het goede op; als wij het kwade zien, nemen wij ook het kwade op. Een invocatie uit de Upanishad luidt: *“Mogen onze oren het goede horen. Mogen onze ogen het goede zien”*. Wij moeten leren waar wij ook maar kijken God te zien, in plaats van slechts de naam en de vorm van de dingen.

Wij moeten begrip krijgen voor de alles-doordringende aanwezigheid van de geest van God. Op deze wijze wordt ieder ding, iedere gewaarwording in het universum een hulp in plaats van een hinderpaal op weg naar het verwerkelijken van God.

En zo stroomt het licht van God bij ons binnen totdat tenslotte ons ‘gehele lichaam verlicht zal wezen’. De geschriften verhalen ons van grote zielen wier innerlijk licht soms uiterlijk zichtbaar werd; hun lichaam werd dan letterlijk verlicht. Eens had ik het gedenkwaardige voorrecht een dergelijke transfiguratie mee te mogen maken. Het was in Benares in oktober 1914. Swami Premananda die, als discipel van Sri Ramakrishna,

God verwerkelijk had, bezocht na zijn dagelijks bad in de Ganges altijd verschillende tempels. Ik vergezelde hem dan steeds. Op een dag, toen wij onze gebeden in de tempel van Annapurna, de Goddelijke Moeder, beëindigd hadden, legde de hoofdpriester een krans van margrietten rond de hals van Swami Premananda. Toen de Swami op het punt stond de krans op te nemen en aan mij te geven, vouwde ik mijn handen, boog en zei: "Neen, heilige heer, houd de krans want ge ziet er zo stralend en schoon uit." Het woord 'stralend' herinnerde de Swami aan Gods luister en hij geraakte in extase. Eerst begon zijn gezicht te gloeien en toen begon een licht uit zijn gehele lichaam te stralen. Terwijl hij langzaam lopend de tempel verliet, volgde ik hem. De toegang tot de tempel was zoals gewoonlijk vol mensen, maar zij maakten als vanzelf ruimte voor ons en keken vol ontzag naar de Swami. Het was heel goed te zien dat iedereen die daar aanwezig was de verlichte staat van de Swami opmerkte. Wij liepen verder door de straten van Benares terwijl overal waar hij langs kwam de mensen stilstonden en in stilte naar Swami Premananda keken. Geheel verzonken in de gedachte aan God, was hij zijn omgeving totaal vergeten. Toen wij de buitendeur van het klooster naderden, zag Swami Nirbhananda, de abt, ons aankomen. Onmiddellijk gaf hij de opdracht dat de monniken Swami Premananda een speciaal welkom zouden bereiden. Wij traden het klooster binnen op de klank van de gong, de schelp-hoorn en het rinkelen van vele bellen. Toen wij de veranda bereikten, nam Swami Premananda de bloemenkrans en legde die rond de hals van de abt. Geleidelijk aan vervaagde de extase en daarmee verdween het goddelijke licht.

24

Niemand kan twee heren dienen; want of hij zal den enen haten en den anderen liefhebben, of hij zal den enen aanhangen en den anderen verachten; gij kunt niet God dienen en den Mammon.

Vergelijk deze woorden van Christus met een uitspraak over Rama, een van de avatara's uit de Hindoetraditie: *"Waar Rama is, bestaat geen wereldlijke begeerte; en waar wereldlijke begeerte bestaat, is Rama niet."* Laten wij de feiten onder ogen zien: te pogen 'God en de Mammon' tegelijkertijd te dienen is een hopeloze zaak. Alle grote leermeesters zeggen ons dat dit onmogelijk is. Wij kunnen eenvoudigweg niet in de substantie van God worden opgenomen, zolang wij nog de slaaf zijn van onze eigen begeerten en verlangens, zoals wellust en hebzucht. Naarmate ons onderscheidingsvermogen groeit, volgt onthechting als een vanzelfsprekendheid. Dan zullen wij tenslotte, zoals de rijke koopman uit Christus' parabel, al onze bezittingen verkopen om een grote parel van grote waarde te kopen. En dat is het Koninkrijk der hemelen. (Matth. 13:16).

Het lezen van de evangeliën maakt het overduidelijk dat Christus de mensheid het ideaal van onthechting op precies dezelfde wijze leerde als alle andere grote zieners van de Waarheid. Als wij God werkelijk wensen, moeten wij de Mammon opgeven. Evenals de boodschap van Rama, Krishna, Buddha en alle andere avatara's is de boodschap van Christus universeel: geestelijk leven zonder onthechting is niet mogelijk. In Christus' eigen woorden: *"Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op, en volge Mij. Want zo wie zijn leven zal willen behouden, die zal hetzelfde verliezen; maar zo wie zijn leven verliezen zal, om Mijnentwil, die zal hetzelfde vinden. Want wat baat het een mens, zo hij de gehele wereld gewint, en lijdt schade zijner ziel? Of wat zal een mens geven, tot lossing van zijn ziel?"* (Matth. 16:24-26).

Wat betekent het 'zich verloochenen', het onthechten, nu werkelijk? Het betekent geenzins het ontvluchten van de wereld en de taak die wij erin te vervullen hebben. Het betekent de zelfzuchtigheid op te geven, het gevoel van 'ik', 'mij' en 'mijn'. Het betekent God lief te

hebben met het gehele hart, met de gehele ziel en de gehele geest. Sri Ramakrishna placht te zeggen: "Waarom is het dat degene die God liefheeft alles opgeeft terwille van Hem die hij liefheeft? Wanneer een mot het licht eenmaal gezien heeft, keert hij niet meer tot de duisternis terug; een mier komt in een hoop suiker om, maar keert toch niet terug. Evenzo offert degene die God werkelijk bemint, graag zijn leven om de goddelijke gelukzaligheid te bereiken en geeft hij om niets anders dan dat alleen."

25

Daarom zeg Ik u: Zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten, en wat gij drinken zult; noch voor uw lichaam, waarmede gij u kleden zult; is het leven niet meer dan het voedsel, en het lichaam dan de kleding?

26

Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien, noch maaïen, noch verzamelen in de schuren; en uw hemelse Vader voedt nochtans dezelve; gaat gij dezelve niet zeer veel te boven?

27

Wie toch van u kan, met bezorgd te zijn, een el tot zijn lengte toedoen?

28

En wat zijt gij bezorgd voor de kleding? Aanmerkt de lelien des velds, hoe zij wassen; zij arbeiden niet, en spinnen niet;

29

En Ik zeg u, dat ook Salomo, in al zijn heerlijkheid, niet is bekleed geweest, gelijk een van deze.

Indien nu God het gras des velds, dat heden is, en morgen in den oven geworpen wordt, alzo bekleedt, zal Hij u niet veel meer kleden, gij kleingelovigen?

Miljoenen mensen kennen deze woorden van kind af aan en hebben ze altijd prachtig gevonden, maar tevens volmaakt onuitvoerbaar. Zij geven de voorkeur aan het wereldwijze gezegde: 'Vertrouw op God, maar houd je kruit droog!' En zij hebben gelijk, voor zover zij althans willen blijven leven volgens de maatstaven van die wereld. Voor degene die God niet geheel is toegewijd, zijn deze uitspraken van Christus onuitvoerbaar. Maar als ge werkelijk het Koninkrijk der hemelen zoekt, geeft ge er niet om waar ge zult leven, wat ge zult eten, of waar ge zult slapen. Er zijn in het verleden mannen en vrouwen geweest, en ook nu nog zijn er sommigen, die in deze geest van volledige afhankelijkheid van de Heer trachten te leven.

Er zijn in India rondtrekkende monniken die soms een speciale belofte doen gedurende een bepaalde periode niet om aalmoezen te zullen bedelen. Zij gaan dan zitten om te mediteren en doen geen enkele moeite om voor zichzelf te zorgen. Niemand die zo leeft, komt ooit om. Er zijn verschillende discipelen van Ramakrishna geweest die deze oefening uitgevoerd hebben en op de een of andere manier kregen zij altijd voldoende om in leven te blijven. Het voorbeeld en de ervaring van zulke toegewijde mensen toont ons dat het mogelijk is Christus' leer van volmaakte onthechting zonder enig compromis toe te passen.

Daarom, zijt niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmede zullen wij ons kleden?

32

Want al deze dingen zoeken de heidenen; want uw hemelse Vader weet, dat gij al deze dingen behoeft.

33

Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden.

Sri Ramakrishna onderwees dezelfde waarheid: "Een heilige kan geen dingen opsparen. Vogels en rondtrekkende monniken maken zich geen zorgen om de dag van morgen." Omdat hij de jongelieden die bij hem voor godsdienst-onderricht kwamen dit leerde in plaats van hen aan te sporen 'een nuttig leven' in de wereld te leiden, werden hem scherpe verwijten gemaakt. Hij wist dat niet alle mensen dit ideaal van algehele onthechting kunnen naleven en daarom vroeg hij deze volkomen zelfverzaking alleen van zijn toekomstige boodschappers. Hij vertelde hun dat zij hun bezigheden dienden uit te voeren in een houding van niet-gehecht-zijn, evenals een kindermisje met liefde en zorg op de zoon van haar meester past, maar toch weet dat hij haar niet toebehoort. En hij vroeg hen zich geheel aan de wil van God over te geven: "Hij heeft u in de wereld geplaatst. Wat kunt ge dan doen? Geef uzelf aan Hem over."

Teneinde het ideaal van overgave voor degene die een gezin en familie te verzorgen heeft, nog eens goed te verduidelijken, gebruikte Sri Ramakrishna dikwijls het verhaal van een wever die God in de gedaante van Rama was toegewijd. De wever werd door iedereen in zijn dorp bemind en vertrouwd, omdat hij zo eerlijk en oprecht was. Op een nacht was hij alleen in het gebedskamertje van zijn woning toen een bende dieven verscheen. Zij hadden iemand nodig die voor hen de ge-

stolen goederen zou dragen en dus namen zij de wever met zich mee. Nadat zij in een huis hadden ingebroken en vele dingen hadden meegenomen, stapelden zij de buit op het hoofd van de wever. Maar plotseling kwam de dorpsagent om de hoek. De dieven slaagden erin te ontkomen, maar de wever werd gepakt en in de gevangenis geworpen. De volgende morgen zeiden alle dorpelingen unaniem tegen de rechter dat de wever onmogelijk iets gestolen kon hebben. Daarom vroeg de rechter aan de wever te beschrijven wat er precies gebeurd was. De wever sprak: "Edelachtbare, door de wil van Rama was ik in gebed verzonken in mijn huis, terwijl ik de naam van God aanriep. Door de wil van Rama kwam een bende dieven langs die mij meenamen. Door Rama's wil begingen zij een inbraak en dwongen zij mij de buit te dragen. Door Rama's wil kwam de dorpsagent langs en werd ik gepakt en in de gevangenis geworpen. En door Rama's wil heeft men mij vanmorgen voorgeleid." De rechter werd overtuigd van de rechtschapenheid en vroomheid van de wever en liet hem vrij. Op weg naar huis vertelde de wever aan de dorpelingen: "Door Rama's wil ben ik weer vrijgelaten."

Wanneer iemand een dergelijke staat van volledige overgave aan de goddelijke voorzienigheid opbrengt, leidt God iedere stap die hij doet. Alle avatara's getuigen hiervan. Christus belooft ons dat de hemelse Vader zorg draagt voor de behoeften van hen die Hem toegewijd zijn. Evenzo verklaart Sri Krishna in de Gita: "*. . . als een mens Mij aanbidt en op Mij mediteert met een standvastige geest en ieder moment aan Mij opdraagt, zal Ik hem van al zijn benodigdheden voorzien en zal Ik zijn bezittingen beschermen.*" Als wij werkelijk het Koninkrijk Gods, met uitsluiting van al het andere zoeken, zullen wij Gods genade op een speciale manier voelen.

" . . . en al deze dingen zullen u toegeworpen worden." Men heeft wel gemeend dat deze uitspraak zou betekenen dat het liefhebben van God ook materieel voordeel

zou brengen. Het is helemaal waar dat de Heer waakt over hen die Hem toegewijd zijn en hen van levensbehoeften voorziet. Maar God te vereren om daarmee bepaalde materiele verlangens te vervullen, is hetzelfde als Hem te gebruiken als middel om een wereldlijk doel te bereiken. Dat is niets anders dan een ontaarding van de godsdienst. Wat zal degene die zich geheel en al op God verlaat dan "toegeworpen worden"? Geestelijke gaven: zuiverheid, goddelijke liefde en eeuwige vreugde.

34

Zijt dan niet bezorgd tegen den morgen; want de morgen zal voor het zijne zorgen; elke dag heeft genoeg aan zijn zelfs kwaad.

Hoe dikwijls zijn wij niet bezorgd over de toekomst! Op die manier lijden wij geheel onnodig, door ons de pijn en ellende uit het verleden te herinneren en deze op de toekomst te projecteren, waardoor wij een herhaling ervan vrezen. Christus spoort ons hier aan niet langer bezorgd te zijn. Bezorgd zijn lost de problemen niet op; integendeel, het maakt dat de geest voortdurend onrustig is en afgeleid wordt, waardoor het onmogelijk is de gedachte aan God in de geest te bewaren. Om met de woorden van Swami Vivekananda te spreken: "Iedere keer dat wij bezorgd en neerslachtig zijn, worden wij atheïsten." Maar als wij ons erin oefenen de geest steeds op God gericht te houden, in plaats van ons zorgen om de toekomst te maken, zullen onze problemen opgelost worden. Dan zullen wij kracht en vrede in de geest vinden. Dan zullen wij evenwichtig en rustig blijven temidden van de tegengestelde krachten in het leven. En tenslotte zullen wij geestelijk verlicht worden. De Gita zegt: *"De wijze mens die zijn geest overwonnen heeft en verzonken is in het Zelf, is als een lamp die niet flikkert, daar hij beschut staat tegen elke wind."*

Dit beschut zijn is niet wat wij gewoonlijk als "stoïcijnse gelatenheid" kenschetsen ten opzichte van alle

lijden en ellende. Zoals ieder belichaamd wezen, voelt ook de Mens van God hitte en koude; ook hij kent vreugde en pijn, lof en kritiek. Maar dit soort dualiteit deert hem niet langer. Wanneer hij eenmaal geestelijk verlicht is, weet hij dat lichaam en geest niet zijn ware Zelf, Atman, zijn en zijn gezuiverd hart ervaart de oneindige vreugde die buiten het bereik van de zintuigen te vinden is.

Recht is de weg

Mattheus 7:1-29

7 : 1

Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt.

2

Want met welk oordeel gij oordeelt, zult gij geoordeeld worden; en met welke mate gij meet, zal u wedergemeten worden.

3

En wat ziet gij den splinter, die in het oog uws broeders is, maar den balk, die in uw oog is, merkt gij niet?

4

Of, hoe zult gij tot uw broeder zeggen: Laat toe, dat ik den splinter uit uw oog uitdoe; en zie, er is een balk in uw oog?

Bijna iedereen heeft de neiging tot roddelen, tot kritiek leveren en tot het oordelen over anderen. Wij scheppen daar behagen in omdat het ons eigen ego versterkt. Want achter dit plezier dat wij erin hebben, schuilt de gedachte: "Ik heb die zwakheid niet. Ik ben groter en beter dan de ander." Meestal blijkt de zwakheid die wij in de ander menen op te merken slechts in onze eigen onzuivere verbeelding te bestaan. Hoevelen van ons kunnen werkelijk in de diepte van het wezen van een ander kijken en daarin al de motieven ontwaren die

hem ertoe aanzetten op die bepaalde manier te handelen? Toch zijn wij erop gebrand om een oordeel te vellen en anderen bepaalde - slechte - motieven toe te schrijven.

Geroddel kan dan wel erg onschuldig lijken, toch veroorzaakt het grote schade in de menselijke samenleving en treft het vooral degenen die zich er mee onledig houden. Degenen die verwijlen bij de fouten van anderen, ontwikkelen dezelfde fouten in zichzelf. Want in de geest van iedere mens worden zowel de goede als de slechte indrukken opgeslagen en wanneer wij iemand anders om de een of andere tekortkoming bekritisieren en daarmee doorgaan, zullen dezelfde neigingen die tot dan toe slechts een sluimerend bestaan in onze eigen geest leiden, tot ontwikkeling worden gebracht. Als wij er echter een gewoonte van maken om werkelijk alleen maar acht te slaan op iemands goede kwaliteiten in plaats van op zijn feilen, worden op die manier onze eigen goede neigingen geactiveerd en versterkt. Zowel terwille van zichzelf als van anderen, moet degene die het pad van geestelijke ontwikkeling wenst te betreden zich niet overgeven aan kritiek, geroddel of een oordeel vellen over anderen. "Als ge de geest tot vrede wenst te brengen, vindt dan geen fouten in anderen", leerde Sri Sarada Devi, een heilige vrouw uit NoordOost India. "Leer de gehele wereld tot de uwe te maken. Niemand is een vreemdeling; deze hele wereld behoort u toe."

Volgens een Indiaas gezegde zit de vlieg zowel op de honing als op viezigheid, maar zoekt de bij slechts de honing en mijdt viezigheid. Daarom luidt een van de eerste beloften die een geestelijke leerling doet: "Moge ik het voorbeeld van de bij volgen, en niet dat van de vlieg!" Naarmate wij vorderingen maken in geestelijk leven, gaan wij leren alleen het goede in de mensen te zien. Dan gaan wij ook leren iedereen lief te hebben en sympathie en erbarmen voor hen te hebben. Werkelijk heilige mensen koesteren dergelijke gevoelens voor de gehele mensheid: zelfs als ge niet meer dan een druppeltje goedheid bezit, zien zij in dat ene druppeltje een

wereldzee van geluk - niet omdat zij een overmatig optimisme zouden bezitten, maar omdat zij in dat druppeltje de mogelijkheid zien van toekomstige groei, en daarom benadrukken zij juist dat. Zij weten werkelijk dat een mens door Gods genade van het ene moment op het andere van alle zonde en gebondenheid bevrijd kan worden. Swami Brahmananda zei: "Met een lucifer kan men een hele baal katoen in brand steken; evenzo kan een genadige blik van God een hele berg zonden doen verschrompelen. De mens die zich vandaag nog als een zondaar voordoet, kan morgen een heilige zijn."

Betekent dit dan dat wij onze ogen moeten sluiten voor de fouten van anderen en nimmer moeten trachten hen te corrigeren? Neen, dat leert Jezus ons niet. Maar hij zegt:

5

Gij geveinsde! werp eerst den balk uit uw oog, en dan zult gij bezien, om den splinter uit uws broeders oog uit te doen.

Jezus vraagt ons eerst onze eigen tekortkomingen te verbeteren alvorens wij trachten die van onze broeder onder handen te nemen. Wij zijn schijnheiligen zolang wij onze eigen zwakheden vergoelijken en menen die goed te kunnen praten, en toch onwillig blijven die van onze broeder te aanvaarden. Wanneer wij de balk uit ons eigen oog hebben geworpen, wanneer ons hart gezuiverd is en wij werkelijk de gehele mensheid liefhebben, dan kunnen wij anderen duidelijk maken waar zij tekort schieten - niet vanuit een kwaadaardige drang om te genieten, maar vol sympathie en mededogen. Evenals alle grote mensen, had ook mijn leermeester momenten dat hij in wie dan ook geen enkel kwaad kon zien. Hij zag God overal, en niets anders dan God alleen. Maar op andere momenten schold hij ons uit, gaf hij ons een donderpreek en hamerde hij op onze fouten. Na afloop zei hij dan: "Denken jullie werkelijk

dat jullie hier vandaan kunnen lopen omdat ik ogenschijnlijk zo wreed ben? Een moeder houdt haar kind vast en bestraft het. Het kind roept 'Moeder'. En al die tijd werd het door de moeder vastgehouden." Maar alleen wanneer wij zelf over die mate van liefde gaan beschikken, hebben wij het recht de fouten van anderen te benadrukken. Handen thuis! Wij zullen er meer baat bij vinden de tekortkomingen in onszelf te zien.

6

Geeft het heilige den honden niet, noch werpt uw paarden voor de zwijnen; opdat zij niet te eniger tijd dezelve met hun voeten vertreden, en zich omkerende, u verscheuren.

Hier leert Jezus zijn apostelen hoe zij Gods waarheid moeten verkondigen. Hij waarschuwt hen om met onderscheidingsvermogen te werk te gaan en slechts diegenen te onderwijzen die rijp zijn de leer te ontvangen en toe te passen. In de Vedanta-geschriften vinden wij soortgelijke passages. In de Mundaka Upanishad lezen wij: *"Het Zelf wordt gevonden door waarheidsliefde, zuiverheid, plichtsbetrachting, zelfbeheersing. De asceet, die aldus gelouterd is, ontdekt Zijn brandende licht in het hart."* Evenzo zegt Sri Krishna tot Arjuna, nadat hij hem de boodschap van de Gita heeft meegegeven: *"Spreek hier niet over met iemand die geen asceet is, noch met iemand die niet liefheeft, of die niet wil luisteren, of ermee spot."* (boek 18:67).

Een ware leermeester geeft geen verheven leerstellingen mee aan iemand die niet op geestelijk leven is ingesteld, want die zou het verkeerd kunnen uitleggen, het verkeerd gebruiken om aan zijn eigen wereldlijke begeerten te voldoen of het belachelijk te maken. Er zijn bepaalde voorwaarden waaraan een mens moet voldoen voordat hij in staat is om geestelijke waarheid in zich op te nemen. Hij moet beschikken over een zekere mate van zuiverheid, een verlangen naar goddelijke kennis, alsook volharding. Wanneer zowel de leerling

als de leraar over de juiste hoedanigheden beschikken, zal hun geestelijk leven vruchtbaar zijn. De Upanishads zeggen ons dat vele mensen het Zelf niet begrijpen, hoewel zij erover horen. *“Wonderbaarlijk is degene die over het Zelf spreekt. Intelligent is degene die erover leert. Gezegend is degene die erin onderwezen wordt door een goede leermeester en in staat is het te begrijpen.”*

7

Bidt, en u zal gegeven worden; zoekt, en gij zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden.

8

Want een iegelijk, die bidt, die ontvangt; en die zoekt, die vindt; en die klopt, dien zal opengedaan worden.

9

Of wat mens is er onder u, zo zijn zoon hem zou bidden om brood, die hem een steen zal geven?

10

En zo hij hem om een vis zou bidden, die hem een slang zal geven?

In deze passage geeft Christus ons de kern van de godsdienst. Voordat de deuren naar het Koninkrijk Gods zich openen, moeten wij eerst naar God verlangen en in Hem geloven.

Wat is geloof? Het is een *weten* dat wanneer wij kloppen, ons zal worden opengedaan. Dit geloof zal niet over ons heenkomen voordat ons hart gezuiverd is. Begeerten, hartstochten en vleselijke verlangens verhinderen ons God te zien, die toch altijd en overal aanwe-

zig is. Hoe meer wij kloppen, hoe meer wij vragen en bidden, des te meer zullen wij gaan inzien dat deze wereld slechts schijn is. Dan zal de werkelijkheid van Gods aanwezigheid zich aan ons openbaren.

Een werkelijk verlangen naar God - het hongeren en dorsten wat Jezus zalig noemt - komt alleen wanneer wij niet meer aan de dingen van deze wereld gehecht zijn. Wij moeten in onze geestelijke ontwikkeling het stadium bereiken waarin, zoals de Psalmist zegt, de ziel naar de goddelijke vereniging hunkert: *"Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijn ziel tot U, o God!"* (Psalm 42:1). De grote Hindoemysticus Chaitanya verlangde zozeer naar de aanblik van Krishna dat zelfs een ogenblik van verduistering hem wel een periode van duizend jaar toescheen. Hij voelde dat zijn hart door zijn verlangen verschroeien zou en dat de wereld zonder God een "harteloze leegte" was. Wanneer het verlangen zo intens wordt, verhoort God het gebed van hen die Hem zijn toegewijd.

11

Indien dan gij, die boos zijt, weet uw kinderen goede gaven te geven, hoeveel te meer zal uw Vader, Die in de hemelen is, goede gaven geven aan degenen, die ze van Hem bidden!

Wij moeten ons altijd herinneren, dat God ons liefheeft. Want wij zijn Zijn eigen kinderen en kunnen tevens aanspraak maken op zijn toegeeflijkheid. Sri Ramakrishna zei: "Als een zoon voortdurend vraagt om zijn deel van het familiebezit, zullen zijn ouders het geven, zelfs voordat hij volwassen is geworden. De Heer zal zeker uw gebeden beantwoorden als gij rusteloos naar Hem zoekt. Hij is onze Vader en onze Moeder. Wij hebben alle recht om onze erfenis van Hem te vragen."

Alle dingen dan, die gij wilt, dat u de mensen zouden doen, doet gij hun ook alzo; want dat is de wet en de profeten.

De waarheid die Jezus ons hier leert is een gemeenschappelijk gegeven in alle grote godsdiensten. Het is de Gulden Regel, onze levensgids voor ons gedrag in de maatschappij. Er zijn passages in de Mahabharata, het beroemde Epos uit het oude India, die hieraan bijna identiek zijn: *“Behandel anderen zoals ook gij behandeld wenst te worden.” “Doe ook uw naaste niets wat gij niet wenst dat u geschiedt.”* Het doel van ons leven is de vereniging met God en alle wezens te ervaren. Het is mogelijk dit doel tot een middel te maken om God te verwezenlijken. Als wij ons erin oefenen de eenheid te zien, als wij anderen behandelen zoals wijzelf behandeld zouden willen worden, dan zal ons bewustzijn uiteindelijk getransformeerd worden. Dan zullen wij werkelijk de ene God zien die in ieder kleinste deeltje in de schepping aanwezig is; en dan zullen wij Hem liefhebben in alle wezens. Sri Krishna leerde Arjuna de waarheid van deze universele liefde: *“De Yogi die de eenheid van het leven realiseert en Mij in alle wezens eert, leeft in Mij, wat ook zijn lot moge zijn.*

O Arjuna! Hij is de volmaakte Yogi die, onderwezen door het evenbeeld in hemzelf, hetzelfde Zelf overal ziet, om het even of de uiterlijke vorm aangenaam is of pijnlijk.”

Sommige mensen menen dat men door naar God te zoeken onverschillig wordt voor het lijden van anderen. Het tegendeel is waar, want hoe meer wij ons in liefde tot God keren, des te gevoeliger worden wij voor de moeilijkheden van anderen en des te meer zijn wij bezorgd om hen. Wij beginnen ons immers te realiseren dat ons eigen Zelf hetzelfde Zelf is dat in ieder ander leeft. Omdat wijzelf gelukkig wensen te zijn, is het onmogelijk anderen ongelukkig te maken. Aldus kunnen wij hen ook niet kwetsen. Mijn leermeester placht

te zeggen: "Ga mediteren, zing de naam van de Heer. Dan zult ge weldra vinden dat uw hart overloopt van medeleven voor iedereen."

13

Gaat in door de enge poort; want wijd is de poort, en breed is de weg, die tot het verderfleidt, en velen zijn er, die door dezelve ingaan;

14

Want de poort is eng, en de weg is nauw, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die denzelven vinden.

Jezus waarschuwt ons dat de realisatie van God niet gemakkelijk is. Zuiverheid van hart kan alleen bereikt worden na lange strijd. In de Katha Upanishad lezen wij: "Een moeilijk pad is het, zeggen de wijzen, de scherpe snede van een scheermes." Ook wordt ons gezegd dat God de zinnen zo geschapen heeft dat ze naar buiten gekeerd zijn. "Daarom kijkt de mens naar buiten en niet in zichzelf. Nu en dan heeft een vermetelee ziel, die onsterfelijkheid begeerde, omgezien en zichzelf gevonden." De mens is van nature geneigd zich langs de brede paden van de zintuigen naar buiten te richten en zichzelf vervolgens in de wereld te verliezen. Het proces van geestelijke ontwikkeling is nu juist bedoeld om die stroom om te keren en naar binnen te richten, door "de enge poort".

De betekenis van "de enge poort" wordt volkomen duidelijk door hetgeen de Yoga-leer zegt ten aanzien van het geestelijk ontwaken. De Yogi's in India onderscheiden in de ruggegraat drie doorgangen voor de zenuwbundels. Zij noemen die doorgangen de Ida, de Pingala en de Sushumna. De Ida en de Pingala zijn de twee buitenste doorgangen van de ruggegraat, maar de moderne medische wetenschap is niet in staat geweest de centrale doorgang, de Sushumna, te identificeren; maar de Yoga-leer onthult de functie ervan. Volgens

deze leer bevinden zich zeven centra van geestelijk bewustzijn langs de ruggegraat van de mens. Onderaan de ruggegraat is een reservoir van latente geestelijke energie gesitueerd die, wanneer deze door geestelijke oefeningen en door toewijding aan God opgewekt wordt, door het smalle, enge kanaal van de Sushumna naar boven gaat stromen. Naarmate deze energie de hogere centra van bewustzijn bereikt, veroorzaakt zij verschillende stadia van geestelijke verlichting.

Maar zolang de geest gebonden is aan wereldlijkheid, blijft het bewustzijn gevangen in de drie lagere centra, bij de organen van uitscheiding en voortplanting, en bij de navel. Dan bevat de geest geen geestelijke idealen of zuivere gedachten. Het vierde centrum van bewustzijn is in de hartstreek gelegen. Dringt de geestelijke energie in dit centrum door, dan ziet de zoeker een goddelijk licht en ervaart hij een toestand van extase. Wanneer de energie het vijfde centrum dat in de keel is gelegen, bereikt, wil men slechts over God nadenken en spreken. In het zesde centrum, tussen de ogen, ziet hij God overal. Maar nog steeds is er een heel klein gevoel van afgescheidenheid, van een ego, overgebleven en de zoeker wil ook die laatste hindernis, die hem van God afscheidt, overwinnen. Wanneer de geestelijke energie dan in het hoogste centrum, de hersenen, doordringt, daagt de realisatie in de mens dat "Ik en Mijn Vader een zijn", en bereikt hij de volmaakte vereniging met God. Zo gezien is de Sushumna letterlijk de enge poort die naar het eeuwige leven, naar de kennis van God zelf, leidt.

De Yoga-leer met betrekking tot deze knooppunten van bewustzijn, wordt in India sinds vele duizende jaren bevestigd door de directe ervaring van de wijzen en God-zoekers. Maar deze mystieke ervaring is natuurlijk niet alleen tot India beperkt gebleven. Het is voor iedereen dezelfde ervaring, of men nu Hindoe, Christen, Jood of volgeling van een ander godsdienstig pad is. Om een treffend voorbeeld te geven van de overeenkomst met de mystieke ervaring van de Yogi's uit India, volgt hier een citaat uit de 'Belijdenissen' van Ja-

cob Boehme, een zestiende eeuwse christelijke mysticus, over zijn eigen geestelijk ontwaken: "Want uw Heilige Licht zal niet in het zondige vlees worden vastgehouden, maar Het rijst op als een lichtflits, evenals vuur oplicht en schittert in een vuursteen wanneer die gebruikt wordt.

Maar wanneer deze lichtstraal wordt opgevangen in de bron van het hart, dan rijst de Heilige Geest zelve op, in de zeven bronnen van de geest die zich dan ontsluiten tot aan de hersenen toe, evenals de rozevingerige dageraad Van deze God ontvang ik mijn kennis en van niets anders; noch zal ik ooit enig ander ding kennen dan deze zelfde God alleen Ofschoon een Engel uit de hemel mij dit reeds onthulde, kon ik het toch niet geloven, laat staan het mij eigen maken; want ik verkeerde immer in twijfel of het werkelijkheid was of niet. Maar nu rijst de Zon zelf in mijn geest op en daarom ben ik er nu volkomen zeker van."

15

Maar wacht u van de valse profeten, dewelke in schaapsklederen tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven.

16

Aan hun vruchten zult gij hen kennen. Leest men ook een druif van doornen, of vijgen van distelen?

17

Alzo een ieder goede boom brengt voort goede vruchten, en een kwade boom brengt voort kwade vruchten.

18

Een goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen, noch een kwade boom goede vruchten voortbrengen,

19

Een ieder boom, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.

20

Zo zult gij dan dezelve aan hun vruchten kennen.

Jezus zegt ons onderscheid te maken tussen ware en valse profeten en tussen ware en valse godsdienst. Ware godsdienst leert ons hoe wij de wereld moeten overwinnen en de kennis van God verwerven, maar de leermeesters van valse godsdienst houden ons slechts de belofte van succes en rijkdom in de wereld voor. De vruchten van ware godsdienst zijn verlichting, onzelfzuchtige liefde en barmhartigheid tegenover iedereen. Sri Ramakrishna volgde de weg van vele godsdiensten tijdens zijn leven en altijd weer paste hij dezelfde proef-op-de-som toe: "Geef het mij de verlichting van God?" Wanneer hem over de een of andere nieuwe secte werd verteld, vroeg hij: "Leren zij liefde voor God? Leren zij de mensen hoe zij God moeten bereiken?" Als het antwoord ontkennend was, wilde hij er niets mee te maken hebben.

De leider van een godsdienst moet een verlichte zijn. Als hij de kennis van God onderwijst zonder die zelf te bezitten, is hij als een blinde die een blinde geleidt. Maar het is voor de zoeker moeilijk om de werkelijke aard van een leermeester of profeet te beoordelen, want degene die zich werkelijk godsdienstig gedraagt, loopt met zijn heiligheid niet te koop. Er zijn echter een aantal specifieke kwaliteiten die een werkelijk geestelijk leider kenmerken. In de eerste plaats kent hij de geest van de geschriften. In de tweede plaats is hij zondeloos en zuiver van hart, hetgeen betekent dat hij leeft naar wat hij preekt - een intellectuele benadering van een godsdienstige leerstelling is niet voldoende. En

ten derde handelt hij slechts uit liefde voor de gehele mensheid. Hij onderwijst om geen enkele andere reden, zoals bijvoorbeeld het verlangen naar rijkdom en roem. De geestelijke leider of profeet die deze drie kwaliteiten bezit, is te vertrouwen en wie een dergelijke leraar zoekt en vindt en hem met eerbied en nederigheid benadert, is gezegend.

21

Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere! zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet den wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is.

22

Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heere, Heere! hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd, en in Uw Naam duivelen uitgeworpen, en in Uw Naam vele krachten gedaan?

23

En dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij, die de ongerechtigheid werkt!

Men heeft deze verzen vaak gebruikt om een soort humanistische godsdienst te rechtvaardigen. De humanisten leggen 'het doen van de wil Mijns Vaders' uit als een opdracht om goede werken te doen in de wereld. Zij spreken de woorden 'Heer', 'Heer' alleen maar uit om de handeling een zweem van emotie mee te geven en gaan vervolgens over tot de orde van de dag. Zij gebruiken de naam van God slechts als een soort aaskever die de ongerechtigheden van de menselijke maatschappij moet opruimen. Maar er is slechts een manier om Gods wil te doen, en dat is Hem eerst te verwezenlijken; zolang wij dat niet gedaan hebben, zullen wij nooit kunnen weten wat Zijn wil is. Dit betekent na-

tuurlijk niet dat wij enige vorm van menslievend werk zouden moeten opgeven. Als iemand honger lijdt, voed hem. Als hij ziek is, verpleeg hem dan. Maar wij moeten dergelijk werk niet bedrijven uit filantropie of als een dienst aan de mensen, maar als een dienst aan God en uit liefde voor God.

Er is een zeer belangrijk onderscheid tussen deze twee houdingen, de houding van filantropie aan de ene kant en die van dienstbaarheid aan God aan de andere kant. Bij degenen die op weg gaan om de mensheid te dienen, zien wij vaak dat zij langzamerhand onder de invloed van zelfzuchtigheid en egoïsme komen. Zij kijken dan terug op datgene wat zij gedaan hebben en al spoedig zullen zij zeggen: "Zonder mij zal alles verloren gaan. Niets mag dit werk in de weg staan. De wereld heeft mij nodig." En dan duurt het niet lang meer of zij verklaren bovendien dat 'God hen nodig heeft'. Toen ik voor het eerst in Amerika kwam, bezocht ik een Zondagschool. In een van de klaslokalen had de leraar op het bord geschreven: "God heeft uw hulp nodig". Enige tijd later hoorde ik hem tevens zeggen: "Wij weten allemaal dat God niet almachtig is. Wij moeten Hem helpen machtiger te worden." Dat is juist het tegenovergestelde van wat Jezus onderwees. Jezus onderwees dat God ons niet nodig heeft; wij hebben Hem nodig. Hij leerde ons dat zelfs de wonderschone werken die wij doen in de naam van God ons niet in staat zullen stellen het Koninkrijk der hemelen binnen te gaan; wij bewerkstelligen slechts ongerechtigheid, tenzij wij ons ego aan God opofferen en onze eigen wil in Zijn Wil doen opgaan. Swami Vivekananda zei over deze onzelfzuchtige dienstbaarheid het volgende: "Het verlangen goed te doen is de allerhoogste motiverende kracht als wij ons ervan bewust zijn dat het een voorrecht is om anderen te helpen. Ga niet op een voetstuk staan met een stuiver in de hand, zeggende 'Hier arme man!' Wees er dankbaar voor dat de arme man er is, zodat ge in staat zijt uzelf te helpen door hem iets te geven. Niet de ontvanger maar de gever wordt gezegend..... Wat kunnen wij op zijn hoogst verrich-

ten? Een ziekenhuis bouwen, wegen aanleggen of verpleegtehuizen stichten maar een uitbarsting van een vulkaan is voldoende om al deze ziekenhuizen, wegen en steden weg te vagen. Laten wij dit leeg gepraat over goed doen in de wereld opgeven. De wereld wacht niet op uw of mijn hulp. Toch moeten wij voortdurend werken en goed doen omdat het een zegen voor onszelf is. Dat is de enige manier waarop wij volmaakt kunnen worden Wij denken dat wij de een of andere geholpen hebben en verwachten dat hij ons zal danken; en wanneer hij dat niet doet, voelen wij ons ongelukkig. Waarom zouden wij ook maar enige verwachting koesteren ten aanzien van wat wij zullen terugontvangen? Wees degene die geholpen wordt, dankbaar en denk aan hem als aan God zelf. Is het geen groot voorrecht God te mogen aanbidden door onze medemensen van dienst te zijn? Wat je ook aan goeds doet, enig kwaad zal erin overblijven; doe echter wat ge doet zonder ook maar enige bijgedachte aan persoonlijk voordeel. Draag alle resultaten op aan de Heer, dan zal noch goed noch kwaad u deren."

Godsdienst moet noch egocentrisch, noch altruïstisch zijn, maar God alleen moet het doel zijn en in het middelpunt staan. Wij moeten onze hele geest op God richten en dan door onze armen naar iedereen uit te strekken allen in onze liefde voor God omvatten.

24

Een iegelijk dan, die deze Mijn woorden hoort en dezelve doet, dien zal Ik vergelijken bij een voorzichtig man, die zijn huis op een steenrots gebouwd heeft;

25

En er is slagregen nedergevalen, en de waterstromen zijn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zijn tegen hetzelfde huis aangevalen, en het is niet gevallen, want het was op de steenrots gegrond.

26

En een iegelijk, die deze Mijn woorden hoort en dezelve niet doet, die zal bij een dwazen man vergeleken worden, die zijn huis op het zand gebouwd heeft;

27

En de slagregen is nedergefallen, en de waterstromen zijn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zijn tegen hetzelfde huis aangeslagen, en het is gevallen, en zijn val was groot.

De steenrots waarop de wijze zijn huis bouwt, is de steenrots van geestelijke ervaring. Wanneer ge eens oog in oog met de Werkelijkheid hebt gestaan, en u daarop grondvest, kan niets u ooit nog in verwarring brengen. Hoe sterk onze emotionele godsdienstige beleving ontwikkeld moge zijn, zolang wij niet op die steenrots gebouwd hebben, zullen wij ten prooi blijven vallen aan de stormen van twijfel en zullen wij het huis keer op keer moeten herbouwen.

Een Christus, een Buddha, een Ramakrishna rijst op en zegt: *“Ik heb Hem gezien!”* Geen rapport uit de tweede hand, geen hoeveelheid studie, geen schat van welsprekendheid kan vergeleken worden met de waarde van de absolute garantie van de eigen getuigenis die een dergelijke verlichte leermeester ons brengt. Maar zelfs de getuigenis van deze verlichte leermeesters is niet voldoende - hun getuigenis moet ons in beweging zetten. Het geloof van degene die slechts zegt: *“Ik geloof in Jezus”,* of *“Ik aanvaard Buddha”* en die verder niets doet, is geen waarachtig geloof. *“En een iegelijk die deze Mijn woorden hoort en dezelve niet doet, die zal bij een dwaze man vergeleken worden, die zijn huis op het zand gebouwd heeft.”* Waar geloof zet ons aan het werk totdat ook wij het Koninkrijk der hemelen binnengaan en in de Geest herboren worden.

Als toehoorder en discipel zelf aanwezig geweest te zijn en geluisterd te hebben naar de Bergrede moet een van de wonderbaarlijkste en meest diepgaande ervaringen zijn geweest die een mens kan meemaken en toch is zelfs die ervaring slechts uit de tweede hand. Daarom zien wij dan ook dat zelfs sommige van Christus' naaste discipelen ook later nog door twijfel gekweld werden. Zo kende ook Swami Vivekananda zelfs na zijn lange verblijf bij Sri Ramakrishna, nog twijfels, die pas voorgoed verdwenen toen hijzelf de waarheid van God kon doorgronden. Aldus keren wij terug tot het grondbeginsel dat godsdienst iets is dat wij zelf in praktijk moeten brengen, moeten zijn en moeten beleven, en dat het anders geen enkele betekenis heeft.

28

En het is geschied, als Jezus deze woorden geëindigd had, dat de scharen zich ontzetten over Zijn leer;

29

Want Hij leerde hen, als machthebbende, en niet als de Schriftgeleerden.

Ik zou graag een passage uit Swami Vivekananda's lezing over Christus willen aanhalen: "Hij had geen andere bezigheid in het leven, geen andere gedachte dan dat Hijzelf de Geest was. Hij was zelf de onbelichaamde, ongebonden, vrije Geest. En dat wist Hij niet alleen ten aanzien van zichzelf, maar met Zijn enorme visie zag hij tevens dat iedere man, iedere vrouw, zowel joods als niet-joods, zowel rijk als arm, zowel heilig als zondig, de belichaming was van diezelfde eeuwige Geest die Hijzelf was. Daarom toont Zijn gehele leven ons dat er slechts een taak is: zich van de eigen ware natuur bewust te worden. Geef deze bijgelovige verbeeldingen die zeggen dat ge klein en arm zijt, op. Denk niet over uzelf als over iemand die ver-

trapt en vernederd wordt alsof ge een slaaf waart, want binnen-
in u is iets dat nooit vertrapt, vernederd, gekweld of gedood
kan worden. Weet, zei Hij, dat het Koninkrijk van God in u is.
Gij allen zijt de Zonen van God, onsterfelijke Geest. Sta op en
zeg niet alleen dat gij de 'Zoon van God' zijt maar ontdek
tevens dat 'Ik en Mijn Vader een zijn'.

Dit is het eeuwige evangelie dat iedere grote Messias de men-
sen geleerd heeft en Christus vraagt ons allen, die Zijn kinderen
wensen te zijn, hier eerst naar te luisteren en het vervolgens
voor onszelf waar te maken, te verwerklijken.